

Füstös József

A napba lőtt nyílvezzők

A Szerző:

Füstös József
(„Samuray”)
mesebelivandor@freemail.hu

**Ha valamelyik művem tetszett, akkor írd meg az e-mail címemre,
s ha nem, akkor azt is, hogy miért nem!**

TARTALOM

Ajánlás!	Fürj nevelt
Az égis éró cseresznyefák	Köszönöm!
Védőbeszéd a Hókirálynőért	Újhold
Mátyás király, Pácban	Apámnak
Az alkony első csillagai	A sötétség
Amikor	Fohász az éjhez
Lovagkor	Gangaku
Nyári metafora	Haikyu Ni Rey
Őszi kép	Ha nő kell!
Szemed álmaimban	Szólófürt szabálytalan dalocskája
Hó és virág	Éjszaka
Masztodon	Időkoszorú
Egyedül	Az ellenállhatatlan erőről,
(Részlet egy levélből)	És a rendíthetetlen akadályról
Nyár este	Az üresség
Mi az ember?	Klaudiának
A Tisztánlátó Érzékeny Sebezhetőség	Tavaszi ég
Szomorúság	Gondolat a fejlődésről
Füty az élet	Vágyom
Ordasok között	A napfény
Szózat a napba lőtt nyilvesszőkhöz	Szentivánéji álmom
A perc	A műfordítónak
Jang Yin ciklus	Hogy végre!
Korai nyár	Nem vagyok!
Búcsú	Megyek
Éji vándor	A hold udvarába
Nem tudom még	Igazság!
Hajnali látomás	Lépésről
Szeptember	Vágyom
Tűzben, Vízben	Vallomás
Higgyük!	Látlak-e még?
Az utolsó	Tükör az ezerszirmú virághoz
Napfogyatkozás	Az aranyárákány legendája
A vágyak városába	Ha őzikének
Út	A hársfavirágok
Zászló	Örökké összeláncolva
Nézd!	Hársfavirág illata
Csindella virág	Zizy fut
Indián nyár	Őrizd
Éjszaka	Ha színész volnék
Dal a hűtlenekekről	Fekete
Hold sír	Mesebelivándor
A férfi	Betlehemi csillag
Csak én	Pókháló fonálon
Cseresznyevirágnak	Ars phoetica-k
Hegy megy	Masztodon
Bezzeg ha	Alkonyi csillag
Kérdés	Mesebelivándor
Mit nekem	A boldogság kék madárkájának meséje

Ajánlás!

A következő kötet a szerző csaknem valamennyi fennmaradt szépirodalmi művét tartalmazza. Néhány novellát, s majdnem valamennyi versét, amelyet 17, és 42 éves kora között különböző embereknek írt, úgymint barátoknak, ismerősöknek, csapattársaknak, barátnőknek, és olyan nőknek is, akikhez bensőségebb érzelmi szálak fűzték.

A versek általában keletkezésük időrendjében kerültek összefűzésre. A kötet a szerző fiatal-ságát, érzelmi, értelmi fejlődését, személyiségének érését mutatják be három különböző névvel fémjelzett szakaszában.

17 és 20 éves kora között még a saját nevéen írta alá a verseit, s ars poétikájában önmagát egy ritka, múltból fennmaradt, egyébként régen kihalt élőlényhez hasonlítja, s gondolataiban, gondolataiban, melyek kortársaitól eltérően csak számára léteznek, egyedül, szinte már-már külön módon kell megbirkóznia, egy már nem létező élőlényel azonosul, s fordul vele követendő eszmékért a múlt korok lovagjaihoz, hőseihez.

Húsz és harmincéves kora között a karate-instruktorától kapott nevet viseli büszkén, s ezen túl egy évtizeden keresztül majdnem minden versét (*kivéve, amit a feleségének írt*) Samuray-ként írja alá.

Samuray, - „Akinek a szavához nem kell írás” -, így jellemezte Szobodicsánecz Tibor, egykori instruktora, akit azóta is, mind a mai napig a legjobb barátjának tart.

A harmadik korszaka, amikor a Mesebelivándor (Mythical Wanderer) nevet akasztotta először kedvenc, maga építette kétkerekűjére, s majd az e-mail címét is, s lassan önmagát is egyre inkább ezzel a rá, a személyiségére talán leginkább jellemző névvel azonosítva.

Erre a korszakára jellemző momentum, hogy a *költői lét*-ből, melyet vagy meghalad valaki, vagy belepusztul, hogyan válik valaki fölnőtt, érett személyiséggé.

Jól végigkövethető írásain az a gondolatmenet, hogy a költészet, a költői létforma nem egyéb, mint az állandóan vérző emberi szív egy olyan védtelen állapota, melyet, a tapasztalat és az életbölcesség nem oltalmaz kellőképpen ahhoz, hogy az állandóan visszafeslő sebeket megóvna vele az újra és újra bekövetkező sérülésektől.

Így van ez, s lesz ez mindaddig, míg valaki az évtizedes tapasztalataiból, az időközben megszerzett bölcsességéből kellően vastag páncélt nem épít személyisége köré, hogy megóvja vele mindazt, amit a mesék hősébből még sikerült megőriznie azok számára, akiket még néha a páncélja mögé be mer engedni.

Erre a korszakára jellemző, hogy már nem csak verseket, hanem novellákat és tudományos hangvétellű értekezéseket is ír, remélhetőleg még nagyon sokáig.

Az itt összegyűjtött művek azért kerülhettek egy csokorba, mert a főszereplők valamennyien olyan, a hétköznapi életből vett hősök, akik hősiessége nem megy túl lelkiismeretükhöz és szerepükhöz való feltétlen ragaszkodáson, s kísérelnek meg ilyen minőségükben példát mutatni valamennyi hétköznapi ember számára.

Hederics Mária Aranka

Az égis érő cseresznyefák

*Történetek az öreg Kobolák Mártonról.
Kiegészítve Csingár Döme elbeszélései alapján*

Hideg téli este volt, amikor először láttuk három lábon ballagni a kocsmába Márton bácsit. Nincs egy fertály esztendeje annak, hogy még kampósbót nélkül ballagott ki a szőlőhegybe, kezében az elmaradhatatlan demizsonnal, amit olyan szép vesszőfonás díszített, amilyen még a kocsmárosnak sincsen. Pedig a kocsmáros nem akármilyen ember, bárki elmondhatja. Mert az biz a szüreti bálban egyszerre két menyecskevel szokta ropni a pörgetős csárdást vagy a többi muzsikához valót.

Éppen az öreg Répa Józsi bá telkén lévő hatalmas cseresznyefát vágtuk ki Virovecz Csóri és Bizsd Tibi barátommal, hogy egy kis mellékkeresetre tegyünk szert, amikor látom ám, hogy a szőlőhegy felé igyekszik.

Ahogy ott ballag, meg-megáll, néha felénk néz, de a szokásos huncut mosolyából most nincs benne semmi. Mintha nem is minket nézne, hanem el, valahová a fejünk fölött, a messzeségbe, és mintha motyogna magában valamit, s hogy nem találkozik a tekintetünk, leteszem a kisbaltát, és jó hangosan ráköszönök.

- Jó napot Márton bácsi!

- Jó ám a nyúveknek! - morogta két foga közt az öreg.

- Hagyjad - szólt Csóri barátom magyarázatképpen. - Nem sok lehet vissza az öregnek. Megmondta apám, ha az öreg elveszti a huncutságát, akkor vége lesz a világnak. Úgy látszik, Marcipáncsi ma anélkül hagyta el a falu határát.

Azonban én nem hagytam annyiban a dolgot, és az apámtól tanult, Aladdin-korabeli varázsigéhez folyamodtam.

- Márton bácsi, van itt még egy-két félüveggel abból az otellóból, amit nemrég fejtettünk! Jó hideg. Nem inna velünk egy pohárral?

Ez ám a jó varázsigé. A jó öreg Aladdin se tudott volna ennél szebbet, hatásosabbat kitalálni öregember megfordítására.

Meg is lassúdott az öreg bicegése, meg is fordult, de azért csak olyan képet vágott, mint akinek most fogják a maradék két fogát kihúzni.

- Na mi baj, Marci bá, mér harapott bele a citromba, mikor bort is ihatna kend? - kérdezte Csóri barátom, és töltött egy pohárral magának, majd mintha már csak alig volna egy kevés az üveg alján, megrázogatta, és belenézett, hogy az öreg azt higgye, ha nem siet, még le talál maradni az utolsó kortyokról.

- Na, akkó hun az a bor, fiaim? Hadd, lássam! Nem kötöztek-e bele az egerek, miuta nem vót szöröncsénk egymáshó? - enyhült meg kissé irányunkba az öreg.

Tibor barátom szép lassan, komótosan töltötte a másik palackból a nedűt a pohárba, mintha sajnálná az öregtől, de már előre mosolygott, mint aki szinte kitalálta, mit fog mondani az öreg.

- Na ne sajnád fiam! Tőcsd csak tele, te derék gyerök, de úgy ám, hogy jó kigyüjjön belüle a korty, mer máma lössz mit betakargatnyi vele!

Tovább faggattam az öreget.

- Na mi feküdte meg úgy a gyomrát, kedves öregem, hogy még köszönni is elfelejtett nekünk?

- Hát fiaim, adjon Isten! Az, hogy máma biza mögöregöttem, vigye el a zördög!

- Hogyhogy máma? - Marci bácsi, édes öregem. Nem megy az olyan könnyen, egyik napról a másikra mifelénk faluhelyen! - nevettem el magamat. - Na meg nem jó dolog ám az Istent meg az Ördögöt egy napon emlegetni, mert még összevesznek egymással, aztán a végén még maga issza meg a levét.

- Tifelétök fiam, tifelétök löhet, hogy lassan gyün még az öregség, mer titöket asszony vár otthun mög meleg ebéd. Kutyavilág! Könnyű nektök. Tik azért hosztok fejszét, hogy lássák, hogy van, mög lögyön mire támaszkonnyi, ha nem akartok a bortu hanyattesnyi. Ej, biz az én legénykoromba egy ekkora cserösnnyefa ledöntése háromnap szalonnás-mulatság lött vóna. Más világ van manapság. A mai legényök nem tuggyák, hogy millen jó, ha jó mögrági az embör azt, amit le akar nyeeni. Mögmonta szögén apám neköm, hogy Marci, addig vagy fiatal, amég a fertályórákat úgy mérik, hogy egy hétköznap, oszt három vasárnap, de ha má fordítfa mérik, akkó löszö öregembör!

- Na akkor, mára hogyan változott a mérték, Marcipáncsi? - kérdezte Csóri hamiskásan a bajusza alatt.

- Hát gyerököm, fiatal koromba az úgy vót, hogy mögfejtem a tehenet, utánna háromszó mögugrottam a Julcsa nénédet. Azután oszt összehasigattam egy öl fát, arra gyutott egy demizson bor, mög két pakli cigaretta. De máma? Máma igön rosszu mérték az adagot a föntijek.

- Asztán máma hogyan mérték az égiek, bátyám? - kérdezte Csóri barátom elfojtott hangon. Már alig bírta visszatartani a röhögését, mert már érezte, hogy itt most nem lesz mindjárt vége a világnak, mert a finoman megdörzsölt kis Aladdin-féle lámpából újra egy kis Marcipáncsi-féle huncutság fog előpattanni.

- Hát fiaim az úgy kezdödött, hogy máma Julcsa nénétök elutazott a nényyhó Kecskemétre. Eszt még besorónám valahogyan vasárnapnak, de az a boszorkány e vitte magáva a pincekulycsot, hogy nyünne az órára nekije!

- Ez még mindig csak egy, Márton bá - mondtam szelíden az öregnek.

- Hátha csak ennyi lött vóna, de rögge mögyök a kocsmába, oszt mondom a Fricinek, hogy aggyon egy üveg bort mög két pakli cigarettát! Erre a pénszt e töszö, oszt aszongyahogy: Ez a múlt heti tartozás vót. Addig nem kap kend sömmit, amíg pénszt nem látok, mer a Julcsa nem fizette ki a tennapelötti adagot se.

- Ez még mindig csak két fej vöröshagyma, kedves öregem - nevettem el magamat.

- Hát hogy így ballagok hazafelé, talákozok a postásssa, mongya, hogy máma nem lössz újság, mer a vonat nem érte el a postakocsit. Pedig azt tudhatná az a sok tintanyaló, hogy Kobolák Márton miuta világ a világ, mindig friss újsággá szokott tüzetraknyi. A pókhálót leszödögetnyi se löhet a tennapelötti újsággá, mer avva mög tennap lött begyojtfá. Így osztán se meleg, se leves.

- Jó a leves hidegen is, ha egy kis zsenge pipihús van benne - vélte Csóri barátom, és Tiborral megosztottak a tréfa-meccsen. Amíg a Csóri vitte a párbeszédben a kérdező szerepét, addig Tibor röhögött nagyokat Marcipáncsi tréfáin, amikor nem bírta tovább, szerepet cseréltek egymással, és Csóri fetrengett kis híján a földön fekvő öreg bolondságain.

- Ollan pipihúst, amire te gondótá fiam, legénykorom uta nem kóstótam, de úgy vigyázz, ha rá találok kapni, akkó se a falubeli lányok, de még a sógornód se áll veled többet szóba!

- Jaj Marcibá, csak nem gondolja kend, hogy elhiszem magának, hogy volt olyan, hogy maga fejte meg a tehenet? - jutott szóhoz a röhögés után Tibor barátom. - Nekem úgy rémlik, hogy mindig is Julcsa néni fejte, maga meg talán csak álmodott róla?

- Nem születött senki poronty korába mingyár kádinak, gyerököm - ellenvetett az öreg -, ez még fiatal koromba vót, akkor mikor a magamfajta embörgyerőke ruha nélkül fehérszínűt csak csecsemőkorban láthatott. Na mög ha néha sikerült a ténsasszonnak túljárni az eszin.

- Hát magának, hogyan sikerült, Marcibá?

- Ej a rusnya véndög igen csak számon tartotta, hogy mennyi idő köll annak, hogy a Julcsa mögfejje a Zsirost, mög a Zsömlét. Ha lejárt a két fertályóra, akkó má teleordibáta az egész hátsóudvart, úgyhogy az embör mögéerte a sok szómaszálat kiszödögetnyi a hajábu nagy hirtelen. Hát erre én mög azt csinyátam, hogy mire a Julcsa begyütt az istállóba, én addigra mögfejtem az egyik tehenet, úgyhogy egy nyalakodásra egy fejés idejéig szabad vót a vásár. Hanem a Julcsa nénéd nemsokára odacsempészte jó előre mind a két fejkét, mintha legalábbis a magamfajta szögénlegény baknyúlnak vagy verébnek született vóna. Máig se tudom, hogy azér választott-e engöm, mert szeretött, vagy mer nem potyára fejtem mög helyötte mind a két tehenet, vagy mer nem igön szeretött tehenet fejnyi.

Én pedig elkerekedett, majdnem könnyes szemmel néztem elgyöngülve, hogy hol fér el egy ilyen idős öregemberben ennyi bolondság. Hogyan képes valaki néhány egyszerűnek tűnő bagatell sületlenséggel ilyen jókedvet teremteni néhány perc alatt.

- De akkor a pipihús az már egy vasárnap volt, Marci bá, nemde? - fordította a szót vissza a korábbi témára Csóri barátom.

- Hát dejszen épp ez az! Vinné el a zördög, hogy mikó próbálok csak úgy ukmukkfukk újság nélkül tüzet gyójtani, az a rühes macska nem kilopta a levesbü a csirkeszárnyat?

- Hát aztán mér nem vette el tőle, Marci bá?

- Nem vagyok én Foxi kutya, édös fiam! Még csak az hiányozna, hogy a nagy lótás-futásban etörgyem a lábomat - mondta elkomolyodva a járni is már csak lassan tudó öregember. - De a botomat aszt neféjj utána dobtam. Ki is vertem vele a konyha-ablakot.

Csóri barátom úgy röhögött, hogy nem bírta a cigarettáját meggyújtani. A göcögéstől valahogy a gyújtó lángja csak nem akart a cigaretta végénél megmaradni

Tibor meg jómagam pedig már a földön gurgulázva röhögtünk az öregem. Az meg csak komótosan rágyújtott egy mezítlábas cigarettára, s komoly képpel elgondolkodva bámult bennünket, mint egy képzett idegorvos, aki éppen azon töpreng, hogy gyógyszert írjon föl, vagy inkább valamelyik cirkuszigazgatónak mutassa be ezt a három röhögő-görcsben fetrengő bolondot.

Amikor végre valahogy magamhoz tértem, az ujjamon elkezdtem számolgatni az öregnek.

- Hát, Márton bácsi, a pincekulcs az bizony egy jó hosszú hétköznapi. A pénz a bor meg a cigaretta az legalább kettő. Az újság, az három. A macska, az négy. A konyha-ablak az öt.

- Hát tudja mit, Márton bácsi? - fordultam felé nekibátorodva - Igyék még egy pohárral ebből a jó otellóból! A maradékot beletöltjük a demizsonba, így nem kell a Györffy pincéjéig elballagni egy kis nyakolajért. Adok egy pakli cigarettát mellé, ha nem ízlik így, szakítsa csak le a papucsot róla bátran. Oszt ezzel ki is van egyenlítve az égiek számlája! Jó lesz ez így Márton bácsi?

Az öreg erre úgy tesz, mint aki gondolkozik, majd számol magában, és végül odafordult az egyik magához térő barátomhoz.

- Na fiam te mög akkó tögyé mellé egy darabot abbu a kóbászbu, mög mellé egy kis könyeret, osztán én má aszt se bánom, ha ti értőtök jobban a matematikához. A mögöregödést mög etögyük addigra, mire möggyün a Julcsa nénétök. Akkó biztos mögöregeszök, ha mögláti a betört konyha-ablakot.

Ezzel szép nyugodtan a tűz mellé telepedett, és mintha mi ott se lennénk, elkezdte komótosan eszegetni a kapott ebédpótlékot. De nem ám úgy, ahogyan azt olyan hétköznapi emberek teszik, mint amilyenek mi vagyunk. Hanem ezt is szép lassan nyugodtan, komótosan, mintha ezenkívül senkinek semmi dolga nem volna a világon, csak hogy a bicskával levágott nyárs ne legyen egy centivel hosszabb, se egy centivel rövidebb. A kenyérszelet se legyen se hosszabb, se vastagabb, mint a kolbász, amiből a zsír csakis a kenyérré csöpöghetett, s még véletlenül se mellé. A poharat pedig mint egy ékszeret, óvatosan, vigyázva, nehogy egy csepp is kilöttyenjen belőle két tuskó közé tette. Erre mi is mellételepedtünk, mert hiszen köztudott, hogy veszélyes dolog járó motorfűrésszel dolgozni az öreg hallótávolságában. Ez azóta köztudott, amióta az egyik favágó a saját fejére ejtette a hasogató sulkot a röhögéstől, amikor az öreg elmesélte, hogy hogyan kente meg a másik brigádban gépzsírral a *szejpítve beszéjő Havejom a száját pijított kenyejét*.

A Bizsd Tibi barátom éppen kötekedő hangulatban lévén, nem állta meg, hogy kérdőre ne vonja az öreget.

- Marci bátyám, árulja el már nekünk, hogy akkor azzal a maradék két fogával most hogyan tudja jól megrágni azt, amit le akar nyelni?

A kérdés nem zökkentette ki az öreget a nyugalmából, s hogy még a kolbász nem melegedett át egészen, elkomolyodva fordult a barátomhoz, s uramfia, hirtelen először észre sem vettem, de az öreg szinte majdnem elkomolyodva kezdett el beszélni.

- Én aszt nem úgy értettem, ahogyan azt te gondóttad fiam. Eccő régen, mikor engöm még Marcinak híttak, nem Márton bácsinak, vagy ahogyan a féleszű gyerökök hínak Marcipáncsi-nak, az apám kivágta a kertbe az egyik nagy ómafánkat. Engöm is kivitt magáva, meg anyám is ott vót. Három vagy négy napig röggetü estig dógoztunk. Fejszéve, kézfűrésze, irtókapáva. Nekünk még a tuskót se vót szabad a földbe hagyni, mer az adta télön a legnagyobb melegöt, meg nem is vót mindég az embörnek mit tüzeenyi.

Még apám vágta az irtókapáva a töviné körbe a gyökeret, addig egy jáccékot tanított neköm.

Aszt jáccottuk, hogy minden gyökér egy embör vagy gyerök vót, akire haragudtam, oszt apám jó odasózott neki.

Az egyik a Madaras Pista vót, aki a sapkámát földobta fenyőfára.

A másik a Galambos Jóska vót, aki a Julcsa nénédnek megrángatta a cofftyát. A harmadik gyökér a Sándor Jancsi vót, aki belelökta a kishugomat az árokba. A negyedik a Tanító úr vót, aki nem engedte, hogy az ozsonnámat odaaggyam a Julcsa nénédnek, helyötte inkább ő adta oda neki a magájét.

Mire végire értünk a sok haragosomnak, akármilyen nagy meg vastag vót az az ómafa, bizony ebédre efeküdte magát. Mikor már nem sok vót vissza az egyik-egyik gyökérbü, csak kivöttem apám kezibü a nehéz fejszét, oszt én is adtam a bitangoknak.

Apámnál nagyobb embert mög el nem tudtam vóna képzelni akkó, hogy így mögrakta mind a zshiványokat, akik úgy magukra haragítottak.

A szögény édesanyám meg apám nem is ám a tanító úrtól tudta mög, hogy mi történedett az oskolába a múlt hétön, hanem én kotyogtam ki nekik szívve, örömmel.

Így tanított meg jáccfa apám, hogy a szögényembernek hogyan köll forgatnyi a fejszét, ha nem akar télen mögfannyi, mög hogyan köll úgy haragunnyi a másik embörre, hogy annak az eredménye egy nagy öl tüzifarakás lögyön a polvásba.

Mostan értéközletre híjják a szülőket a tanárok, ha az anyuk elfelejtötte vóna, hogy a györök hányas lábbelibe járt azon a hétön oskolába.

Együtt vótunk egész nap, együtt dógoztunk, együtt jáccottunk, mindenrü beszélgettünk. Anyám mögtanított tüzet raknyi, az apám szalonnát, meg kóbászt sütnyi, de úgy ám, hogy még zsír se csöpöggyön bele a parázsba. Mikor apám anyámma a tűz mellett beszélgették a falu dógairu, én nyugodtan füleehettem, így tanútam mög mindent, amit fölnöttkoromba tunnom köllött. Például, hogy a cigányok közü kit szabad napszámba híni dógozni, mellik lopós, mellik nem kapál rëndössen. Mellik kupecnek szépek míndég a lovai, meg hogy a zsidótól nem szabad venni semmit csak elanni szabad neki, kivéve a Zimi bácsit, mer az rendes embör, pedig nem is vót mögkörösztöve. Mögtanútam hogyan köll egy férfinak tisztóni a feleségét, s hogy mindönt mög köll vele szépön beszéni, úgy ahogy aszt apám a maga szükszavú mógygán tötte, s mögtanútam azt is, hogy jó férjre haagat az asszony, mög hogy nem is haagat el elüle semmit, csak legföllebb, ha a györök egy kicsit csintalannyabb volt a kölletiné.

Montam is a szögény Rédey györöknek, aki a cigányokka pucótatta az irtást napszámér, hogy haggyad má ezöket a lusta kabuklókat mög bolonyákokat! Itt idegesköcc velük egész nap, mög kijabász. Este meg az asszony megéri kimaszíroznyi belüled a mérget. A gyerek meg nem lát hetekig, oszt a végin még mögkérdezi eccő hogy: Anyu ki ez a bácsi, aki itt horkol melletted az ágyon?

Hozd ki inkább magadda az asszonyt, mög a kisfiadat. Egy jó asszony négyször annyit tud dógozni, mint az illen ócska cigánok.

Hogy a szemöldökömet felhúztam erre a szóra, nem kerülte el az öreg figyelmét, pedig nem is nézett errefelé, vagy talán jobban ismert, mint gondoltam volna. Így folytatta saját magát kijavítva.

- Na, az övé is ér annyit legalább, mint azok közü három. Na persze a szenkiráli Kalányos Pistát nem számítva. Az igön jó dógos embör.

Montam, hogy a napszám is mögmaranna neki, mög a mérög se önné egész nap a sok lusta férög mijatt.

Aszt is montam neki, kérgyen egy utánfutót, akkó mindön fordulóná a Nívát mög az utánfutót mögrakod fáva, oszt se a rakódásér, se a fuvarér nem köll fizetni egy fillért se. Mögmarad a napszám is, a fuvardíj is. A fát se loptyák el az éccaka, mer otthun lössz az udvarba. Így osztán ha lefordusz az asszonyru, nem az gyut először az eszödbe, hogy jaj csak a fát el ne loptyák addig még olyan nagy marha fuvarost nem talál, aki onnan a pokol gödrébü kihozza neköd. Ha mög nagy nehezen taláná, akkor mög csak azér idegösköcc, hogy csak azon a hétön ne essön az esső.

De talán még az asszony se kutyázkodik el, és nem viszi el magáva a gyereket se. - Az öreg itt nagyot sóhajtott.

- Pedig ha jobban mögrágtá vóna, mög azt is, amit montam neki.

Bizsd nem is bírta megállni, hogy meg ne jegyezze.

- Úgy hallottam pedig, hogy visszajött hozzá az asszony.

- Mostanra idegönök azok egymásnak, hidd el neköm fiam, Az az asszony nem marad ott sokáig mög. A környezete formájja az embört a maga képire. Ha a házastársak nincsenek sokat együtt, egy idő múlva különbözőképpen látják a világot, mög a közös dógokat is, de oszt aszt se tuggyák mögbeszéni, azokat is mind nem egyformán értékölik, oszt abbu lösz a veszeködés, de ha mindönér együtt dógoznak, akkó egyformán értékölik, osztán nem is veszekönnek annyit rajta.

A lékör kezdett itt kissé fagyosabbá válni. Mindhárman kedveltük szegény gyereket, de azért nem akartam hogy az öreg kesergöt énekeljen itt nekünk. Különb is szentül meg voltam győződve, hogy ez velünk nem fordulhat elő. Így hát ne is emlékeztessen rá senki. Ha meg belegondolok abba, hogy én is udvaroltam annak a széplánynak régebben. A hátamon is végigfut a hideg néha. Meg különben is azért csaltam ide a kis öreget, hogy megnevettesen bennünket, nem azért, hogy megríkasson a végére.

S hogy éppen egy fás kertben üldögéltünk, eszembe jutott egy történet, amit még kisgyerekkoromban mesélt először nekem az öreg. Kértem mesélje el a többieknek is, hogyan volt az az eset a Rikkancs Szarka Mari nénivel, mikor rajtakapták őket, hogy a plébánia kertjében lopták a vajkörtét.

Mi pedig a fatörzsnek nekidőlve hallgattuk figyelemmel az öreget. Magam már vagy tucatször hallottam a történetet, de most is olyan jóízüt tudtam nevetni azon, hogy hogyan placcsant szét a rohadt körte a Rikkancs Mari néninek a fején, mint amikor kisgyerekként először hallottam.

A huncut öregasszony is szerette a vajkörtét nagyon, de mivelhogy fára mászni nemigen tudott, a plébános meg nemigen szerette pápista létire a lutheránusokat, úgyhogy a vénasszony ugyan leshette, mikor hajlik le annyira a kertből az utcára a körtefa egyik ága, hogy egy-egy szép körtét ő is elérjen.

Hogyne leste vóna hiába, mikor azt a Kobolák Marci gyerekek már zöd korában lepiszkátá onnajt egy hitvány szómahúzó horoggal.

Történt egyszer, hogy az a rusnya öregasszony rajtakapta a Marcit, hogy ott fönt kuksol a fa tetején. Szegénykém meguntá már a zöld körtéket, úgyhogy úgy gondolta, hogy a plébános úr úgyse veszi észre ott a sűrű lomb között, ha meg mégis, akkor se fogja a pocakját fölvenni utána, csak azért, hogy őt lepiszkálja onnan.

Meg hát a plébános a papok azon fajtájából való volt, amelyik tudta, hogy még egy gyerek se vert gyökeret a fa tetején. Legyün az mindenik, de még délután előtt, s a legbátrabbja is csak addig marad fönn, míg el nem húzzák a haranglábon a vacsoranótát.

Így hát a mi Marcink, mikor már nagyobbacska legénynek érezte magát, nekibátorodott, fölmaszott az utcai palánkra, onnan föl egészen, föl a fára, s befészkelte magát a körtefa tetejébe az egyik jó sűrű lomb közé, hogy végre omlós korában is megösmerkedhessen s jó barátságot kössön a plébánia körtéivel.

„Na hanem az a rusnya vénasszony kileste ám, hogy a szeme folyott vóna ki neki.” Össze is futott a nyál a szájában a körtének a gondolatára. S lám, hogy-hogynem, az irigy ember mindig a másik rátermettségére irigy a legjobban, mióta világ a világ.

Így hát fölkiáltott a gyerekeknek, hogy ha ki nem dob neki az uccára egy kötényrevalót, hát majd beárulja a plébános úrnál, oszt az ő lába szárára is jut a plébános úr pásztorbotjából, ha egyéb nem, hát az, ami a Marcsa néni hátáról sihederlány korából lemaradt.

Mit volt mit tenni, ezért, ha egyszer-egyszer a mi Mártonunknak sikerült föllopódnai a fa tetejére, a Marcsa nénét is honnan, honnan nem, oda ette a rossznyavalya hamarost, s mint a bűnnek első, egyetlen, és könyörtelen vámszedője, követelte is rögtön a hallgatása bérét. S így ment ez már jó egy hétig, mikor majdnem vége is lett a pünkösdi királyságnak, mert bizony a plébános úr éles szeme kiszúrta, hogy a Szarka Mari néni egyre gyakrabban jár a kert háta felé, pedig a kihajló ágakon a múltkori vihar óta, mikor a Kobolák gyereket is lefűtta a szél, nincsen már egy szem fia körte se.

Így kapták rajta a mi Marcinkat körtelopáson, úgy pedig, hogy még ókulával se igen lehetett volna meglátni azt a pöttöm gyereket ott fenn a szarkafészkek között.

A plébános urat se ejtették ám a fejére papnövendék korában. Kikétszerkettőzte rögtön magában, hogy hogyan állíthatná úgy a feje tetejére a világot, hogy az azt húzó lovak a végére az ő kocsija elé legyenek befogva.

Az volt a tényállás, hogy sajnos a legfinomabb, legédesebb vajkörték mindig a napos oldalon, a fa legtetején értek, és Isten szolgájának már csak akkor jutott belőlük, ha a rigók meg a szajkók megszánták szegényt, és néhány barnulni kezdett példányt lelöktek neki, miután a zamatos részét kicsipegették belőle.

Vagy ha a vihar előtti szél plattyantott laposra egyet-kettőt, s ha éppen egy vastagabb fűcsomóra talált esni, mert ha mellé pottyant, akkor egy hétköznapi városi lurkó biztosan tehénpénynek nézte volna egy kocsiderék magasságból.

Meg is szólította nyájasan a plébános úr a vasárnapi miséről kifelé ballagó gyereket, de úgy ám, hogy még Marci édesanyja is megtisztelve érezte magát.

A megszólítás pediglen emigyen zajlott le:

- No, hát kedves Márton fiam, akkor össze tudnád-e foglalni, hogy miről szólt a mai vasárnapi szentmise?

A mi Marcink bizony igen hálás lett a Jóistennek, hogy a mai vasárnapra nem a tízparancsolat azon része jutott, ami a körtelopásra vonatkozik.

Először egy kicsit megszeppent, de aztán kipirosodott arccal felelt a nagydarab embernek.

- A plébános úr arról prédikált, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra válik.

Igaz, hogy ezt a bibliai szentigét sokszor meghányták vetették otthon a férfiak a vasárnapi asztalnál egy-két pohár bor mellett, s a végére a családfő mindig úgy találta, hogy inkább annak vannak a javai bővebben, akiket az Isten szeret, s nem azoknak, akik az Istent szeretik.

S hogy édesapja védő kezét nem érezte maga körül, a plébános úr pedig úgy tűnt sokkal nagyobb darab az édesanyjánál, meg hát azt is tanulták ők az oskolában, hogy a katolikus egyház szereti megégetni azokat, akik ellent mernek mondani neki, ezért hát a mi Marcink most nem nagyon nem akart éppen erről a kérdéstről teológiai vitát nyitni.

Végig is futott a mi hősi agyában a gondolat, hogy a pofon, amit most a körtelopásért fog kapni, milyen módon fog később a javára válni, ha majd tisztességben meg talál őszülni a feje, de aztán eszébe jutott, hogy a plébános úrnak ugyan gyakran eljárt a keze, de még sohas fordult elő, hogy ministráns gyereket pofon ütött volna az édesanyja szeme láttára.

Nem vártuk volna, de a plébános úr akár egy jó politikus, úgy dicsérte meg a gyereket a helyes és tömör válaszáért.

Hát azután, uramfia, a legravaszabb, legélelmesebb cigány lókupec sem tudta volna úgy ki-alkudni az anyjától a gyereket körtét szüretelni, ahogyan az a plébános úrnak sikeredett.

Nagyvonalúan felajánlotta, hogy ha minden nap, amíg érik a körte, eljön hozzá, és szed neki a fáról egy szakajtóra valót, akkor úgy teletömheti a bendőjét körtével, ahogy csak bírja, no meg aztán sokzsebes nadrágot vegyen föl, hogy a kistestvéreinek is tudjon hazavinni belőle.

Nohanem a mi Marcink attól a naptól fogva büszkén járt körtét szüretelni. A fára pedig már nem úgy mászott fel az ócska palánk tetejéről, ahogy szokta, hanem úgy, ahogyan azt Marci képzeletében az urak szokták: létráról.

A plébános úr ugyanis ezentúl iskola után mindig kivitte a kertbe a kislétrát, nekitámasztotta a fának, és a szakajtó is ott várta már a gyereket a fa alatt.

Az első napon a Szarka Marcsa néne nem is mert közelebb lopódnni, mert hiszen látta ő a gyereket ott fenn a fán kuksolni, de nem tudta mire vélni a fánál a létrát, meg a kis szalmából font drótfüles kosarat.

De aztán másnap arra gondolt, hogy a plébános biztos kint felejtette a kosarat, és mivel hosszú ideig nem látott senki egyebet, újra megpróbálta megszarolni a gyereket.

Na, hanem a mi Marcinkat sem ejtették ám a fejére. Itt most már neki olyan rangja és hatalma volt, akár egy nyolc fölmosó-vödörnyi kitüntetéssel teleaggatott kormánybiztosnak.

Az pedig tizenkét éves korban olyan büszkeséggel tudja eltölteni az embert, hogy nemigen lehet néhány olcsó ígérettel csak úgy ukk-mukk-fukk, megvesztegetni, vagy néhány pofonnal megijesztegetni.

A rusnya vénasszony meg, mivel a színes üveggolyókhoz nem sokat konyított, nem is igen maradt a tarsolyában egyéb, minthogy könyörgőre fogja a dolgot.

Meg is lágyult a mi kis hősi szíve annyira, hogy még a körték is egészen megpuhultak az elérékenyüléstől a kezében.

Nem is érték el a Marcsa néni kötényét, még akkor se, mikor pedig alacsonyabb ágakról hajigálódtak lefelé.

Az első három, amikor széptlottyant az öregasszony homlokán, még azt hihette az ember, hogy csak véletlenül történt az egész. A kemény körték eleinte ugyanis szépen rendre a köténybe pottyantak bele.

Hiába, ügyes asszony volt a Marcsa nénénk. Libát lopni is mindig egyedül járt, pedig az tudva lévő dolog faluhelyen, hogy egy ember egymaga libát tudjon lopni, ahhoz igen nagy ügyesség meg szakértelem kell. Ezt már a rómaiak is megtanulták kétezer esztendővel ezelőtt.

Hanem, mikor a banya az ötödik magányosan röpülő körtét is ügyesen a kötényébe fogta, hatodszorra nem fogott ki a Marcin, aki akkorra kikétszerkettőzte az idevágó sikeres harci stratégiát. Ezután már a körte csak párosával röpült a Marci kezéből.

Az első mindig egy szép kemény, éretlen körte volt, csak éppen azért, hogy a hascsikarás érje el az öregasszonyt, ha végül mégis meg találná enni, másodiknak pedig mindig egy jó puha körte követte, de rögvest, még mielőtt az öregasszony hamarjában el tudna lépni előle, s lehetőleg pont a homloka közepére.

Gyanús is lett a nyanyának, s szóvá is tette, hogy ugyan már ne a feje tetejét célozza a puha körtével.

A mi Mártonunk is úgy gondolta, hogy ideje sorrendet váltani, még mielőtt rájön a vénasszony a logikára, és idejében változtatott a stratégián.

Most a körték hármásával igyekeztek lefelé. De most először a puha körte jött. Jött szépen, komótosan, nagy hosszú ívben, jól láthatóan, csak azért, hogy az öregasszony gyanút ne fogjon, s a kötényét szép ügyesen alá tudja lebbenteni. Így fröccsent a málé a többi szép zöld körte közé. Mivel a kapuőr kemény körtére számított, a kásás gombóc úgy fröccsent vissza a szeme közé, hogy hirtelen semmit se látott. Szeme, orra, szája telement a kásás lével, s még mielőtt egy jó cifrát káromkodhatott volna, a következő, kisebb dinnyének is beillő, hatalmas zöld körte talált az öregasszony homloka kellős közepébe.

Hogy a szája tátva maradt közben, a körte akkorát koppant kongva, hogy azt hihettük volna, hogy üres hordóra esett.

Na, viszont az öregasszony nem hordóra, de bizony seggre meg vegyest hanyatt szédült el a nagy ütéstől.

Ekkor érkezett a harmadik puha körte, pont az orra hegyire, de úgy ám, hogy a kacsa rajta-maradt, onnan meredt előre úgy, mintha egy vad unikornis vált volna belőle.

A kötényi körte meg mind szanaszéjjel gurult.

Az egyik meg bele egyenest az ingébe, amitől úgy látszott, mintha három melle lógna lefele.

Az öregasszonyt se fából faragták, de mintha legalább gumiból volna, úgy pattant föl mérgében a földről, de aztán rálépett egy jókora kemény zöld körtére, és úgy esett hanyatt rajta, mintha vasból volna a púp a hátán, oszt a föld egy nagy mágnesként rántotta volna magához.

Ezt már a Marci se bírta tovább kapaszkodással. Szinte szédelegve, támolyogva mászott - mit is beszélek -, huppant le a puha fűbe, és úgy terült el ott a röhögő-görcstől, amit kapott, hogy aki látta, azt hihette, hogy éppen most esett le a fa legtetejéből és éppen az utolsókat rúgja.

Ám a pap először megijedt kissé, amikor hátrajött a nagy vinnnyogásra leskelődni a kert végébe, de nem tudta mire vélni a két földön fetrengő, nyöszörgő, hörgő embert.

Az egyiket a kerítésen belül, a másikat pedig mögötte.

Hanem az öregasszonynak nagyobbnak bizonyult a mérge, mint a szédülése, mert úgy vetette át magát ordítva, szitkozódva a hitvány kerítésen a gyerek után, mintha az összes fölmenője az ascoti derbire járt volna gyakorolni.

Szegény Marci a röhögéstől úgy elgyöngült, hogy nemhogy futni, de még támolyogni is csak alig bírt volna, még akkor is, ha nem csépelik közben egy nagydarab száraz körtefaággal a háta közepét.

Hogy szegény gyerek a papot közeledni látta, egyszeriben mentő ötlete támadt, ahogy az a világon minden bajbajutott embernek támadni szokott, hirtelen elkurjantotta magát:

- Plébános úr! Lopják a körtéjét!

Na alighanem a reverenda alatt is úgy gondolták, hogy most lett világos, s a hordóhasú nagydarab ember úgy eredt a vénasszony nyomába, mint az orrszarvú, ha a majmot akarja megfogni.

Hanem mire a plébános úr odafújtatott a kerítéshez, addigra az öregasszony már az utca túloldaláról rázta az öklét a pöttömnyi gyerekre, és a vadtulokra emlékeztető védelmezőjére.

Mikor kilihegte magát a plébános úr, több egyéb kérdés között kérdőre vonta a kerti ministránsát, hogy ugyan már miért rohadt körtékkel szedte máma tele a fáról a szakajtót.

Márton pedig egyszerűen csak annyit mondott, hogy a rohadt meg zóden hullott körtét ő azt itt lent a földön szedte, ő azt innen vitte föl a fára, s csak nem gondolja a plébános úr, hogy szép és egészséges körtével fogja fejedobálni ezt a rusnya öregasszonyt, mikor az ő kishugainak sem jut mindennap ilyen fejedelmi éték.

A Mártonunk egyszeriben hős lett. A plébános úr ezentúl olyan nagy tiszteletben tartotta, hogy ezután a kertjében gyümölcsöt csak a Kobolák Márton intézősége alatt lehetett szedni, gyerekeknek és fölnőtteknek egyaránt.

* * *

Ez a történet szinte szóról szóra igaz volt. Majdnem pontosan így mesélte el egyszer a plébános úr is a nagyapámnak, ő pedig nekem, valahányszor csak megkérdeztem, hogy milyen ember volt Marci bácsi, - vagyis ahogy akkor ki tudtam mondani: „Marcipáncsi” gyerekkorában.

Az ezt megelőző történetben az volt az érdekes vagy inkább furcsa, hogy Kobolák Márton nem az a fajta ember volt, aki csak úgy kitalál mindenféle történetet, hogy a többieket szórakoztassa vele. Az ars poetica-jához tartozott a kijelentése, hogy úgyis történedik a világban annyi bolondság, há mér tegyen ő még hozzá egy jókora lapáttal, ha nem muszáj. Mert ha teszem azt, ő gyártaná a tréfákat, akkor abba a röhögő-görcsbe, amit okozna vele, bizony már néhányan biztosan behléhottak vóna. Ő pedig jobban szereti az élő röhögőket, mer bizony még egy halott se kínálta meg még egy jó mulaccságos történetér egy szál illatos cigarettáva.

Pedig még aznap este kiderült, hogy biz a Julcsa néni nem ment Kecskemétre a nagynénjéhez. A pincekulcsot azt ugyan eldugta, mint általában, de hát nem azért híják őt faluszerte Huncut Marcinak, hogy ne tudná, hogy a törött-esernyődróttal is vígan nyílik a pinceaajtó.

A kocsmárosnál is van tartozása az öregnek, mint rendesen, de hát a kocsmáros nem bolond ember. Nem az a fajta, aki ne tudná, hogy egy bolondság, amivel megnevevetti az egész egybegyűlt vendégsereget, megéri azt az egy-két pohár bort, amit az öreg meg-megszokott inni. Tudja biztosan ő azt régóta, hogy nagyobb a forgalom a pult mögött, ha az öreg Marci bácsit is (Julcsa néni szavaival élve:) oda eszi a rosseb.

A jókedvű magyar ember pedig többet iszik és a szomszédjának is könnyebben fizet, mint amikor sírhatnakja támad.

Okos ember az a Frici. Szerintem tudja, hogy ahol jókedv van meg nevetés, oda gyakrabban és szívesebben visszajárnak az emberek, ha pedig odajárnak, nem fognak porzó torokkal derülni a huncut kis öregnek.

Érdekes módon még a cigányok is kedvelték. Ha az öregnek valaki fizetett egy-két fröccsöt egy tréfaért, de már nem bírta legyűzni, akkor azt mindig észrevétlenül valamelyik legatyásodott, búval-bélelt mórénak adta.

A posta is megjött aznap rendesen, ahogyan szokott. A megmacskásodott csirkéről semmit sem sikerült megtudnom, de a konyhaajtó üvege most is ugyanaz a piszkos repedt tejüveg, ami karonülő kisgyerekkorom óta is ugyanígy szabadon ki- meg beengedte nyáron a meleget, télen a hideget.

Nem értettem meg a dolgot sokáig. A huncutság ott bujkált a szeme sarkában mindig, de akkor ott a szőlőhegy felé vezető úton, az valami más volt. Az a huncutság az nem volt az igazi. Az valahogy tőle szokatlan, valahogy más volt. Nem volt kifejezetten odaillő. Biztosan nem tűnt volna fel felületes szemlélőnek, csak olyasvalakinek, aki ennek a fajta természetes és egyszerű humornak a műkedvelője volt, mint például nekem.

Mintha takargatni vagy leplezni akart volna vele valamit. De mit? Akkor, huszonévesen ösztönösen megsejtettem valamit, amit igazán mélyen megérteni csak majd tizenöt évvel később sikerült.

Estefelé kérdőre is vontam a kicsit pityókás öreget.

- Na, Márton bá, akkor hogyan volt az az átmeszelés azzal a konyhaablakkal? Miért sírt nekünk máma egy fél délutánt a pincekulcs meg a csirke szárnya miatt. Tudjuk ám, hogy a macska nem ette meg se a Julcsa nénit, se a pincekulcsot, de még talán a csirke szárnyát se.

Akkor az öregember életében először mélyen, áthatóan és szomorúan a szemembe nézett. Tekintetéből eltűnt az a mindig ott bujkáló huncutság, és csak egy nagyon fáradt, nagyon öreg, és nagyon bánatos ember nézett rám egy hosszú-hosszú pillanatig, és csak annyit mondott csendesen:

- Majd mögértöd, drága fiam, ha a saját cserősnyefátokat fogod kivágnyi ott a téeszcsé föld mellett.

Csak ennyit mondott, nem többet, aztán megint az a kicsit pityókás, huncut mosolyú vénember lett, akinek a mosolya sohasem akart megöregedni.

Életemben akkor, egyetlen egyszer szólított drága fiamnak, pedig hát még távolról sem voltunk rokonok.

Honnan tudhatnám én azt, hogy miért maradnak meg az emberben ilyen mozzanatok, képek, benyomások évekig, évtizedekig ennyire tisztán, és elevenen. Miért őriz meg magának ilyesmit örökre az emberemlékezet, hacsak nem azért, hogy önmagának és utódainak mondjon jövendőt belőle.

Honnan tudhattam volna akkor én?

* * *

Egy csapat olaj- és fűrészporszagú ember jött be a kocsmába, és az egyik kicsit szejpítve beszélő favágó megkérdezett, hogy innék-e vele egy kisfröccsöt, vagyis pontosabban azt kérdezte, hogy:

- Havejom, havejom, ifó egy kisfjöccöt?

Mondtam neki, hogy köszönöm, de nem kérek, nem keverem. Eddig sört ittam, maradok annál. Erre kaptam egy üveg sört.

A következő a sorban a Marcipáncsi volt, akit kérdőre vontak:

- Öjegem, havejom, ifó egy kisfjöccöt?

A következő pillanatban a kocsmában síri csend lett, mert mindenki Marcipáncsit figyelte, mert tudvalévő, hogyha az öreg mond valamit, az csakis valami ökörség lehet, amin röhögni lehet, és senki nem akart lemaradni róla.

Marcipáncsi nem is okozott csalódást a közönségnek, imígyen felelt vissza szejpítve Csere Gergőnek, akarom mondani Cseje Gejgőnek a jószívű favágónak:

- Nem havejom, én sze kevejem, moszt nem kiszfjőccöt hanem én if nagyfjőccöt ifok.

Amilyen csönd volt az azt megelőző pillanatban, olyan harsány hahota fogadta Marcipáncsi szejpítését.

Csörögtek, néhol borultak a poharak, néhányan tenyérrrel csapkodták az asztalokat, mások, akik kint álltak a lépcsőn beszélgetve, benyitottak, hogy megnézzék, nem a plafon esett-e le a mennyezetről.

Pedig nem is ez volt a legnagyobb poén aznap este, hanem az, hogy az esti tévéműsorban, amit a szomszédban a Besenyő Boriska néni nézett, éppen a Kabos Laci mondott egy történetet, minek a poénját megelőzve fölharsant a szomszéd kocsmában a nevetés. Szegény félművelt asszony meg azt hitte, hogy a kocsmában is azt a műsort nézik, s mindenkit végigkérdezett, hogy hol a poén abban, hogy a Kabos Ausztráliába ment turnézni? Ezt már nem lehetett röhögőgörcs nélkül kibírni.

A kocsmáros is igen jóízűt nevetett az öregem, meg is jegyezte rögtön, hogy milyen jól utánozta a Gergőt beszédhibájában, majd kötekedésképpen megkérdezte tőle, hogy ilyen tehetséggel tudna-e tájszólás nélkül beszélni, s ha igen akkor miért beszél úgy, mintha egyszerre született volna az Palócföldön, Somogyországban, mög Szöged környékén. Rögtön föl is ajánlotta neki, hogy ha ezután tájszólás nélkül beszél, akkor minden nap a hátralévő életében az első fröccsöt a kocsmában ingyen ihatja.

Az öreget nem hozta ki a sodrából a kérdés, és megkérdezte tisztán tájszólás nélkül, akár egy negyven évvel fiatalabb tévéműsoros, hogy: Kedves Fricikém el tudnád-e utánozni nekünk a *Patika* (Pataki) Kati nénénket, hogy hogyan biceg, ha a kampósbotja éppen nincsen nála, mert, a neveletlen lurkók éppen elszaladtak vele, mert a bicegését utánozó vásott kislurkók után dobta.

Köztudott dolog volt, hogy a kocsmárosunk mesterien tudta utánozni az öregasszonyt. Láthatta is eleget, tekintve, hogy az öregasszony néhai felesége révén az anyósa volt.

A kocsmáros közönsége egyből kapott az ötleten, és nagy hanggal biztatták a kocsmárost, hogy bicegjen már egy kicsit nekik!

A kocsmárosunk tréfás kedvű, és népszerű ember lévén nem is hagyta magát sokáig kéretni, és olyan félperces műsort rendezett bicegésből, hogy még a mindig szolidan viselkedő vidéki favágók is pirosra csapkodták a saját térdüket nevetésükben, pedig az öregasszonyt még csak hírből sem ismerték.

A csúcs csak ezután következett. A Hofi szilveszteri műsorában sem dülöngéltek annyian a röhögéstől, mint Marcipáncsi ajánlatára, mikor huncutul visszafelelt a kocsmárosnak, hogy ő is fizet neki mindennap egy kisfröccsöt, ha a hátralévő életében is így fog mindig bicegni, ha a kedves anyósát meglátja.

Hát ilyen ember volt a mi Marcipáncsink. Vágott az esze, mint a beretva, s a szíve is mindig a helyén volt, idősebb emberként is úgy, mint fénykorában. Jóval a halála után tudtuk meg róla, hogy folyékonyan beszélt horvátul, keveset, de azt hibátlanul franciául, valamennyit németül is. Magam csak annyit fedeztem fel benne, hogy a latin szavakat és hosszú kifejezéseket is sokszor pontosan megértette. Hogy honnan volt ilyen műveltsége, azt viszont nem sikerült kideríteni, sem azt, hogy jobbra miért titkolta őket.

* * *

Tavaly nyáron a kis szőlőhegyünkben végleg elszáradt a cseresznyefa.

Egy vesszőkosárnyi ága még két évig ki-kizöldült, dacolva az elmúlással, de cseresznyét azt többé nem termett. Azóta sem ettem ropogós cseresznyét olyan jó ízűt.

Amit ettem, annak vagy víz-íze volt, vagy talán a madárfütyty hiányzott hozzá körítésnek?

Nem tudom.

Gyermekkoromat, óvodáskorom idejét, iskolás éveim nyári szünidejét azt ott töltöttem el. Ha termett, akkor rajta, ha nem, akkor alatta. Az is gyakran megesett, hogy nyaranként valamelyik osztálytársam nálunk vakációzott. Akkor egyszeriben a fa átváltozott valami mássá.

Volt Vitorlás-hajó, Őrtorony, T-34-es tank, Úrhajó, Léghajó.

Attól függően, hogy a TV-ben éppen milyen filmsorozatot vetítettek. A Nyomkeresőt, A Pirx kapitány kalandjait, A hét tenger ördögét, vagy pedig az Orion úrhajó kalandjai, esetleg éppen a kedvencem: A négy páncélos, és a kutya ment.

Kamaszkorom egyik szerelmével is gyakran üldögéltünk alatta a jövőnket tervezgetve. Egy szóval életem történelmének egy stabil, gyakran visszatérő, rendíthetetlen darabját, szereplőjét vesztettem el. És most elmúlt. Nincs többé. Bele kell a szívnek facsarodni. Helyén nagy kopár üresség, mögötte végeláthatatlan szántóföldek.

Eddig valahogy föl se nagyon tűnt. Ez a fa olyan, de olyan nagy és hatalmas volt. Eddig bennünket óvva takarta azt, ami mögötte növekedett.

Mint a napba lőtt ujjnyi vastag nyílvevő, mely egymaga akar a nap égető hevétől megóvni mindenkit, aki árnyékába akar menekülni. S tör föl előre rendíthetetlenül, hogy árnyéka egyre nagyobb és oltalmazóbb legyen, míg csak a perzselő melegtől önmaga meg nem emésztődik teljesen.

De most olyan elemi erővel tört föl mögüle egy másik kopár világ látványa, hogy az ember levegőt is elfelejt venni, ha a félelmetes mélységébe belenéz.

Kis birtokunk a maga négyszáz négyszögölével és fáival a legvégsőig dacolt valami ellen. Megértettem, hogy ez több volt, mint az elmúlás ellen való küzdelem.

A mi kis szőlőhegyünket valamikor régen minden oldalról kis parcellák környékezték. Szőlőhegyek, ligetek, diófa-, barack-, szilva-, málna-, ribizli-ültetvények. Mostanra minden oldalról végeláthatatlan szántóföldek. Az év legnagyobb részében holdbéli táj. Mindig csendes, mindig egyforma. Gyomirtó- és rovarirtó-szagú, a dűlőutak virágai és a madárdal helyett. A mi kis hegyünk eddig birt dacolni a téveszesítéssel, a globalizációs uniformizálás gyilkos kigőzölgéseivel.

Vajon az én írásosom nem valami ilyesmivel való dacolás kísérlete-e?

Egyszeriben megértettem azt, hogy Márton bácsi miért lett ott és akkor, amikor az általunk ki-döntött cseresznyefát meglátta, egy szemvillanásnyi idő alatt öregember.

Felismertem, hogyan mondott el akkor valamit egy rejtett formában, amit ott még nem értettem, de ő remélte, hogy később meg fogom érteni. A cseresznyefát siratta ő, amit a szeme előtt vágunk ki, csak azt nekünk nem volt képes elmondani.

Nem mondhatta el.

Lehet, hogy meg sem értettük volna mi éretlen, az életet nagykanállal evő fiatal férfiak.

De elmondta úgy, hogy ha bölcsőbbek leszünk, megérthessük.

Igen. Nézte-nézte a fejünk fölött az ürességet, és elmélázott azon, ami benne emlékeket hagyhatott, vagy amit az a cseresznyefa látott, és amit nem tud már senki más, csak ő maga. Fiatalságának legutolsó, legrégebbi élő tanúját látta elfeküdve, aki nemrég megholt gazdáját követte az enyészet országútján. Elvesztett valamit, amit mi vettünk el tőle. Múltjának, gyermekkorának egyik utolsó emlékeztetőjét pusztítottuk el abban a pillanatban.

Ez fájhatott úgy neki, mintha az emberek nem szeretnék többé, mintha a kocsmában nem kapna többé hitelt, mintha macskája megenné a reggelijét, vagy mintha asszonya hagyná el egy hosszabb időre.

Ezt mind elmondta nekünk gyöngéd humorérzékkel. Mi pedig torkunk szakadtából nevtünk neki, ő pedig a végén csak mosolygott huncutul, fájdalmasan ránk, mintha csak minket akart volna szórakoztatni.

Tudván vagy hívéen, hogy egyszer majd talán mi is osztozunk a fájdalmában, és a múlt kódén át megsejthetünk valamit, amit ott és akkor addig nem vehettünk észre, míg az elhangzottak a szívünkben megfelelő helyre kerülnek.

Csak a nagyon jó és nagyon bölcs ember hite lehet ilyen. A távoli homályos jövőbe is tisztán látó, igaz emberé.

Honnan is sejthettük volna huszonévesen, hogy az a finom humorérzék és tréfás derű nem volt más, mint megannyi fájdalmas seb elfedezője és betakargatója? Megannyi barázda és tengeri mély nyom, amit neki csak így sikerült az értelmetlen külvilág elől, míg az meg nem érik rá, elevenen elrejtve tartania.

A saját cseresznyefánk törzsében is, ahogyan ledöntött állapotában, tűnődve elnéztem, annyi minden lehet elrejtve. A tüdőmből kilélegzett levegő sok-sok molekulája. A homlokomról lehullott izzadságcseppek most is ott vannak valamilyen formában a belsejében. De benne van apámé és az egyik nagyapámé is, aki valahol az orosz fronton maradt eltemetve, és személyesen nem ismerhettem.

A kérge megőrizte azt a nyomot, ahol tizenévesen nyíllal meglövöldöztem. Barnuló évgyűrűin még ott látszik az első téészes szántóföldi gyomirtózásnak és azt követően valamennyinek az elszínesedett, megsötétedett, rákos nyoma is.

Mint a mindent felfalni készülő globális fenevad átható, szívós, végső harapása, ami élete nyarának végén tőlünk végleg elragadta.

Azért, hogy az én kisfiam és kislányom ne tudhassa meg, hogy milyen jóízű a ropogós cseresznye, ha virágillat, méhdöngicsélés és madárdal a körítés hozzá.

Bele kell a szívnek facsarodni.

Vajon el tudom e mondani kis porontyaimnak, hogy milyen volt az én elveszett paradicsomom egy darabja?

El tudom-e nekik mondani úgy, olyan eleven erővel és vágyakozó szeretettel, hogy bennük is ugyanígy felgyűljenek a megkereséséhez, vagy megteremtéséhez és megtartásához szükséges lelki és testi erők.

Vagy a most feljövő fenevad, ami az írások szerint megeszi az egész földet, ezt is meg fogja enni, minden más szép dologgal együtt, hogy a maga képére szürkítse, uniformizálja, globalizálja, valamilyen klór- és gyomirtó-szagú falanszterbe?

* * *

Egyszer régen, úgy nem sokkal karácsony előtt, a kocsmában a kártyaasztalnál ültünk és snapszereztünk, amikor megszólalt a lélekharang.

- Szerintem a Marci bácsi halt meg - mondta valaki vélekedésképpen.

Körülnéztünk. Csakugyan. Nincs itt az öreg. Eddig valahogy föl se nagyon tűnt, hogy kevesebben vagyunk idebent, s hogy már régóta nem csattant föl közöttünk harsány nevetés.

Még egy félév és kocsmá forgalma felére csökkent. Most már nem a Frici alkalmazottja szolgált ki, hanem a tulaj a maga egyre mogorvábbá váló modorában. A cigányok is másik kocsmába járnak egy idő óta.

Frici új asszonya pedig azóta is töprenghet róla, hogy vajon melyik kormány-intézkedésnek köszönhető, hogy ennyivel kisebb lett a kocsmájának a forgalma.

Közülünk talán senki sem gondolt arra, hogy az öreg nem most halt meg, nem ezen a napon, hanem a múltkor, amikor kivágtuk elhunyt gyermekkori barátjának a telkén azt az óriási, az elszáradás ellen küzdő cseresznyefát, ami az örökösöknek már útban volt, és tűzrevalón kívül semmi mást nem jelentett.

Mit őrizhetett vajon az a fa az alatta lévő agyonkorhadt kis padjával együtt, hogy szép lassan magával vitte ezt a mindig vidám, mindig huncut kis megaszalódott öregembert?

Egyszer valaki nagyon régen mesélt egy történetet arról, hogy mikor az oroszok a második világháborúban bevonultak, ki akarták vágni a fát, mert magas volt a törzse, és nem érték el rajta a cseresznyét. A gazdáját is kis híján agyonlőtték, mert meg akarta ezt akadályozni. A kis Marci mentette meg az öreg Józsi bácsit, hogy ne lőjék agyon, de ő mentette meg ám a cseresznyefát is azzal, hogy a sapkájában lévő cseresznyét odanyújtotta az officérnek, akit odahaza ilyen korú kisfia várt. Meg is nedvesedtek a tisztnek a szemei, mikor a piszkos, könnyes arcú, ijedt kisfiútól átvette a gyűrött kis sapkát a benne lévő cseresznyével együtt.

A katonák, nosza a vállukra kapták a kis Marcit, tették föl a fára, s a kis vezna fiú napestig, ereje fogytaig dobálta a fa külső, ujjnyi vékony ágairól a rengeteg katonának a finom cseresznyét. Olyat, amelyet azóta se szedett olyan sajtó szívvel orosz katonának senki Magyarországon.

Ha ez a történet tényleg igaz volt, hogy élhette meg ennek a cseresznyefának a kivágását valaki, aki kisgyerekkorában az életét is hajlandó lett volna adni ezért a cseresznyefáért?

Hogyan élheti meg valaki azt, hogy az értékmérésben az ő kisfiúkori élete, s napcserezette szívének minden emléke és szeretete, ma alig három köbméternyi tűzifát ér.

S mi mennyi mindent hagyunk magára, vagy hagyunk elveszni, aminek nem látszik már forintban mérhető értéke?

S meddig tűrjük ezt? - kérdezem folyton önmagamtól.

Ki sejthette, hogy annak a kútnak a vize, amiből az indiános játék után gyerekkoromban olyan jóízűen szoktunk inni, mostanra ihatatlan lesz, a másik harminc falubeli kúttal egyetemben.

Ki gondolta volna, hogy az a víz, amit gyerekkorunkban izzadtan és porosan az élet vizének éreztünk, a sok lassan elbomló gyom- és rovarirtótól mostanra betegséget és halált ont magából mindenkinek, aki olyan elvetemült, hogy inni találna belőle.

Vége

Védőbeszéd a Hókirálynőért

Végre elmúlt a tél. Az áprilisi nap ereje már érződött, mikor Joel Whincence nekinyomta homlokát a bíróság folyosóján a fényárban ragyogó üveglaknak. A másik nyitott ablakon madarak csivitelése, csurrogása szűrődött be, ahogyan ösztöneiknek engedve udvaroltak, kergetőztek, repkedtek a százéves platánfák ágai között. Körös-körül csengett-bongott a kisváros lanya tavaszi forgataga. Az első virágok illata összekeveredett a kipufogógázoktól füstös utca levegőjével. Az iskolából diáklányok ballagtak hazafelé vagy menzára. Viharászva nevetgéltek két siető fiú mögött, míg zajukat elnyomta egy csapat tizenéves kismotorjának berregése, amint a téli álmat alvó motorjaikat újra próbálgatták: nem rozsdásodott-e be valamelyik alkatrészük, vagy a gazdájuké? Majd egy csapat alsó-tagozatos kiskölyök futott, és kiabálta, hogy mindenki meghallja, aki illetékes: A Menzán a kaja babfőzelék. Este 6-kor a parkban fíngó-verseny.

Két kamaszoló lány is ballagott egymás mellett, s néha lopva hátra-hátranéztek, hogy az a két felsőbb osztályba járó fiú vajon még mindig olyan rendíthetetlenül követi-e őket.

Ej, hány éve volt, hogy boldogan csatlakozott volna ő is hozzájuk? Ejnye, már két évtizede lett volna? Úgy tűnik, mintha tegnap még ő is itt lent szaladgált volna közöttük az utcán.

Már éppen hazaindulni készült, amikor apjának egy ismerőse odalépett hozzá, és kedves, szinte atyai hangon érdeklődött, hogy, hogyan végződött a per, aminek tanújaként beidézték.

Joel a jóvágású, harminc év körüli férfi, a fiatal bölcsék fölényeskedő, magabiztos, huncut mosolyával felelt a kérdésre:

- Peren kívül egyességre jutottak! Tudtam, hogy így lesz. Mind a ketten jó cimboráim és melleleg lekötelezetteim. Próbáltak volna nem megegyezni! Amit csak én tudok a dolgaikról, az is elég lenne ahhoz, hogy jó néhány hónapra bekaszlizzák őket. Jobb nekik, ha jóban lesznek egymással. Megmondtam, hogy egyiküknek sincs igaza, és ha tovább fűjnek egymásra, a szilveszteri és újévköszöntő bulimra nem fognak meghívót kapni! Az öreg Hófejű bíró azt mondta, hogy kár volt pszichológusi diplomával tábori lelkésznek szegődnöm. Azt javasolta, hogy ennyi ésszel menjek inkább politikusnak, vagy járjak el rendszeresen a békéltető tárgyalásokra. Sok sziszifuszi-munkától menthetném meg szegény ősz fejét.

- Ha jól emlékszem, fiú, amikor utoljára nálatok találkoztunk, akkor még a pszichiátrián dolgoztál. Apád mondta, hogy új foglalkozásra adtad a fejedet.

- Nem bírtam tovább azt a nyomást, ami rám nehezedett. A kórházban, amikor a betegekkel kapcsolatba kerültünk, akkor már a betegségük rendszerint olyan stádiumban volt, hogy a gyógyulásukra alig volt esély. Ha mégis, akkor többnyire életre szóló, gyakran a normális életvitellel elhordozhatatlan stigmákat cipelnek magukon.

Tavalyelőtt, a határőr laktanyában fél év alatt három öngyilkosság is előfordult. Nem ismerem személyesen egyik fiút sem, de a boncteremben láttam mindhármat kiterítve. Azt hittem a szívem megszakad, amikor a szüleiket megláttam.

Talán még rémlik, hogy egy otléte alkalmával, az akkori főparancsnokkal beszéltem édesapám arról, hogy szervezni kellene egy tábori lelkész szolgálatot sorállományú katonákból, akik papi, vagy lelkészi hivatásra készülnek, de nem tagadták meg a katonai szolgálatot. Így azok a fiatalok is beszélhetnének valakivel a problémáikról, akiket zavar az orvosok katonai rangja vagy a fehér köpenye.

Úgy gondoltam, hogy a baj ellen a baj forrásánál lehet a legtöbbet tenni, így hát felvettem, hogy ha szükség lenne egy szabadúszó lélekbúvárra a hadseregben, örömmel jelentkeznék.

Persze az utolsó lökést nem ez adta meg, hanem amikor az Apáczay Kultúr-központban megláttam, hogy egy hivatásos jósnak külön iroda jutott. Ez pedig akkor történt még, amikor a materialista világnézet része volt az alkotmányunknak.

Amikor beléptem, majd hanyatt estem a meglepetéstől, amikor egy régi kollégámat láttam ülni az asztal túloldalán. Nem is várta meg, hogy kérdőre vonjam, mindjárt magyarázattal is szolgált a helyzet abszurditására. A város vezetősége úgy gondolta, hogy egy, főként a fiatalok által látogatott intézménybe nyitnak egy fogadóhelyiséget egy képzett lélekbúvár számára, hogy mindig legyen a fiataloknak kéznél valaki, akivel beszélhetnek a problémáikról, és készséggel meghallgatja őket. Egyből kitaláltam, hogy soha büdös életben nem nyitotta senki rá az ajtót, s mi több: egy fiatal sem látogatta meg olyan természetű problémával, aminek megoldására őt, mint pszichológust odarendelték, legalábbis addig, míg színleg hivatást nem váltott.

Váltig állította, hogy így is a hivatását gyakorolja, csak kicsit más köntösbe bújva. Így is lehet az embereknek olyan tükröt mutatni, melyben felismerhetik magukat, s azt, hogy miben kellene változtatni azért, hogy a problémáik megoldódjanak. Persze azért az idősebbek kedvéért néha elő-elővesz egy kristálygömböt a hitelesség látszatának a kedvéért.

Így hát ezek után, amikor meglepetésemre a laktanya-parancsnok engem kért fel előljárónak a frissen verbuválódó kis csapat élére, már nem tartottam abszurdnak azt, amire vállalkozni készültem. A kezdeti nehézségek és belső strukturális problémák tisztázása után kiharcoltam, hogy a lelkészeket magam választhassam ki a jelentkezők közül. Fontosnak tartottam, hogy csak olyanok lehessenek a beosztottaim, akiknek élete és jelleme hitelesíti a hivatásukat. És csak azok végezhesék ezt a felelősségteljes munkát, akinek cselekvésmotívuma nem megy túl azon, amit úgy hívnak, hogy emberszeretet. Megtanítottam őket arra, hogyan ismerjék fel külsődleges jelek alapján a pszichózisra és az öngyilkosságra hajlamosakat, azokat, akik intenzívebb lelki életet élnek, és ennek folytán több törődést, nagyobb odafigyelést igényelnek.

Borzasztó élmény volt felfedezni, hogy olyan tizenhét éveseknek a kezébe adnak töltött fegyvert, akiknek a lelki, érzelmi érettsége még egy tizenegy évesét sem éri el.

A lelkiismeretes, emberszerető kis csapat, amelynek tagjai főleg evangélikus, baptista és adventista vallású önkéntes fiatalokból kerültek ki, lelkesen, és fáradhatatlanul küzdött azért, hogy a sorállomány közé ne tévedhessenek olyanok, akinek az egészsége és lelki teherviselése nem bírja el a hadseregben megkövetelt mértéket. Ha mégis, akkor se érezzék magukat egyedül ebben a több ezres embertömegben.

Az első évvégi statisztika a laktanyaparancsnokot is megdöbbenetette. Abban az évben egyetlen öngyilkossági kísérlet sem fordult elő. Az évtizedes statisztika szerint minden félévre jutott egy. Mivel Joel nem volt lelkész, csak a katonák szólították tisztelendő bajtársnak, úgy gondolta, hogy a vallásos fiatalok kedvéért elvégez egy hittudományi főiskolát a szombatista egyház jóvoltából. A katonák rájöttek arra, hogy időnként beleszólásuk van a szabadságolások rendjébe, és a büntetések mértékének kiszabásába is.

Szerencsére néhány fiatal, akit kiképzett a munkára, itt maradt továbbszolgálónak. Így hát nem neki kellett egyedül kiválogatni a számítókat a rászorulóktól.

- Hát - sóhajtott egyet Joel -, így lettem pszichológusi diplomával képesített tábori-lelkész a materialista világnézet és egy egyházközösség áldásával is.

A férfi hangosan elmosolyodott, elköszönt, és már-már továbbindulni készült, amikor hirtelen visszafordult, és mintha csak most jutna eszébe valami, megkérdezte, hogy ráérne-e egy órácskára?

Joel már majdnem nemet mondott, mert hiszen tudta, hogy Klára kisasszony, a világ legkékebb szemű angyala, éppen ezekben a percekben foglalja el a szolgálati helyét a könyvtár napsütötte üveglakai mögött.

Ilyenkor déltájt, mivel a legtöbben éppen abraholással töltik az idejüket, a kisebb forgalom miatt lehetősége adódik arra, hogy néhány kedves, bensőséges szót váltson azzal a komoly, mindig szolgálatkész és melleleg nagyon szemrevaló lánnyal, könyvkölcsönzés vagy olvasási élménybeszámoló ürügyén.

Talán így nem feltűnő, hogy egy másodosztályú regény milyen gyenge indok ahhoz, hogy ez a sportos, a hétköznapi életben általában gyakorlatias, fiatal férfi ilyen szép időben könyvtárba járjon.

Aztán eszébe jutott, hogy édesapja milyen nagyra becsüli az előtte álló férfit, és mégis inkább igent mondott. Ránézett az órájára. Tizenegy óra múlt. Egy órát még biztosan ráérek - sóhajtott beleegyezően, és kíváncsian várta, hogy mit akar tőle a férfi.

- A 6-os tárgyalóteremben most fog kezdődni egy per. A bíró végleg le akarja zárni az ügyet, még jóval a nyári szabadságolások előjegyzése előtt. A sajtó ügy is még jó ideig csámcsogni fog rajta, hát mindenkinek jobb, ha hamar ítéletet hoznak. Sima, komplikációmentes ügymenetnek ígérkezik. A vádlott minden tekintetben belenyugvóan viselkedett. A tanúkat és szakértőket előzetesen már meghallgatták. Többé-kevésbé egy értelemben vélekedtek valamennyien. Sajnos sürgősen szükségünk lenne egy ülnökre, a Kéktündér-perben az eljárás lefolytatásának törvényessége miatt.

- A gyermekgyilkos anya perében?

- Igen! Hallottál róla talán? Az egyik ülnökünk nem jelentkezett. Helyettesíteni kéne, amíg kimondják az ítéletet. Szerintem legkésőbb egy órán belül le fog zajlani minden. Vállalnád-e, Joel?

- Ki ne ismerné ezt az ügyet, hiszen néhány hónapja mindenki erről beszélt. Minden helyi újság tele szájjal csámcsogott az ügy ködös részleteiről, s bár nem vagyok képzett jogász, csak egy nyugalmazott ügyésznek a fia, azt gondolom, hogy mivel az ügy minden apró részletét nem ismerhetem, nem lehet teljesen szabályos eljárás ez, bátyám - tiltakozott, idegesen igazgatva csinos nyakkendőjét.

- Ez nem probléma, fiú! Éppen emiatt a vádiratot is és a bizonyítékokat is újra elejétől a végéig, töviről hegyire ismertetni fogják, és már megérdeklődtem, a védelem sem fog kifogást emelni ezügyben. Azt gondolom, hogy szerencsétlen nő is szeretne már túl lenni az egészen. Hónapok óta faggatják rendőrök, szedik darabokra vizsgálóbírók, pszichológusok, zaklatják médiumok. Jobb volna neki is szerintem, ha mihamarabb túl lenne az egészen, és akkor talán nem fogják egy jó darabig kínozni. A börtön hűvösében egy időre talán több nyugalmat fog találni, mind a régi környezetében. Ott a hasonzorúek között talán valamelyest eltompulnak e könyörtelen világ következetes szigorúsággal ítélező vádjainak élei. - Nos fiú, megteszed? Ha másért nem, hát ezért a szerencsétlen nőért?

- Megteszem, ha ezzel segítek mindenkinek, de szeretnék még előtte édesapámmal beszélni ezügyben! Csak egy telefönt kerítsen nekem!

- Ne fáradj, fiú - mosolygott fölényesen az idősebb férfi -, én már beszéltem apáddal, ő ajánlott téged, és azt is mondta, hogy éppen itt talállak!

- Ki a bíró a Kéktündér-perben?

- Véletlenül tudom, hogy az újonc dr. Kováts Ágota bíraskodik, a vádat pedig az öreg Koros Árpi bácsi képviseli.

Ő volt az a neves, gyakran emlegetett ügyész, akit a többi jogászok ősze hajló vöröses haja, hajlott kora, és agglegény mivolta miatt csak Túlkoros Árpi bácsinak neveztek egymás között.

- Kik az ülnökök?

- Az idősebb Rhédey, a tisztiorvos. Ismered?

- A bicegőst?

- Sánta az már inkább!

- Ismerem!

- Aztán a nyugdíjas Vargha János bácsi.

- A volt rendőr?

- Az!

- Hát még?

- A Kondor Mihály bácsinak a lánya, a tanárnő!

- És még kicsoda?

- Hát immár természetesen te, kedves öcsém!

- Úgy értettem, ki helyett kellene ülnökölni?

- A Szigethy doktor úr menyé helyett!

- Amelyik *imádja* a gyerekeket?

- Most már jól vagy tájékozódva! Úgy látom, ismered mind a szereplőket!

- Mi történt, miért nem tud Kató néni ülnökölni?

- Pontosán nem tudom, biztosan régóta beteg, vagy ha a rossz nyelveknek hinni lehet, „*újabb abortusza*” van.

Ja igen! A kedves, aranyzívú Kató néni. A negyvenen túl lévő, meddő szülésznő. Egyszer tíz évvel ezelőtt egy tizenéves, teherbe esett lány jelentkezett abortuszra. A szülei erőltették, mert a lánynak fényes jövőt szerettek volna biztosítani. Ebbe nem fért bele az iskolázatlan, munkásszállón lakó, árva, segédmunkás fiúval való kapcsolata, és a szándékuk, hogy egyetlen gyermeküket egyetemre küldjék. A kislány hetekig őrlődött két malomkő között, és már-már ott tartott, hogy elhallgattatja síró lelkiismeretét, és megadja magát szülei vasakarátának, amikor Kató néni finom ösztöne felismerte a kislányban dúló harcot. Felajánlotta, hogy ha meg szeretné tartani a gyermekét, ő szívesen neveli addig, míg elvégzi az iskoláit, ha pedig meg gondolná magát, szívesen örökbe fogadja a kisgyereket. A kislány megszülte gyermekét, és az iskolái elvégzése után végleg elhagyta a szülői házat, és a férjével együtt Kató nénihez költözött. Azóta már Kató mamának három törvényesen örökbe fogadott tíz év körüli gyermeke, és az édesanyákkal együtt három fogadott lánya, három fogadott veje, vagyis egy nagyon nagy családja van. Mindegyikőjük hasonló körülmények között került hozzá.

Egyszer tréfásan valakinek meg is jegyezte, hogy ha nem lenne kitalálva az abortusz, akkor neki nem lehetne ilyen szép, nagy családja.

„Ha tehát Kató néninek abortusza van, az a kisvárosi köztudatban rendszerint gyermekáldást, családszaporulatot jelentett.”

- Na hiszen, és még a nőkről mondják, hogy pletykások. Szégyellem magam mindkettőnk helyett, Kálmán bátyám.

- Azt jól teszed, fiam, nekem ebben a szakmában ez igen nagy fényűzés lenne. De ha találsz olyan ügyvédet, aki szégyellős, biztosan nem autóval jár, hanem kerékpárral, mint én - játszott a sértődöttet a Kálmán bácsinak szólított ötven, talán hatvanöt év körüli népszerű jogász. Ezt követően megmutatta, a kellőképpen felzaklatott férfinak, hogy hol várakozzon, amíg szólítják a 2553 **666**-os ügyiratszámú Csecsemőgyilkossági ügy perének valamennyi résztvevőjét.

- Én megyek, és addig foglalkozom a prózaibb részletekkel. A személyidet viszont elkérném!

Ahogy itt a folyosón várakozott, a gondolatai elkezdtek hánykolódni, vergődni jobbra-balra, mint egy meglőtt madárnak a szárnya.

Az imént még az emeleti folyosó délre néző ablakában fürdött az erejét próbálgató nap tavaszi fényében, most pedig a másik épületszárny alagsori folyosójának északra néző, dohos, földszinti ablakán bámult kifelé. Ide nem sütött a nap. A bíróság több emeletes épületében az udvart sohasem érte tavasszal a napfény. Megborzongott. Talán a hűvösebb, nyirkosabb levegőtől, talán a rá váró újabb szokatlan feladattól lett kissé libabőrös, de tény, hogy az iménti tavaszias zsongás, ami minden egészséges férfiember tagjait átjárja ilyentájt, valami hűvös, nyirkos borzongással cserélődött fel.

Egyfolytában az ötlött az eszébe, hogy amikor az ember a paradicsomból kiűzetett és a dicsfény elmúlt mellőle, az is valami ilyesmi élmény lehetett. Vagy esetleg az, amikor a kísértő közeledett, hogy a lábát megvesse az édenben, annak lehetett valami ilyesfajta hátborzongató lehelete. A hittudományi főiskola elvégzése után gyakran emlékeztették hétköznapi események bibliai vonatkozású képekre. Próbálta kedves és emberszeretettől túlradó beosztottjai gondolatvilágát maga elé képzelni, akik a világot és annak működését bibliai vonatkozású képekből és tanmesékből állítják össze maguknak.

Aztán megnézte újra az ajtót, amelyen az ügyirat száma, és a csecsemőgyilkosság felirat szerepelt. Hosszasan nézte az ügyirat számának első négy tagját, majd meglátta az ügyirat számában egymás mellett a három hatost. **666** a gonosznak a száma a közhiedelem szerint, a biblia szerint pedig a kirívó tökéletlenségnek a szimbóluma. Ezen egy pillanatra eltűnődött. Még szerencse, hogy nem vagyok sem babonás, sem híve a számmisztikának - gondolta, de ez nem változtatott azon a rossz érzésén, hogy a sötétség fejedelmének lép hamarosan a birtokára, és ha nem is kell vele farkasszemet néznie, egy jó óra hosszágig ugyanazt a levegőt kell vele szívnia.

Aztán azon gondolkodott, hogy megpróbálja szigorúan a lélek tudósának szemével elemezni a majd a tényeket, s talán szakmailag is profitálhat valamit belőle. Soha sem láttam még gyilkost közletről. Végigfutott a hideg a hátán erre a gondolatra. Remélem, igaza lesz az öregnek, és tényleg nem tart sokáig, gondolta a burokból születettek hitével, és megpróbálta gondolatait másfelé terelni. Ránézett az órájára. Fél tizenkettő. Már jó negyedórája mindnyájuknak benn kellene ülniük a teremben, de még látszólag sehol egy lélek. Talán elnapolják a tárgyalást, amíg a hiányzó ülnök előkerül, és remélem, még dél előtt odaérek a könyvtárba. Ettől a vélekedéstől kissé megnyugodva, újra az előtte álló feladatra terelődött a gondolata, de most már megpróbálta tárgyilagosan, messziről, valamivel kívülállóbban szemlélődve.

Miért öli meg egy nő a saját gyermekét? Mi visz rá egy emberi lényt arra, hogy ilyet tegyen? Különösen egy nőt. Az édesanyja jutott eszébe, aztán a nagynénje, és végül a nagynénje. Tizenéves koráig ezek az emberek jelentették neki a női nemet. Mind kedves, szeretetreméltó tyúkanyók, akik nem egyszer vércseként védelmezték ha apja szigorú, következetes bánásmódjával és magas erkölcsi követelményeivel került összetűzésbe. Mint egyetlen gyermeket, kényeztették, szeretgették. A két különböző képet hirtelen nem sikerült egymással semmilyen módon fedésbe hoznia.

Aztán eszébe jutottak a tanulmányai során megismert lélektani elemzések és kórtani esetek. Tükör-tiszta képét, amely a családjáról élt benne, most hirtelen eltakarta valami sötét felhő, és szilárd harmóniája hirtelen nagyon törékenynek, üvegszerűnek látszott. Eszébe jutott az egyik idősebb professzornak a mondása:

„Ne feledjék uraim, önöket némely idiótáktól az agyukban lévő húsz fillér értékű jód különbözteti csak meg!” Ahogy a legcsodálatosabb autót, amelyeknek a látványai néha rabul ejtették, alkalmanként csak egyetlen alkatrészük hiánya teszi csodás járműből ócskavassá, úgy egyetlen apró hiányosság az ember elemi szükségletei közül, a sötétség örökös lakójává teheti rövid időn belül akármelyikünk életét. Öt percig a lélegzéséhez szükséges kétgrammnyi oxigén, vagy három napra való ivóvíz hiánya, ami nem több mint kilenc liter, és az ember már foglya az örökös mozdulatlanságnak. Az emberi test hőmérséklete, csak 6 fokkal emelkedjen a szokásos 36 fok fölé, már felbomlanak a fehérjék, és az ember szintén nem kel fel többé. Egy részegen átmulatott éjszaka után egy árokparti elalvás az éjszakai fagyban, és az embernek vége van. Egy tű szúrása a halántékba, a szívbe, vagy válogatott méregből egy akkora mennyiség, amelyet az ember még csak észre sem vesz, nemhogy komolyan vehetné, és az ember örökre megnyomorodott, vagy halott. Aztán újra, és újra a professzor mondása jutott eszébe.

Az, hogy én tulajdonképpen egy jól szabott öltönyt viselhetek, és a könyvtáros Klára kisasszonyról ábrándozom, és nem hajléktalan vagyok az egyik nagyváros aluljárójában, annak az okos édesapám agyában lévő huszonkét fillér értékű jód az egyik elemi biztosítéka.

A hideg koszos aluljáró lehelete csapta meg gondolatait egy szédült pillanatra.

És vajon milyen elemi hiányosságok okozhatják azt, hogy az ember lélekben olyan halott legyen, hogy hajlandó legyen egy védtelen, magatehetetlen kis emberi lény életének a kioltására?

Nem folytathatta tovább gondolatait szövögetését, mert hirtelen megelevenedett a folyosó, és a hangszóróból egy hideg gépies női hang szólította a terembe a szanaszéjjel várakozó embereket.

Míntha mindnyájan szégyellték volna, hogy ide várnak.

Az imént még tanú, de inkább békebíró volt egy nevetségesnek tűnő, a szakzsargonban tyúkpernek nevezett tárgyaláson, most pedig hirtelen ülnök egy másikon.

Amikor egyszer a nagynénje kérdezte édesapjától, hogy hogyan lehet megszokni azt, hogy az ember nap, mint nap a világ erkölcsileg selejtes részével kerül kapcsolatba, arra, nevetve, csak egyszerűen azt szokta felelni:

- Ez is az élet része, akárcsak a születés vagy a meghalás. Meg különben is, ha mindenki becsületes lenne, egyszerűen éhen vesznénk.

Volt olyan nap, hogy 8 órakor az egyik teremben az édesapja képviselte a vádat egy gyermekelhelyezési perben. Ugyanott, két órával később, a védelmet egy pedofiliával vádolt férfi ügyében, délután pedig a szomszéd teremben alperesként hallgatta meg őt a bíróság, foglalkozás

körében elkövetett hanyagság vádjában, amikor egy hajdani ügyfele fogta perbe egy másik ügyvéd segítségével.

A következő nap reggelén pedig a vádat képviselte az ellen az ügyvéd ellen becsületsértés vétsége miatt, aki az előző nap a vádiratot olvasta a fejére.

Kész cirkusz az egész, mondta rá az édesanyja, hogy próbálja a dolog groteszk mivoltát tompítani. Akkor mindnyájan tudtak nevetni a megfogalmazáson, és sikerült lélekben a családnak pozitív érzelmi hozzáállást kialakítani, úgy hogy az eset nem borult rossz fátyolként a család hangulatára.

Persze a gyilkosság az más. Az nem cirkusz. Azt nem lehet korrigálni. Azt nem lehet jóvátenni. Nem lehet bagatellizálni, sem viccelődni rajta. Lehetetlen némi pénzbüntetéssel megváltani, vagy pedig idővel elfelejteni.

Abból a huncut mosolyból, amely a bíróság épületében a büfét elhagyó, kellemesen társalgó jogi tisztviselőkben virított, szokott még maradni a teremben is valami kollégális melegség. Most viszont ebből látszólag csak annyi maradt a levegőben, ami a fagyhatár alatt össze tudott sűrűsödni. Mintha nem is jogászok, írnokok, és ülnökök, bírók, ügyvédek ülnének a teremben, hanem mintha tizennégy szigorú inkvizítor nézne szembe egy eretneggel, akinek a sorsa már nem kétséges, hiszen az itt ülők mindnyájan már megvetették és magukban elítélték. Mintha az itt ülők a civil életben mindnyájan nem is férjek, feleségek, testvérek, pedagógusok, édesapák és édesanyák, barátok, partnerek, kollégák lennének, hanem a középkor legkönyörtelenebb inkvizítorai.

A vádlottat is bevezették. Két alacsony, kövérkés, vagy inkább hájas női foglár vezette be.

Micsoda éles kontraszt, és micsoda esztétikai ellentmondás! A törvény és igazság képviselésében a két csúnya dromedár női smasszer, a bűnös pedig egy tündéri, törekeny, vagy inkább összetört fiatal lány.

A teremben ülők közül szinte senki sem nézett rájuk, amikor bevonultak. Nem keresték sem egymás, sem a bejövők tekintetét. Mintha nem is ő miatta lennének itt.

A vádlott sem nézett senkire. Nyugodtan, egyenes háttal ült, és maga elé meredten nézett a semmibe, amíg a bíróság ellenőrizte, jegyzőkönyvbe vette és rögzítette az összes körülményt, a bemutatott dokumentumokat, és a jelenlévők adatait.

Joel fürkésző szeme felfedezte, hogy egyedül az idős ügyész mustrálta alaposan sok dioptriás szemüvege fölött jogi ellenfelét. Ja persze, agglegény a kis öreg, futott végig a gondolat Joel agyán. Lehet, hogy akkor látott utoljára ilyen fiatal csinos nőt közelről, amikor az egyetemen megbotlottak benne a lányok a folyosón.

Olybá tűnt, mintha Hófehérkét, vagy inkább a Jégbirodalom karcsú, törekeny uralkodóját: a Hókirálynőt vezette volna két csúnya kis gnóm a vesztőhelyre.

A vádlott egy sötétbarna, göndör hajú, igen fiatal nő volt. Első ízben volt látható egészen közelről. A korát nehezen lehetett megbecsülni, mert kemény, fagyos arca miatt idősebbnek látszott, mint amit a születési dátuma alapján kikövetkeztethettünk. Szinte még gyerek, gondolta Joel, és első ízben kezdett valami részvétfélét érezni iránta.

A következő hosszú percekben az ügyész vette át a szót. Ismertette a vádat, előtárta a bizonyítékokat, felolvasta a tanúvallomásokat. Elmondta, hogy a gyermeket az anyja karjában találták, aki olyan erővel szorította magához, hogy a vádlott édesanyja és a szomszédasszony sem tudták egyesült erővel lefejteni róla. A gyermek halálát fulladás okozta, amely kifejezetten durva fizikai bántalmazás következménye volt. Az ügyész tudatta a hallgatósággal, hogy a

vádlott egy ízben elismerte, hogy felelősnek érzi magát gyermeke haláláért. Kifejezetten nehezményezte, hogy a vádlott több, az eset körülményeit tisztázható tény is elhallgat. Többek között, hogy ki volt gyermekének az édesapja, vagy feltételezhető apjai, és hogy nem derült ki, hogy pontosan hol tartózkodott a halál bekövetkezte körüli időben.

Hangja hideg, monoton gépiességgel töltötte be a termet. Olyan volt, mint a régi pártértekezletek unalmas, negyedéves beszámolóí. Csak azon akár el is lehetett volna szunyókálni, de itt most az éterben érezhető fagyos légkör ébren tartó, szinte tapintható hidege miatt, ez nem volt lehetséges.

Magamon kellett volna hagynom a kabátomat, sóhajtott Joel. Iszonyúan hűvös van itt. Körbenézett, és látta, hogy a többiek öltözet dolgában mind előrelátóbbak voltak nála, és rajta kívül csak szerencsétlen vádlott ült még a két, vízilóra emlékeztető smasszernő között egy pókháló-vékony, otthonkaszerű kék ruhában.

E miatt lett talán elnevezve Kéktündérnek?

A vékony ruha látványára vagy gondolatára ismét végigfutott a hátán a hideg. Megborzongott.

A keresztény testvéri közösségben, amelyiknek hivatalosan már nemcsak a vezetője, de szakmailag is megbecsült tagja volt, amióta ilyesféle főiskolát is végzett, minden hívő lelkipásztor kollégája azzal a meggyőződéssel éli mindennapjait, hogy Isten, mint valami hatalmas hadvezér küldi őket, katonáit, a lelkészeket szerte a világba, hogy a szeretet, a törődés, és a megbocsátás különleges, mindennél csodálatosabb üzenetét közvetítsék, és új meg új területeket hódítsanak meg az emberi szívekben.

Joel, nem volt kifejezetten hívő, és csak hogy választott hivatását könnyebben gyakorolhassa, hagyta, hogy kinevezzék egy lelkésznevelőkéből álló csapat vezetőjévé.

Most azon törte a fejét, hogy őszintén hívő pályatársai milyen küldetéstudattal ülnének a helyében? Mit tennének vajon az ő helyében, és hogyan látnák hívő szemmel azt, ami körülöttük történik?

Számára különösen nehéz lett volna úgy hinni, ahogyan azt kollégái teszik. Az, ami számukra spirituális, természetfeletlinek tűnő érzék volt, az számára egy következetes, tudományos alapon átlátható, szervezett logikai működés. Amit lehet tudni, vagy nem tudni, érteni, vagy nem érteni, de hinni, hogyan is lehetne?

Az egyik prédikációt egyszer végighallgatta, melyben arról próbálta egyik beosztottja győzködni a többieket és az egyéb hallgatóságot, hogy az Isten, akit szolgálnak, rejtőzködő Isten, s csak a hit, ami közelebb viheti őket hozzá. S mindig csak annyira mutatja meg magát híveinek, hogy a korábbi kételyek óceánja csak egy cseppel legyen kevesebb minden végigharcolt csatájuk után, mint ami előtte volt.

Az ügyész abbahagyta a beszédét, és a bírónő vette át tőle a szót.

- Vádlott, megértette az elhangzottakat?

A vádlott lassan felállt, és töretlen tiszta csengéssel felelt: - Megértettem bírónő!

- Kíván-e a felolvasott tanú-vallomásokkal kapcsolatban az itt jelenlevő tanúknak kérdéseket feltenni?

- Nem kívánok, bírónő!

Joel-nek feltűnt, hogy ez a szinte még csitrinek számító lány milyen szépen, tisztán és határozott hangsúllyal válaszolt. Kortársnői ebben az életstádiumban többnyire vihorásznak, hadarnak, elharapják a szavak végét, általában rossz helyre teszik a hangsúlyt, vagy egyszerűen csak zavarban vannak, amikor érettebb emberek megszólítják őket.

De honnan ebben a szerencsétlenben ez a fagyos nyugalom, ez a hatalmas, érett nőket is megszégyenítő tiszta lelkiező? Most, hogy a vádlott felállt, alaposabban szemügyre vehette. Vékony, csinos, fiatal nőt látott, akinek az arca falfehér. Takarékosak, szinte már fagyosak voltak a mozdulatai, tekintete pedig üveges, mint aki félig ébren van, félig álmodik. A karja csupa libabőr, a lábai pedig mintha mázsányi súlyt hordoznának, egyfolytában remegnek. Soha ilyen fakó, elgyötört arcot nem látott még. Csak a hangja volt mérhetetlen önuralomról árulkodó, belenyugvóan tiszta, határozott, mégis nőiesen szép.

Ezzel a határozott hanggal lehetne akár ő is bíró - gondolta Joel, ha kettejük hangja között nem volna az a tempóbeli különbség, ami a bírónő néhány hónapos rutinja miatt a beszédstílusát hadaróssá tette. Ez a szerencsétlen lány pedig a szörnyű vád súlya alatt is szépen megtartotta ütemes tempóját. Fonetikai demonstrációnak is jó lett volna a főiskolán - tűnődött el egy pillanatra Joel.

Aztán azon töprengett, hogy hol látta már ezt az arcot azelőtt? Biztosan látta már, hiszen arcot soha nem szokott elfelejteni. Ezért ébredt most benne ez a *dezsavű*-szerű érzés? Úgy rémlett, hogy nem is olyan rég, talán néhány hónapja a Gesztenyés kávézónál, vagy a mellette lévő parkban látta, amint a szállingózó hópelyhek között várt valakire. Megpróbálta a maga előtt látott arcot elképzelné, megfosztva az elgyötörtségtől, de most nem nagyon ment neki.

Halványan felrémlélt, hogy egyszer mintha az aranyifjú Máthé fiúval is látta volna ugyanott beszélni, Az Adonisz külsejű, magas, csinos férfival, aki minden valamirevaló lánynak e kisvárosban megpróbálta már elcsavarni a fejét. Az apja jólmenő vállalkozó, ennek révén a fia jó partinak számított a lányok körében, így hát bizonytalapadtak rá a legyek és pillangók is egyaránt. Hát persze, a Máthé fiú! Vajon mi dolga lehetett ezzel a szomorú arcú, hozzá képest gyerekkorú, szegény sorból származó, egyszerűnek tűnő lánnyal?

Ha pedig úgy van, ahogy látszik, akkor a vádlott vajon melyik csoportba tartozik, a legyek vagy a pillangók közé?

Milyen érdekes, de úgy rémlik, mintha a menő Máthé fiút újabban a bírónővel is látta volna néhányszor randizgatni. Biztos rémeket látok - gondolta Joel -, de ha ez nem így van, miért erősödik egyre jobban bennem ez a *dezsavű*-szerű érzés.

Persze az is eszébe jutott, hogy alig egy hónapja beszélt náluk apja vendégeként azzal a tanárnővel, aki a mellette lévő széken ülnököl. Arról társalogtak, hogy ő ismeri jól ezt a lányt. Helyettesítő pedagógusként alsós korában tanította is, és milyen nehéz elhinni, hogy gyilkosságot követett volna el, hiszen mindig szófogadó, tisztelettudó, a szabályokat elfogadó kislánként emlékezett rá ő is, és valamennyi kollégája. Ettől támadt volna benne ez a lelket bizsergető, *ismerős* érzés?

Vagy úgy tűnik, hogy mégiscsak Szabolcsnak lesz igaza, és az ő rejtőzködő Istenük végre nekem is leteríti a kártyákat, de úgy, hogy csak én tudhassam, hogy pont ő keverte nekem a lapokat ehhez a pasziánszhoz?

Biztosan sok dél-amerikai szappanoperát néztem mostanában - rázta meg fejét Joel -, azért születnek bennem ezek a sablonos dramaturgiával megírt asszociációk.

Hoppá, újabb felismerés ötlött az eszébe. Alig egy hete, egy napon voltak látogatóban apjánál, a fiatal Máthé, utána röviddel az apja, majd alig egy órán belül Rhédey a tisztiorvos. Máskor

egy hét alatt sem szokott náluk ennyi látogató megfordulni, főleg mióta apja a törvénykezéstől hivatalosan visszavonult. Mintha valami számára ismeretlen túlvilági erő keverte volna a kártyákat ehhez a játszamához, és terítette volna ki eléje ezt a leosztást, amelynek szinte majdnem minden lapja a közeli múltból ismerős. Vagy megint csak a véletlen játéka lenne, és ennek az újonnan újra, és újra feltörő, *dezsavű* érzésnek nem lenne semmi valóságos alapja?

Miért érzem úgy, hogy négy ász is lehetetlen kihúzni egyszerre véletlenül a talonból?

Ide pedig nyolcat tett volna a *véletlen* egy leosztásba?

- Mielőtt a bíróság visszavonul, kíván-e jogával élni, és mentségére valamit felhozni? - kérdezte a bírónő a szokásos, kissé pattogósan hadarós stílusában.

A vádlott újra tisztán, belenyugvóan válaszolt:

- Nem kívánok e jogommal élni, bírónő! Mentegetni sem akarom magamat, mert amit tettem vagy elmulasztottam, arra nincs semmilyen mentségem!

A hangot annyi fájdalom, elszántság és reménytelenség töltötte el, amennyit a vén Hitchcock sem tudott volna egy kriptából elővarázsolni.

Ekkor a törpe kis ügyész hajolt oda a bírónőhöz, és valamit sűgött neki egy ügyrendi hiányosságról.

A bírónő, egy pillanatra úgy látszik zavarba jött, mert elkezdte a száját idegesen csücsörítve mozgatni, mint aki nem tudja eldönteni, hogy magánhangzóval vagy mássalhangzóval folytassa-e a mondandóját, de aztán ezt leplezendő, annál nagyobb vehemenciával fordult a jobb keze felől ülő Joel nevű ülnökhöz.

- Joel White Incence, ön itt első ízben ülnököl! A bíróság ügyrendje lehetőséget biztosít minden ülnöknek, hogy a tárgyalás egy bizonyos szakaszában a tanúknak, a vádlottnak, az ügyésznek kérdéseket tegyenek fel, ha már ismertetésre kerülnek a vádirat alapjának dokumentumai. Ha van ügyrendi kérésük és az esettel kapcsolatban meglátásuk, véleményük, a tanú-vallomásokkal kapcsolatos észrevételük, hozzáfűzésük, azt a bíróság elé terjeszthessék. Mivel a többi ülnök az előzőek során már élt ilyen lehetőséggel, most kötelességem megkérdezni, hogy kíván-e mondani vagy kérdezni valamit, ami fontos lehet és kapcsolatba hozható az imént elhangzottakkal?

Erre ügyrendileg igazából nem most kellett volna sort keríteni, hanem még a vádlott *utolsó szó* jogának kihirdetése előtt, vagyis néhány perccel ezelőtt, de a bírónő elnézés kért, és hát pillanatnyi zavara érhetőnek látszott. A bírósági gyakorlatban ugyanis nem nagyon szokott előfordulni, hogy a tárgyalás végső szakaszában cserélődjön le egy ülnök.

- Kíván-e valamit mondani, ülnök úr? - kérdezte a bírónő és idegesen az órájára nézett. Értsen belőle, aki akar.

Megint ez a *dezsavű*-érzés. A bírónő karján az a gyönyörű ékszeróra. Biztos láttam már ugyanilyet valahol. Mintha pontosan ilyet szeretett volna venni édesapám, édesanyámnak harmincadik házassági évfordulójukra. Mit is mondott az ékszerész úr, miért nem eladó és ki tetette félre?

Joel előredőlt, mint amikor valaki egy rossz álomból ébred és egyszeriben rádöbrent arra, hogy milyen egy furcsa kelepcebe csöppent. Az imént említett fenevad úgy látszik nem éri be azzal, hogy egy levegőt szívjon vele. Most kihívja, és szemtől szemben akar megmérkőzni vele, de úgy hogy Joel nevű ellenfelének, csak tiszta lelkiismerete, finom ösztönei, és megalapozatlannak tűnő sejtései vannak arról a sakkjátszmáról, amelynek teljes háttere és szabályai

is nagyrészt mindvégig elrejtve fognak maradni. Micsoda erővel tört utat benne a felismerés, s világosodott meg számára, hogy Justicia szeme miért is van mindig bekötve.

Hej, nagy kereszt harmincévesen együtt a józan ítélőképesség és a tiszta lelkiismeret!

Több éves gyakorlata volt viszont az emberek megítélésében, a jellembeli hibák, fogyatékoságok felfedezésében, az emberi karakterek, stílusok kategorizálásában. Ha nem lett volna képessége arra, hogy ezt a tulajdonságát időnként tetszőlegesen kikapcsolja, hogy mint valami nagyon sötét napszemüveget, ha kell, alkalmanként maga elé tegye, valószínűleg képtelen lett volna arra, hogy egy romlott világban nap, mint nap élje a közönséges, szürke, hétköznapiak látszó emberek életét. Színlelve a hibákba belenyugvó, opportunistá kispolgárok jellemét.

Nem tudni, hogy ez a fagyos embertelen légkör, a keresztény testvérek hite és szeretete iránt érzett tisztelete és megbecsülése, vagy csak egyszerűen saját lelkiismeretének feltörekvő hangjai, szólamai tépték-e le szeméről a kényelmes jólét, és a szürke emberek megbecsülése és tisztelete iránti vágyát. De tény, hogy szinte egy szempillantás alatt másként kezdte látni a körülötte történő eseményeket, más színben látta az embereket, a dolgokat, a világot, és ebben a pillanatban önmagát is más szerepben látta. Mint aki leejti magáról a napszemüvegét, és rádöbben arra, hogy a világ, ha akarjuk, talán nem is annyira kusza és sötét. Egy pillanatra eszébe ötlött az egyik ikonon lévő bibliai kép, amikor az emberért szószóló Jézus, a világ megváltója a mennyei templomban bemutatja az emberiségért a közbenjáró áldozatát, és kivezeti a világ által megtépázott, megvetett, megszaggatott népét ez elsötétült, romlott forgatagból, hogy egy új, tisztább életre hívja elő.

Régebben elnézően mosolygott kollégái ezzel kapcsolatos meggyőződésén, és viccesen, szinte ironikusan szokta mondogatni nekik:

- Jó, jó, de ha Jézus a bűnösökért jár közbe, akkor ki fog szót emelni az ártatlanokért?

Most ebben a pillanatban büszkeséggel eltöltődve úgy érezte, hogy ő is része annak a nemes testületnek, amelyiknek tagjai jól ismervén materialista színezetű meggyőződését, mássága ellenére mégis maguk közül valóként bántak vele, és főnök, ide főnök oda, testvérükként szerették.

A laktanyában tegnap délben készültek el a kis kápolna külső vakolat javításával és festésével. Beosztottjai úgy gondolták, hogy a templomokhoz hasonlóan valami felirattal kellene díszíteni a bejárati ajtó feletti homlokzatot. Minden frissen plántált tábori lelkész valami mást szeretett volna az ajtó fölé írni. Általában mindnyájan valamilyen bibliai idézetet. Joelre bízták, hogy döntőbíró legyen a kiválasztásban.

Az egyikőjük azt szerette volna, ha a bejárat felett az: „*Erős vár a mi Istenünk*”, felirat szerepelne. Egy másik fiú tömörebben fogalmazott volna, és a: „*Jézus vár rád*” feliratot javasolta. A harmadik a „*Hit, Remény, Szeretet*” hármását tartotta legfontosabbnak.

Joel úgy vélte, úgy lesz a leghelyesebb, hogy mindenki felírja a javaslatát a többivel együtt egy cédulára, és ír mindenki a javaslatok mellé egy számot nagyság szerint, hogy melyiket milyen sorrendben javasolja. Öt ponttal jelezze a sajátját, négyvel azt, amelyiket a többieké közül a magukra legjellemzőbbnek tartja, hárommal a következőt, és így tovább, a hatodikig. Amelyik idézet az összesítésben a legmagasabb pontszámot kapja, az a felirat díszítse a kápolnát örök időken át.

A többiek erre az ő kezébe is nyomtak egy ceruzát, és megkérdezték, hogy mi lenne az ő javaslatát. A többiek unszolására végül is beadta a derekát, és egy ősrégi indián mondást vésett a papírra. „*Csak az JÓ, ami mindenkinek JÓ*”. A papírlapot visszaadta a többieknek, és a dolgára sietett. Estefelé a civil szolgálatosokkal együtt Joel is elhagyni készült a laktanyát, de

kíváncsiságtól indítatva egy kis kitérőt tett a kápolna felé. Egy fél karéj vonallal már ki volt jelölve a felirat vonalának íve, és valamennyi betűjének a pontos helye. Az első betű már fel volt festve a feliratból.

Mint egy mindenkire mosolygó arc szája üdvözölte a huszonnégy kis téglalap első tagjaként egy C betű. Hát ennyire nagyra becsülte és tisztelte őt valamennyi kollégája.

Joel, mint egy lárva, aki a környezetébe beleolvadtan élt egy ideig, hirtelen levette terepszín ruháját színes pillangóként kezdett verdesni szárnyaival, hogy melegséget és valami szint legyezzen a körülötte lévő jeges légkörbe.

Megköszöri a torkát, majd újra megigazította elegáns nyakkendőjét.

- Tisztelt bíróság! Mindenkire lenne néhány szavam, de engedélyt szeretnék kérni, hogy bár ülnök vagyok, felállhassak, és mindenkinek a közvetlen közelében tegyem fel a kérdéseimet. Az a helyzet, hogy egy kissé meg vagyok fázva, és rekedtes hangommal nehezen tudnám átfogni ezt a hideg termet, na meg egy kissé rövidlátó vagyok, és szeretném látni azt, akihez beszélek!

A bírónő, úgy látszik, megérezte, hogy a műsornak egyhamar így nem lesz vége, ezért megpróbált határozottan tiltakozni a szokásos eljárási formáció megváltoztatása ellen.

Ekkor mintha Tudor, a törpe lépett volna elő a Hófehérke című meséből. Az ügyész úr szólalt meg, és tisztétől szokatlan módon indítványozta, hogy amennyiben az érintetteknek nincs ellenvetése, úgy teljesítsék a kérését.

A bírónő egy kissé türelmetlenül fészkelődött a helyén, de azért megkérdezte, hogy van-e valakinek kifogása az ülnök úr kérése ellen. Miután megkapta Joel az engedélyt, két hangos térdropanás közepette felállt, megmozgatta elgémberedett tagjait, és egy bocsánatkérő mosoly közepette, ezzel kezdte a mondandóját:

- Remélem tisztelt bíróság, hogy azért, mert ülnökből áll-nokká változtam át, azért senki sem fog álnoknak tartani a mondandóm és a kérdéseim miatt!

A szóviccen néhányan hangosan elmosolyodtak, és most történt meg az elmúlt órában, hogy valami megtörte a körülöttük jéggé fagyott levegőt.

Közben Joel egy jó sakkjátékoshoz hasonlóan egy-tekintettel átfogta a termet, és memóriájába betonozta a hallgatóság valamennyi tagjának arckifejezését.

Szakértő szeme azonnal kiszűrte a hallgatók közül, hogy kinek vannak csonttá merevedett érzelmi állapotai, kik azok, akik érzelmileg befolyásolhatók, és hangulatilag vezethetők, vagyis kik azok, akik a tények értékelését tekintve kellően tárgyilagosak lehetnek, és kik azok, akiknek már régóta vaskos előítéletei vannak.

A bírónő a plafont nézte egy hosszú-hosszú pillanatig, és most már biztos volt abban, hogy le fogja késni a polgármesteréknél az ünnepi ebédet.

Közben Joel leballagott a lépcsőfoknyi emelvényről, és először a vádlottat vette szemügyre. Oda is lépett hozzá, mintha csak az udvarlója volna, és bensőséges beszélgetést szeretne kezdeményezni, megkérdezte:

- Mondja kisasszony, nem fázik ilyen vékony ruhában, ebben a nyirkos teremben?

A kérdést néhányan nagyon viccesnek találták, amíg az egyik újságíró, aki valószínűleg szintén hüvösnek találta a tárgyalótermet, szó nélkül fel nem vette magára a pulóverét.

Az ügyésznek nem volt ugyan tiszte a dolog, mégis intett a teremszolgának, hogy kerítsen valahonnan egy felöltőt. A vádlott viszont ekkor még mindig nem felelt a kérdésre. Avatott szemlélő vette csak észre azt a szinte alig látszó, bólintásszerű mozdulatot, amellyel választ akarva vagy tudattalanul kifejezte.

Joel-ben újabb fogós kérdés fogalmazódott meg. Most miért nem felel olyan szépen, tisztán és érthetően, mint ha arról kérdezik, hogy bűnös-e vagy ártatlan, és miért jön zavarba, ha valaki kedves és figyelmes próbál lenni hozzá?

Nem lehetett volna a férfi az emberi lélek avatott szakértője, ha nem tudott volna szinte azonnal megfelelni önmagának erre a kérdésre. Ez a szerencsétlen lány egész eddigi életében csak kemény hangnemhez és szigorú katonás bánásmódhoz volt hozzászokva. A figyelmességet nem tudta tolerálni, mint ahogyan az önzetlen törődés megtapasztalásai is bizonytalanságot okoztak gyermekkori élményei közül.

Majd egy újabb kép kezdett felderengeni benne. Valamikor sok évvel ezelőtt, népszámlálási biztostként járta a házakat. Akkor bizony az ő otthonukban is megfordult. Haloványan emlékezett a kislány göndör fürtjeire, a szoba távoli sarkába húzódozó, a négerbabáját magához szorító, ijedt szemű kis manócskára. Mintha akkor, kislányként is ugyanilyen kék anyagból készült, egyszerű ruhát viselt volna. Aztán visszaemlékezett a kislány anyjára is, aki egy katonatiszt özvegye volt, ki férje halála után csekély vagyona mellé annak katonás viselkedését, és parancsnoki mentalitását is megörökölte.

A bírónő mintha csak most térne magához az iménti kérdés kapcsán született meglepetéséből:

- Tisztelt ülnök úr, megkérem, hogy kérdései a továbbiakban szorítkozzanak a per tárgyának konkrétumai köré!

Joel mintha álmában felelt volna:

- Tisztelt bíróság, ha a vádlottnak vacog a foga a hidegtől, nem fogom érteni a kérdéseimre adott válaszokat.

A jelenlévők közül néhányan halkán felnevettek, majd tüntetőleg azok közül is sokan felvették a kabátjukat, akik egyébként melegen öltöztek. Nem akarta, hogy tréfa kerekedjen a helyzetből, ezért hirtelen odafordult a gyorsíró kisasszonyhoz.

- Mondja kisasszony, felolvasná a jegyzeteiből, hogy mit is válaszolt a vádlott az imént feltett kérdésre?

A bírónő sértődötten szakította félbe az ülnököt:

- Ülnök úr az én tisztem, hogy az eljárás törvényességére, a méltányosságra, és a gyakorlati keretekre ügyeljek, ezért megkérem, hogy a továbbiakban az írnokot ne zaklassa feleslegesen ilyen kérdésekkel!

Az írnok, talán mert tetszett neki a férfi, szolgálatkészen sietett válaszolni a kérdésre.

- Még semmit sem felelt, ülnök úr.

- Bírónő kérem, a következő két kérdésem önhez szól. Az első kérdésem, hogy összefoglalná-e egyetlen mondatban az itt megjelentek kedvéért, hogy mi a bíróság feladata az eljárás során?

A bírónő, hogy hivatalosnak látsszon és végre megcsillogtathassa kemény, határozott fonetikai tudását, mint egy öntudatos hercegnő, azon nyomban visszaperelve felelt:

- Az itt egybegyűltek kedvéért nem, mert azt gondolom, hogy azzal mindnyájan tisztában vannak, de az ön kedvéért, ha kívánja, elmondom.

A bíróság feladata, tisztelt ülnök úr, hogy maradéktalanul feltárja a per tárgyával kapcsolatos valamennyi lényeges körülményt, amely az esettel, annak megértésével okozati összefüggésbe hozható, biztosítsa az eljárás jogi, személyi és tárgyi feltételeit, az eljárást lefolytassa, és a hatályos törvényekkel összhangban ítéletet hozzon.

Tehát kedves ülnök úr, az hogy a vádlott fázik-e, nem tartozik a bűnesettel kapcsolatban a lényeges körülmények közé!

A bírónő itt egy zuhanó hangsúllyal elharapta a mondat végét. Talán együttérzése szólalt meg benne, nem tudni, de azt hiszem, rájött: ha a vádlott a vacogó foga miatt nem tud felelni a feltett kérdésre, akkor bizony a bíróság követett el mulasztást az ideális körülmények biztosítása tekintetében, és amelynek itt most ő az első számú képviselője, de az is lehet, hogy rádöbrent, hogy megint gyorsabban járt a nyelve, mint ahogyan az esze fogaskereke forgott.

Az elharapott mondatvéget csak hárman értékelték helyesen.

Joel, az állnok, aki mikor felfedezte, jelentőségteljesen, már-már kis híján diadalittasan nézett a bírónőre.

Az öreg ügyész volt a másik, aki ezalatt csak huncutul mosolygott a bajusza alatt.

A bírónő is ráébredt, hogy bizony tudatosan csapdába csalták, és mielőtt összecsatannának a csapda vasfogai, gyorsan ki akart menekülni belőle, és hirtelen egy elterelő mozdulattal megkérdezte, hogy mi lenne a másik kérdés. Nem vette észre, hogy Joel immár valamennyi jelenlévő szánalmát és rokonszenvét megszerezte a vádlott számára, és a bírónő ezen kijelentése következtében hosszú időre egyedül maradt inkvizitor valamennyiük közül.

Joel a lélekbúvár számára pedig teljesen világos lett immár, hogy honnan, ki felől árad be ebbe a terembe ez a minden lelket csonttá merevíteni akaró hűvösség.

Nem ment a meglőtt vad után. Hagyta, hogy menekülőre fogja a dolgot, és tisztos távolságból méregesse ezentúl, de most már illőbb tisztelettel. Elvégre az agyafúrt Ferdinand White Incence ivadéka áll most előtte, akinek apját legendák övezték a hivatásában. De itt most nagyobb volt a tét, mint hiúsági kérdések.

Egyre erősebb lett a férfiban a meggyőződés, hogy ez a lány nem gyilkos. Azt nem sejtette pontosan, hogy milyen szerepe volt csecsemőjének halálában, de hogy szándékos emberölés, ahogyan az a vádiratban áll, azt lélektani alapon szemlélve teljességgel valószínűtlennek látta. Vajon egy csecsemőgyilkos anya miért szorongatná még órahosszáig halott gyermekét, ha nem azért, mert nagyon szerette, s tisztában lévén azzal, hogy örökre elveszítette, mi más lehetne cselekedetének indítéka, mint a feldolgozhatatlan fájdalom. Aki pedig így szeret, miért ártott volna gyermekének?

Az átlagon felüli empátiával rendelkező, éles szemű, és jó eszű fiatalember számára világos volt, hogy ilyen esetben megalapozottan ez a vád szóba sem jöhet. A gyilkosság tényére - ahogyan az előzetesen elhadart ismertetőkből kibogarászhatta - egyébként is csak közvetett bizonyítékok utalnak.

A legnagyobb problémát Joel, mint egy félig laikus, abban látta, hogy a vádlott nem tárt fel őszintén minden tényt és körülményt, ami az ügyész számára érthetővé tette volna valamennyi történésmozzanat mozgatórugóinak megértését. Ennek hiányában, mint általában mindenkit, aki ködösít, nem szoktak bizalommal, és segítőkészséggel jutalmazni. A hatóság, mint azt bárki megtapasztalhatja, egy olyan ragadozó, amely arra vicsorgat a legerősebben, aki a legkövérebb koncot rejtegeti. De hogy mi állhat az ügy tényleges hátterében, és mik lehettek a tettek, a vallomások és elhallgatások indítékai, azt úgy látszik az érintetteknek sikerült ügye-

sen eltitkolnia. De mit is tehetne itt és most ezért a szerencsétlen lányért, akinek az ártatlanságában, legalább a szándékosság tényét tekintve, immár egészen bizonyos volt.

A vádirat sugallata szerint a csecsemőt elemésztő nő a szegénység, a felelősségtudat és a gyermekkel járó kötelezettségek elől való menekülési kényszere miatt szabadult meg ilyen aljas módon gyermekétől.

A kirakós játék elemei közül jónéhányan itt heverték az asztalon. De hogyan illenek egymással össze? Látszólag mintha valaki a háttérben keverte volna a kártyát, és tetszése vagy valamilyen furcsa szisztéma szerint osztotta volna le kifejezetten ő eléje a lapokat. Mind csupa jól ismert figurát, s most, mint egy kíváncsi kártyajátékos várná, hogy az állatkísérletében szereplő Joel, hogy s mint kezd neki ennek a pasziánsznak.

Ha a vád bizonyítást nyerne, úgy biztosan sokévi börtön várna rá. Sajnos a jelek, vagyis a tanúvallomások és a közvetett bizonyítékok szerint a vád látszólag akár meg is állhatja a helyét. Főként akkor, ha mindenki azt látja belőle, amit többségben mások is láttatni szeretnének.

Úgy döntött, hazardírozni és jobb híján blöffölni fog. Nem egy kifejezetten lélekdoktorhoz illő eljárás, de ha rossz lapod van, csak így lehet nyerni, szokta mondogatni a Fülig Jimmy-s vigyorú öreg Samu, nagynénjének a férje, aki jogászberkekben híres kártyásnak számított, és szinte soha, vagyis még gyengébb lappal sem játszott vesztesre.

- A második kérdésem, bíró nő, hogy miért nincs jelen a vádlottnak a védőügyvédje a tárgyaláson?

A bírónő szinte felháborodott a kérdésen.

- Tisztelt ülnök úr! Az ügyiratok ismertetése során felolvasásra került többek közt az a tény is, hogy a vádlott jogilag nagykorú, és a vádlott nem kért kirendelt védőügyvédet, még előzetesen is csak egyetlenegy esetben volt hajlandó jogi tanácsadóval beszélni. A jog hatályban lévő megfogalmazása szerint, ennek következtében a vádlott kénytelen önmaga a védekezését lefolytatni.

Joel hazardírozott.

- Meggyőződésem, tisztelt bíróság, hogy ez a körülmény nem hangzott el előttem a per bevezető ismertetésében.

Magabiztosan füllentett, mint egy Adonisz, és bár egészen bizonyos nem volt abban, amit mondott, abban száz százalékig biztos volt, hogy képtelenség lesz majd visszaellenőrizni.

A tárgyalás bevezetésében csak az új ülnök kedvéért az összes valaha elhangzott tanúvallomást, és körülményt rakétasebességgel ismertették. Az írnok biztonnal képtelen volt lejegyezni valamennyit. Egyébként is a precíz fiatalembert nagyon zavarta az eljárás tempójával összefüggésbe hozható hebehurgia felületesség, ezért úgy döntött, mindenbe beleköt, amibe az elemi logika szabályai szerint bele lehet, így talán sikerül az eljárás komolyságát és alaposágát kétségbe vonni. Egyelőre beírta ennyivel, vagyis amíg újabb támadható felületet nem talál.

A bírónő zavarában a gyorsíró kisasszony felé fordult.

- Olvassa vissza, kérem, szó szerint, a mai jegyzőkönyv azon szakaszát, amelyben ez a körülmény elhangzott! - adta ki az utasítást keményen a bírónő.

Most az írnok jött kissé zavarba.

- Tisztelt bírónő, a jegyzőkönyv bevezető szakaszában, a jogi gyakorlatban szokásos gyorsírási jelekkel jegyzeteltem, amely egy írásjelbe sűrítve azt jelenti, hogy újra fel kell majd vezetnem azokat az adatokat, amelyek az előző tárgyalásokon is elhangzottak. A mai alkalommal olyan gyors ütemben haladtunk végig a vádirat és a per körülményeinek egyes pontjain, hogy nem tudtam volna mindent szó szerint lejegyezni, és mivel a szokásosnál néhány perccel korábban végződött az ismertetés, ezért nem tartom kizártnak, hogy néhány lényeges momentum ismertetése kimaradhatott a felolvasásból, mert az erre utaló jelet sem találok a gyorsírásban sehol. Ha ez a mondat benne lett volna a bevezetőben, arra a jegyzetemben egy kis pipaszerű vonal utalna, amely azt jelezné, hogy az illető mondat valamilyen jogilag hiteles formában elhangzott. Betű szerint ilyen mondat egyetlen egy se lenne lejegyezve az írnokok jegyzeteiben, amely a később megszerkesztett jegyzőkönyvekbe belekerül.

A bírónő rájött, hogy megint csapdába csalták, és kiderült az apró részletekben való tájékozatlansága. Persze abban a városban, ahol diplomát szerzett, a jegyzőkönyvírók már mind magnetofonra rögzítették a jogi esetek hanganyagait, és abból vagy annak a segítségével készültek a hatályos jegyzőkönyvek.

Most az ügyész szólalt meg:

- Szeretném, ha jegyzőkönyvbe lenne véve, hogy egy lényeges momentum ismertetése maradt ki a mai bevezetőből, és hogy erre az egyik ülnök figyelmeztetett!

A bírónő, ha nem lenne a fajtájának az egyik legkeményebb és lelkiileg legedzettebb képviselője most tajtékozott volna a dühtől. Már a harmadik hiányosság, ami az ő tárgyalásán előfordul, és ráadásul jegyzőkönyvbe is kerül. Persze tudta, hogy ez az öreg személyes bosszúja, ami kifejezetten öneki szől, a jogi egyetemről nemrég kikerült, színjelessel végzett, évfolyamelső diáknak, aki idekerülte után minden álmosnak tűnő kollégájának és újdonsült párt-funkcionáris protektorának is meg akarta mutatni, hogy merre lakik a Justicia kisasszony, és milyen ruhát visel akkor, ha szigorú.

Az ügyész mintha a mindenségre kiterjedő *Ezoterika* professzora lenne, elégedetten fedezte fel, hogy a bírónő egyre idegesebben forgatja a tollat az ujjai között.

Az öreget nagyon sokszor rendreutasította, ügyészi hatáskörének túllépése vagy jogkörének megsértése miatt. Persze azt még ez a fiatal idealista nő nem méltányolta, hogy a jogi gépezet minden egyes posztjain élő, hús-vér emberek állnak vagy éppen ülnek. Nem mindig látta be, hogy a vádlott nem mindig bűnös, a vádló pedig nem mindig ártatlan. Nehezen akarta tudomásul venni, hogy az ügyésznek nem az a feladata, hogy a vádlottat mindenáron megpróbálja elítélni, hanem hogy valamennyi fontos adat és körülmény, ami az eset megismeréséhez és megértéséhez szükséges, felszínre kerüljön, s az igazság, már ha létezik egyáltalán ilyen, kiderüljön.

(A kis öreg bizonyosan beérte volna a tények kissé alaposabb ismeretével is.)

Most, íme! Itt van túlbuzgóságának az eredménye!

A bírónő hogy zavarából kimásson, újra magához ragadta a kezdeményezést.

- Van-e egyéb kérdése, és kíván-e ezen kívül az esethez hozzáfűzni egyebet, ülnök úr?

- Igen, bírónő kérem! Szeretnék a vádlott helyett az utolsó szó jogán védőbeszédet tartani!

A bíróság feje nem akart hinni a fülének.

- Ülnök úr, önt hivatala nem hatalmazza fel arra, hogy védőbeszédet mondjon! A védelem, és az ülnök hivatalai között jogi értelemben véve összeférhetetlenség van, ezért erre, mint bíró nem adhatok engedélyt!

A golyóstoll, mint egy ideges motolla úgy forgott a bírónő kezében.

Ekkor az ügyész kért szót.

- Tisztelt bírónő! Felhívom a figyelmét arra, hogy sem erkölcsi, sem jogi értelemben sem az ön engedélye kell ahhoz, hogy az ülnök úr a vádlott lehetőségével éljen. Mivel a védőbeszéd megtartását az ülnök úr indítványozta, és ha mondanivalója összefüggésben van meglátásával, hivatalával és szakképesítésével, egyébiránt pedig mivel pedig kisvárosunk köztisztviselőként álló polgára, ezért javaslom és kérem, hogy ha a vádlott beleegyezik, hogy helyette a jogával éljenek, engedélyezze e szokatlan beszéd megtartását!

A fiatal, tapasztalatlan bírónő itt elbizonytalanodott. Még a toll is megállt egy pillanatra a kezében. Mit akarnak tőle? Főleg ez a vén róka. Az biztos, hogy ha belemegy ebbe a játékba, jogi értelemben véve könnyen támadható, ingoványos területre téved. Nem tud esetet arra, hogy ülnök valaha védőbeszédet mondott volna.

Mivel nem volt biztos a dolgában, úgy döntött, hogy kisebb a felelősségi kockázata annak, ha nemet mond. Abból biztosan kevesebb baja származhat, mintha hagyja magát a jog szövevényes erdejében egy ingoványos talajra csalni.

- Mivel a jogi esetekben nincs precedens arra vonatkozólag, hogy egy ülnök valaha is védőbeszédet mondott volna, ezért nem engedélyezhetem védőbeszéd megtartását!

Az ügyész elégedetten megnyalta a szája szélét. Nem is vártam tőled mást, angyalom. Úgy bíraskodtok, ahogy autót vezettek, csak lassan, komótosan, kicsi kockázattal. Nehogy kiderüljön, hogy ehhez se értetek igazán.

Igazi agglegényi gondolat volt.

Szerencsére azonban Herkules egy távoli ivadéka szegődött lámpásul ezen egyszerűnek látszó ügy megvilágítására.

- Tisztelt bírónő, ha nem kaphatok erre engedélyt, akkor mint ülnök, szakmámnál, hivatásomnál, képzésemnél és lelkiismeretemenél fogva a következőképpen nyilatkozom, amelyet kérek szó szerint jegyzőkönyvbe venni!

Mivel számomra szemmel látható, hogy a vádlott képtelen önerejéből képviselni a legegységesebb érdekeit, amely abban is megnyilvánult, hogy inkább megfázott volna a teremben, mint hogy egy kabátot kérjen, indítványozom, hogy ideiglenesen nyilvánítsák cselekvőképtelenné, helyezték átmenetileg gyámság alá, és rendeljenek ki hivatalból mellé védőügyvédet, és a pert folytassák le újra, de most már méltányosabb keretek között. Ha ezt a vád ellenezné, abban az esetben kérem, hogy hallgassanak meg pszichológusként, mint szakértőt, és szakvéleményemet csatolják a tanúvallomások mellé az imént ismertetett jegyzőkönyvekhez! Mivel pedig ülnök és tanú, illetve szakértő egy személyben nem lehetek, a helyemre válasszanak e tisztiségre egy másik ülnököt!

Csak időt nyerni, időt nyerni, mindenképp, lebegett Joel szeme előtt. Sok körülményt kellene tisztázni pontosan, még mielőtt tudhatná, hogy hogyan lehetne érdemben a segítségére ennek a szerencsétlen lánynak.

Körülnézett és figyelte, hogy az ülnökök közül kiáll-e mellé valaki, véleményét támogatva.

Jelentőségteljesen és várakozóan elsősorban a tisztiorvosra nézett.

Nem mozdult senki. Ennek ellenére biztosan tudta, hogy egy ülnök hiányában kénytelenek lesznek elnapolni a tárgyalást, és egy más alkalommal újra végigjátszani az egészet előlről.

Dr. Kováts Ágota most már egészen biztos volt abban, hogy ma nem fog a polgármesternével ebédelni. Valamint felsejlett előtte annak a lehetősége, hogy az idei görögországi nyaralása is veszélybe kerül, ha ezt az ügyet sem sikerül időben lezárnia.

Majd, mint aki elfelejtette, hogy az imént megtagadta a védőbeszédet az ülnöktől, odafordult a vádlotthoz.

- Vádlott, engedélyt ad-e arra, hogy az ülnök úr az ön jogával élve beszéljen ön helyett, vagy kérdéseket tegyen fel az ügy valamennyi érintettjének az ön nevében?

Biztosra vette, hogy a makacsul hallgató lányt nem lehet jégbörtönéből kimozdítani.

A vádlott arcáról eltűnt a fakó szürke szín, és már nem Hókirálynőhöz, inkább egy megázott, ijedtszemű jegesmedve-bocshoz hasonlított, ahogyan belekapaszkodott abba a túlméretezett, a biztonsági örök által használt rövid kabátba, amelyet a teremszolga kerített valahonnan. Valamivel határozatlanabban, halkabban mint az imént, amikor felelősségét elismerte, csodálkozóra kerekedett szemmel, bátortalanul csak annyit mondott:

- Beleegyezem, bírónő, kérem!

- Ülnök úr, legyen rövid és lényegretörő, ne húzza el túl sokáig a mondandóját, és ha elfogad egy jó tanácsot, fejezze majd be, még mielőtt mindenkinek elege lesz ebből a cirkusból - fortyogott a fiatal bírónő, amint az iménti meglátásának tévedését tudomásul vette.

Az ügyész felhorkant:

- Ha élhetnék az ön tisztével, rendreutasítanám bírónő, valamint kérem, vegyék jegyzőkönyvbe, hogy a cirkusznak nevezte ennek e köztisztületben álló testületnek a tevékenységét.

„és amelynek ön itt a porondmestere...” de ezt már csak hozzágondolta.

Az ügyész választékos beszédje mögött persze egészen más gondolatok húzódtak meg. Legszívesebben ezt kiáltotta volna: - Te bűdös ribanc, azt hiszed talán, hogy a bírósági gyakorlatban ezt a szarvashibát elnézi neked egy bírói testület, hogy ahogyan a pillanatnyi érdekeid kívánják, úgy mozgasd az igazság mérlegének nyelvét, és hogy úgy próbálsz manipulálni az embereket, ahogyan neked tetszik?

A bírónő most döbbszent csak rá arra, hogy itt most nemcsak a vádlott bőrére megy a játék, és sértődötten folytatta:

- Ha pedig engem érdekelne, hogy miért lépi át folyton a tisztségének hatókörét, akkor figyelembe is venném, amit mondott, tisztelt ügyész Úr!

Az írnok meglehetősen nézett fel egy pillanatra a jegyzeteiből, és hosszú-hosszú másodpercek teltek el, mire kibogozta az imént elhangzott mondatok logikai értelmét, majd elnéző mosollyal fordult vissza naplójához.

Joel is szinte csak most fedezte fel, hogy a háttérben közben apró ütközetekkel egy egészen másfajta háború is zajlik. Jó lesz, ha figyelemmel kísérem - gondolta, hátha szerencsétlen lány számára hasznos tudok húzni abból, hogy ezek itt ketten szemmel láthatóan nem komálják egymást. Mivel az ülnökök közül látszólag egyedül maradt álláspontjával, megpróbálta erőit a megmaradt hadszíntérré összpontosítani.

Vett egy nagy levegőt, körbenézett az egyre kíváncsibban figyelő egybegyűlteken, és ahogyan az öreg legendás Ferdinand Whincence jogász ivadékához, a kártyás Samuel „unokaöccsé-

hez”, és Krisztus evilági hivatalos testületének áruhás katonájához illik, megkezdte beszédét, és tényfeltáró tevékenységét a valahol a szivárványon túl elrejtőző igazság megkereséséért, vagy legalább a tények emberközelibb és érthetőbb megvilágításáért.

Újabb bibliai idézetnek a tartalma nyert értelmet előtte. Az emberért szószóló Jézus üzenete kondult harangként a fülébe: Máté evangéliumából (10/-16): „Legyetek azért hát okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok.”

Egyiküknek sem tűnt fel, hogy Joel hangjából időközben eltűnt a sármos rekedtség, és senkinek sem jutott eszébe, hogy tulajdonképpen a férfi nem is rövidlátó, amikor egyenként mindenki felé fordulva kérdéseket tett fel.

Az ügyésznek Joelről egy ókori hadvezér híres mondása jutott eszébe:

„Ha a gyengébbeket nem tudod előlről megvédeni, támadd hátba azokat, akik őket támadják!”

Egyik kérdésével, amely majdnem kivétel nélkül mindenkit meglepetésként ért, a bírónőt célozta meg.

- Tisztelt bírónő, a bírósági elfogulatlanság biztosításának nyilvánvalóvá tétele miatt, szeretném megkérdezni öntől, hogy van-e bármilyen előítélete a vádlottal szemben? Áll-e vele szemben magánemberként perben, haragban, *csúfolta-e valaha*, volt-e önök között korábban nézeteltérés, létezik-e önök között olyan *érzelmi, vagy társadalmi viszony*, amely a jogi tisztánlátást ebben az esetben károsan befolyásolhatná, nevezetesen él-e önben a vádlottal vagy annak családjával, esetleg gondolkodásmódjával, *öltözetével*, identitásával, származásával, *vallási, felekezeti* hovatartozásával szemben valamilyen ellenérzés, vagy ellenszenv?

A bírónő meglepődött kissé, de hangjában fölényes könnyedséggel válaszolt:

- Egyértelműen kijelenthetem, hogy mivel a vádlottat ezen eset előtt nem ismerhettem, ezért a válaszom, határozottan *nem!*, ha csak a gyermek-gyilkosság megítélését nem vesszük annak, mert azt mind leendő anyja magánemberként is elítélem.

Újra az ügyész kapott a szón. Mint gyöngéd, elnéző, szerető apa a butácska lányát, úgy szólította meg porondmestert.

- Bírónőőő, kééééérem! Mivel a per még nem zárult le, és nem hangzott el ítélet az ügyben, következésképpen a vádlott még jogi értelemben nem számít gyilkosnak ez idő szerint, ezért hát ilyen értelemben még megilleti az ártatlanság vélelme. Így hát kötelességem *képzett* jogászként tiltakozni az iménti kijelentése ellen!

A *képzett* szót az öreg kicsit erősebben kihangsúlyozta, hátha a *kezdő* bírónő észreveszi, hogy a színjeles diplomája ellenére szakmai tudása kifinomultság terén azért hagy néha kívánnivalót maga után.

A bírónő kissé megszeppent. Hirtelen felfogta, hogy egy kissé messzire elhagyta az objektivitás törékeny szemüvegét. Rögtön elnézést kért, és szinte azonnal visszavonta, ami elhangzott, majd hogy az utolsó szó mégis az övé legyen, az egészet feltételes módba helyezte és megismételte.

Ennek ellenére az írnok diadalittasan, lázas sebességgel jegyezte fel a jegyzőkönyv alapjául szolgáló gyorsíró naplójába az elhangzott megnyilvánulás mind a két lényeges momentumát.

Az egybegyűltek közül Joel-en kívül nem sokan tudták, hogy a fiatal Máthé fiúnak a teljes neve *Máthé Márk Adelmár*. Joel erre még a népszámlálás kapcsán emlékezett. Azt gondolta, hogy ha kiderül, hogy a meghalt csecsemőt pontosan milyen néven anyakönyvezték, valami

hasonlóság alapján megalapozottabb sejtése lehet arra vonatkozólag, hogy van-e kapcsolat a vádlott, az aranyifjú, és ennek kapcsán a bírónő között.

Mindenkit meglepett az ülnök kérdése, de az írnok hamar előkereste az idevonatkozó dokumentumot, és a bírónő kérésére, mintha csak egy különleges ékszer lenne, Joel kezébe adta.

A kisfiút édesanyja vezetékneve után *Polgárhy Artemon Máté* néven anyakönyvezték.

Joel viszont nem tudhatta azt, hogy Krisztina egyik nagyapjának Máté volt a keresztnéve, és egy hibás elgondolásból kifolyólag azt hitte, hogy az apa vezetékneve miatt kapta a kisfiú a Máté keresztnévet. A másik keresztnév is hangtanilag nagyon hasonlított a Joel által feltételezett apának a keresztnévére. Íme a ritka iskolapélda arra, hogy rossz szimat is vezetheti a kutyát a megfelelő vad nyomára.

A kisgyermek e szokatlan és szép nevet, hogy Arti (Artemon) a görög származású szülész-
orvostól kapta.

Krisztina megkérdezte, hogy mi jutott eszébe először róla, amikor meglátta. Az orvos azt mondta, hogy egészséges és szép kisgyermek.

Mivel a névadás gondjával is egyedül kellett Krisztinának megbirkóznia, a kisfiának elsőként az Artemon nevet adta, amely görögül egészségeset jelent. Megint pusztán véletlen, hogy a két keresztnév (Artemon, *Adelmár*) betűelemei zömmel megegyeznek egymással.

Vajon e hasonló hangalakok a véletlenül kívül lehetnek-e egyéb kapcsolatban is egymással?

POLGÁRHY ARTEMON MÁTÉ és MÁTÉ MÁRK ADELMÁR

Bár a számtan nem volt soha az erőssége, úgy gondolta, hogy matematikailag ennek erre a véletlenre nem sok esélye van.

Joel várt egy hosszú, ünnepélyes pillanatig, majd mint aki nem jól értette a választ, újra feltette az előző kérdést.

- Tisztelt bírónő, felteszem konkrétabban az iménti kérdésemet. Meghalt egy csecsemő, és az édesanyját gyilkossággal vádolják. Ismeri-e, kapcsolatban áll-e, állt-e valaha, esetleg van-e bármilyen érzelmi viszony ön, és a vádlott, vagy bármely közeli hozzátartozója, esetleg a *meghalt csecsemő édesapja között?*

A bírósági teremre hirtelen döbönt csönd telepedett. A hallgatóság agytekervényei néma lassúsággal emésztették meg magukban az elhangzottakat, majd egy alig hallható, halk suttogó zsongás töltötte be a termet, de csak néhány pillanatig.

Joel aki hétfajta macskaszórt hordott a tarsolyában ilyen célra, meg mivel hivatásából kifolyólag pontosan ismerte a pletyka természetét, meg minden pletykás ember működését, így hát rögtön tudta, hogy a hallgatóság is tudni véli, amit ő eddig csak sejtés szintjén érintett gondolatilag.

A bírónő agya is lázas gyorsasággal pergette le adott válaszából elágaztatható valamennyi következményének lehetséges végkifejletét.

Az ügyész az orra hegyére tolt szemüvegét. Mögüle nézett egyre kíváncsibban az ifjú Herkulesre.

- Nem tudom hova akar kilyukadni a tisztelt ülnök, vagyis állnok úr, de mivel a per egyetlen szakaszában sem derült ki, hogy ki volt a csecsemő édesapja, véleményem szerint lehetséges, hogy ezt még maga a vádlott sem tudja, így hát biztosan állíthatom, hogy e hivatalosan nem

létező személlyel nem állhattam semmilyenféle viszonyban vagy ismeretségben! - A bírónő nem bírta leplezni cinizmusát.

- Keeedves, bííííró nőőő! - Joel innen kezdve, mint egy matematikaprofesszor, aki secundás hallgatót vizsgáztat, kérdezte: - Ha a vádlotton kívül látszólag senki nem tudhatja, vagyis mi sem tudhatjuk, hogy ki a csecsemő édesapja, honnan olyan biztos ön abban, hogy nem ismeri, és nem áll vagy állt vele közelebbi kapcsolatban?

A kérdés egy freudi gondolat kapcsán született meg Joelben. A bírónő megint belesétált egy lélektan-logikai csapdába. A csapda lényege abból állt, hogy a válaszadó a válasszal mit akar elsősorban elhítenni? Mire helyezi a fő hangsúlyt? Aki megfelelően tárgyilagos, válaszul azt felelné, hogy mivel nem tudja, kivel kellene kapcsolatban lennie, ezért nem tud válaszolni a kérdésre. A bírónő válasza viszont azt sugallta, hogy legelőször is tagadja a kapcsolatot, még akkor is, ha látszólag nem is tudja, mit kellene tagadnia. Joelnek mint profi lélekbúvárnak egyszeriben derengeni kezdett, hogy a bírói tárgyilagosság körül tehát lehet hogy valami nincs egészen rendben.

A kérdés, a körülülők szemében, mint egy metsző penge hasított bele a levegőbe. A bírónőről látszólag lepergett a kérdés éle, a hallgatóságban viszont felébredt a gyanú, hogy több lehet a kérdés mögött, mint pusztán vaktölténnyel történő lövöldözés, és mások is néhányan a hallgatóság közül összesűgtak. Talán nekik is feltűnt már valami nyilvánvaló dolog.

Erre a bírónő is egy kissé belülről elbizonytalanodott. A jogi egyetemet egy nem túl távoli városban végezte nem sokkal ezelőtt. Az évfolyamtársnői közül néhányan biztosan emlékeznek arra, hogy nagy férfifaló hírében állt huszonévesen, diákkorában. Mégis szinte csaknem lehetetlen, hogy hajdani valamelyik szeretője és a halott csecsemő között bármiféle összefüggés gyanítható legyen. Itt a városban pedig alig volt, van férfikkal kapcsolatban, vagy talán mégis? - *Nem, lehetetlen, az nem lehet!!!*

Joel, mint kisvárosi férfiember természetesen értesülve volt a nemrég idekerült bírónő hajdani bővérűségéről, és úgy ítélte meg, hogy egy blöffölést megér, de úgy látszik nem lett jól kikapintható eredménye.

Rossz helyre nyúlt volna? Vagy a bírónőnek tényleg nincs tudomása ilyesféle összefüggésről, vagy olyan jól leplezi, hogy még az ő szemét is megcsalja vele??

- Tisztelt ülnök úr, a továbbiakban készséggel felelek egyértelműen erre a kérdésére, hogy a hallgatóságban időközben felmerült gyanút eloszlassuk, ha a vádlott végre nyilatkozik ez ügyben, és végre megtudhatjuk, hogy ki is volt a meghalt kisgyermekének édesapja.

Úgy tűnt, nem is akarta a cinikus gúnyt a hangjában elleplezni.

Hiába fordult e pillanatban mindenki szinte egyöntetűen a vádlott felé, a fiatal lány kősziklaként vagy talán inkább jéghegyként állta az átható tekintetek keresztüzét, és Joelben a lány iránt érzett tisztelettel együtt megszületett a felismerés, hogy a vádlott inkább le engedí vágni a nyelvét, mint hogy elárulja azt, aki állapotában, amely minden nő számára szentség, magára hagyta.

Joel maga sem, de a hallgatóság sem, sem a bírónő, de még maga a vádlott sem tudta, hogy a védővé átvedlett ülnök, a rendelkezésére álló pókhálónyi tényanyagot, a finom ösztöneit, ember- és életismeretét követve, milyen közel járt a megrontó szörnyeteg szívéhez.

Az első összecsapás vér nélkül ért véget, de Joel újabb fegyvert vett elő a tarsolyából.

- Szeretném megtudni, csak azért, hogy a bíróság kompetenciáját minden kétséget kizáróan biztosítsuk, és rögzítsük, milyen vallási felekezethez vagy világnézeti csoporthoz tartozik tisztelt bírónő?

A bírónő látszólag meglepődött a kérdésen, de aztán azzal a meggyőződéssel, hogy csak időhúzási kísérlet ez az idegesítő stílusú férfiembertől, hogy mihamarabb túl legyen rajta, ezt a választ is elhadarta.

- Katolikus családba születtem, de hovatartozásomat tekintve az ateista humanizmus híve vagyok, de ezzel együtt tiszteletben tartok minden másként gondolkodót - mondta a bírónő, és úgy gondolta, hogy ezzel túl is jutottak ezen a témán.

Azonban Joel észrevette az ügyészt, amint finom, lassú apró fejbiccentésekkel és kezének hüvelykujjaival elégedetten malmozva elmosolyodott, mintegy jelezve, hogy jó helyen kapirgál a védővé átvedlett ülnök szürkeállományának tyúkanyója.

Úgy látszik az ügyész úr remekül fog szórakozni.

Joel ráharapott a megszimatozt és elévetett koncdarabra. És erre hirtelen a vádlotthoz fordult.

- Kisasszony, elárulná a bíróság előtt, hogy jegyzőkönyvbe vegyék, hogy ön és családja melyik vallási felekezethez tartozik?

A vádlottnak újra visszatért az előbbi tiszta egészséges hangja, és ijedt macskaszeme most némi parázssal telt meg, amikor tisztán és áthatóan válaszolt a feltett kérdésre.

- A szüleim az izraelita hitfelekezetnek voltak aktív tagjai, amíg a nagyapám élt. Anyám, édesapám halála óta nem gyakorolja a vallásunkat, és legjobb tudomásom szerint már hivatalosan sem tagja a helyi gyülekezetnek, a családkból tehát már csak egyedül én.

A bírónőtől egy kissé lejjebb és néhány centivel hátrébb helyet foglaló ügyész önelégülten, mindegy biztatóan biccentett egy nagyot a fejével, és kényelmesen hátradőlt az őt megillető széken.

Joel-nek ekkor hirtelen eszébe ötlött, hogy valamikor, talán hónapokkal ezelőtt, az egyik este, kávézás közben apja és egy másik jogász arról beszéltek, hogy az újonnan kinevezett bírónő a büfében magáról megfélekezve szidta a zsidó bankárokat, az önkényes kamatlábemelés miatt. Még szerencse, hogy néhány kollégájukon kívül más nem hallotta - vélelmezte az édesapja.

Joelnek pedig megint *dezsavű* érzése támadt.

Hát persze, hiszen édesapja pontosan az itt ülő ügyésszel beszélt erről a dologról.

Most pedig, Joel, mint a vadászkutya, amelyik vérszagot érez, kétszeres erővel tört előre az újonnan megszimatozt, friss húsdarabokért.

- Tisztelt bírónő, az imént azt nyilatkozta, hogy nincs a vádlott vallási felekezeti hovatartozásával szemben önben semmiféle előítélet vagy ellenszenv. Soha egyetlenegyszer sem fordult elő önnel, hogy nyilvánosan szidta volna a zsidókat, vagy esetleg *zsidó bankárokat*? - kérdezte kemény, nyomatékos hangon a vádlott mellé álló Joel.

Tudta, hogy ha sikerülne a perben a felállott bíróság kompetenciáját minden kétséget kizáróan az alapos gyanú árnyéka alá vonni, úgy az érvényben lévő törvények szerint súlyos eljárási hiba miatt a vádat ejteni kellene, és ennek következtében az ügyészségnek ugyanezzel a váddal nem lehetne a vádlottat többé perbe fogni.

A bírónő elszédült egy pillanatra. Halványan derengve eszébe ötlött a bírósági büfében egy szűk társaságban, ott sem túl hangosan megejtett kijelentése. Ki gondolta volna akkor, hogy ezt az elhamarkodott kitörését, amelyet persze nem is gondolt egészen komolyan, egyszer majd valamikor, valahol, valaki, akit akkor lát életében talán először, a fejére olvassa?

Szentül megfogadta, hogy ebben a porfészeknyi kisvárosban ezentúl jobban ügyel majd arra, hogy kik előtt és mit mond felindultságában.

Ránézett a mellette ülő ügyészre, és azon törte a fejét, hogy vajon mit tudhat ő az esetről. Kétségtelenné vált a számára, hogy a bírósági gyakorlatban oly sokszor megalázott öreg kis róka nem fogja az ő kedvéért a mundér becsületét védeni.

Az ügyész az orra hegyére tolt szemüvege fölött nézett kárörvendő mosollyal a bírónőre.

Még csak az kéne, hogy egy jogász kollégája tanúskodjon ellene.

- Ülnök úr, mint már említettem a vádlottat *nem ismertem e vádemelés előtt*, így hát nem lehetett vele szemben semmilyen előítéletem!

Joel-ben megvilágosodott a felismerés, hogy az öreg róka nem igazán akarja a bíróság kompetenciáját kétségbe vonni ebben a perben. Sőt, egészen úgy látszott, hogy valószínűleg a vád ejtése mellett sem tenné le emiatt a voksát, hiszen ezzel elismerné a hibákért a felelősség legalább egy részét. Valószínűleg csak a nyugdíjig hátralévő egy-két évre akarja biztosítani magának az álláshelyet úgy, hogy a bíróság új üdvöskéjét ilyen apró kis hibafoszlányokból font kantárokkal a kezében tartja. Valószínűleg nem akar egyebet, mint az erőviszonyokat visszarendezni egy másik kis háborúban, amelynek ott ők a főszereplői. Apjától tudja, hogy az új vezetés, amely a jelenlegi kormány bizalmát élvez, meg szeretne szabadulni a régi nomenklatúra elvtelen szekértolótól. Az új tapasztalatlan üdvöske pedig úgy látszott, a legnagyobb örömmel kész lenne önteni kifelé fürdővizet és gyereket egyaránt, idézte fel magában nagy-nénjének szavait Joel.

Ennek a háborúnak egy apró kis mozzanatát elcsípte és elraktározta egy későbbi időre, hátha még előszedhető lesz később, és jó lesz valamire.

A bírónő tudta, hogy csapdába került. A jelek szerint itt most nemcsak a csecsemőgyilkossággal vádolt lány ül pelligeren, hanem szemmel látható, hogy ő ellene is összeesküdtek a régi Avantgard emberei. Ebben a harcban pedig most itt nem lehet győztes. Odahajolt az ügyészhez, és néhány rövid tömondatot súgott a fülébe. Az a néhány rövid mondat, amit váltottak egymással, a jelenlévők számára egy örökkévalóságnak tűnt. Az eredményeképpen az ügyész négy szemközt kívánt beszélni az ülnökkel.

A jelek szerint az ügyész egyezséget kötött a bírónővel. Valószínűleg végleg eldőlt, hogy az öreg dr. Túl-koros Árpai bácsi ebből a stációból fog nyugdíjba menni.

Az ügyész felismerte, hogy az ülnök mire játszik. Felajánlotta, hogy a vádat, ugyan ilyen indokkal nem fogják ejteni, de az elhangzottak alapján minden lehetőséget meg fog tenni azért, hogy a vádlott egészségügyi, és egyéb körülményeire való tekintettel beszámíthatatlannak nyilvánítsák. Ha ez nem lehetséges, akkor megkísérli elérni, hogy ugyan súlyos, de csak felfüggesztett büntetést kapjon. Ha kell, a legvégső esetben a vád meghatározása kerül más kategóriába.

Ennek egyedüli feltétele volt, hogy a bíróság kompetenciáját veszélyeztető kérdés nem fog több elhangozni, és hogy ennek az egyezésnek a jegyzőkönyvben ne maradjon nyoma, az ülnöknek végig kell játszania a szerepét, és végig kell mondania védőbeszédét, kihagyva

belőle a jogi testület valamennyi tagját, valamint mondandóját nem védőbeszédként, csak szakmai tényfeltáró és kiegészítő szónoklatnak jegyzőkönyvezik.

Joel nagybátyjától tudta, hogy a Kéktündér csúfnevet a bírónő illesztette a vádlottra, amikor még nem lehetett tudni, hogy ki lesz a bíró a perben, és azt is tudta, hogy a bírósági testületben erre mások is határozottan emlékeznek.

Joel beleegyezett az ajánlatba, azzal a feltétellel, hogy ezt rögtön írásban is rögzítik, amelyet azonnal megsemmisítenek, ha a vádlott szabadon eltávozik.

A bírónő hallani sem akart írásos megegyezésről.

Ekkor Joel kilátásba helyezte, hogy a következő kérdése arra fog vonatkozni, hogy ki találta ki és milyen körülmények között akasztotta a vádlottra a Sötét-kék Tündér csúfnevet, majd kilátásba helyezte, hogy ha kell, tanúkat is elő fog keríteni ez ügyben.

Ha pedig ez még a kinevezése előtt történt, honnan tudta, hogy a vádlott gyakran visel kék ruhát, ha előtte nem ismerhette.

A bírónővel fordult egyet a világ. Azonnal szünetet rendelt el.

Abból a tényből, hogy meggondolatlanul csúfolódott a vádlotton, nagy baj is származhatna. Ha kiderülne, hogy a lányt arról a Kéktündérről nevezte el, aki Pinokkinóból, a halott fá-bábuból élő kisfiút varázsolt, a vádlott pedig pont fordítva, akkor ha mindennek nem is, de népszerűségének, valamint az objektivitás vélelmének azonnal vége lenne. Arról nem is beszélve, hogy az iménti kijelentése alapján a szavahihetősége és tárgyilagossága is erősen megkérdőjelezhetővé válna.

Az alig várt szünetben az öreg Rhédey hirtelen eltűnt egy időre, miután hosszasan beszélt az ügyésszel.

A szünet egy kicsit hosszúra sikeredett. Már jó néhány perce minden érintett elfoglalta a helyét, csak Rhédey ülnök hiányzott még.

Amikor a bírónő többször egymás után látszólag türelmetlenül az üres helyre tekintett, a hallgatóságból valaki megjegyzésként hozzáfűzte:

- Biztos Vándorveséje van.

A terem egyszeriben átváltozott. A bent ülő tizennégy inkvizítorból, tíz egyszeriben végérvényesen hús-vér ember lett. Újra mind átváltozott valami mássá. Valaki édesapává, valaki testvérré, valaki barátta, valaki feleséggé, valaki pedig csak egyszerűen egy emberré, és csodák csodája mindnek visszatért egészséges humorérzéke. Még akkor is hallatszott némi kuncogás, amikor Rhédey, a komoly, tisztességben megőszült tisztiorvos kicsit késve ugyan, de visszabicegett a helyére.

Csak egyedül a vádlott maradt meg rendíthetetlenül Hókirálynőnek.

Joelnek gyanús lett volna, hogy miért nem kezdik meg rögtön a tárgyalás folytatását, ha nem lett volna biztos abban, hogy most valami szokatlan művelet készül odakint a háttérben. Valami forr, valami buzog.

Joel ez idáig, mint valami középkori alkimista, összekeverte egymással az alapos gyanút, a rágalmazást, sejtéseket, a tényeknek bizonyos lényeges vagy lényegtelennek tűnő foszlányait, ezeket összegyúrta egy galacsinná, majd megfürdette a zsarolás levében, és egy fenyegetéssel, amelynek súlyosságát csak azok értették meg igazán, akiknek szólt, alágyújtott.

Most pedig várta, hogy mi fog kijönni a kémcső száján. Ami kijön lehet olyan, hogy robban, lehet hogy bűzlik, de abban egészen biztos volt, hogy mindnyájan sokáig emlékezni fognak rá.

Hogy pontosan mi fog következni, azt Joel szerint ebben a teremben hárman már igen jól tudták. A bírónő, az ügyész, és Rhédey az egyik ülnök.

Joel Whincence istenhívőként sem remélte volna, hogy az ördög kevésbé okosabban védekezik, mint ahogyan támad, és valami olyan szörnyeteg fog csak a falak mögül színre lépni, amely nem eszi meg sem a káposztát, sem a kecskét, mégis jól fog lakni.

A szánalom, amelyet ez iránt a szerencsétlen vádlott iránt érzett, most ólomsúllyal nehezedett lelkiismeretére. Vajon mit követett el azzal, hogy így összekuszálta a dolgokat. Vajon helyesen rakta-e össze lelki műszerében a drámai kirakós-játék elemének darabkáit, jól ítélte-e meg ilyen kevés információból azt, ami a háttérben történt vagy történhetett. Vajon nyilvánvalóvá lesz-e valaha, hogy milyen események zajlottak le még ezen egyszerűnek látszó kisvárosi drámai epizód háttérében? És vajon egyedül volt-e abban a meggyőződésében, hogy ez a lány gyermeke erőszakos halálában ártatlan. S végezetül de nem utolsósorban az a megérzése, hogy a bírónő különös, de jól leplezett ellenszenvvel néz a vádlottra, vajon olyan okokra támaszkodik-e, amelyet ő a háttérben gyanított. És végezetül, ha mindent helyesen gondolt és látott, vajon megtett-e ezidáig mindent a siker érdekében?

A bírónő ekkor egy gondosan összehajtott papírszeletet adott át Joelnek, és intett, hogy folytathatja beszédét. Joel megnézte a papírlapot. Nem volt rajta más, csak az alján a bírónőnek és az ügyésznek a hiteles aláírása, valamint a mai dátum. Joel diadalként élte meg a dokumentum kézhezvételét, és most már biztos volt abban, hogy akár beszámíthatatlanság, akár egyéb ok miatt, de a lány nem fogja életének elkövetkező éveit börtönben tölteni. Ha fogadni kellett volna, akkor arra fogad, hogy Rhédey, aki egy kis mézért akármire képes sánta Medve, kieszközli, hogy a lány megússza egy rövid ideggyógyászati kezeléssel.

Joel pedig felállt, és beszélt, és beszélt. Minden erejét, és jóindulatát megmozgatta, hogy összegyűjtse és a hallgatóság számára is közérthetően megláttassa azokat a tényeket, amelyek a véleménye szerint a vádlott ártatlanságát lélektani szempontból igazolják.

Felhívta a figyelmet a bizonyítékok közvetett voltára, és mellérakta azokat az érveket, amelyek tévedése esetén legalább enyhítő körülménynek látszanak.

Kiemelte annak fontosságát, hogy a vádlott egyedül néz szembe a váddal, amely bizonyítja az egész világgal és az igazságszolgáltatással szemben való feltétlen bizalmát.

Méltatta szolgálatkészségét, hivatkozott fiatal korára, éretlen, még fejlődő személyiségére, a lelki támasz és szerető mentor, valamint a gondviselő édesapa hiányára, a család nehéz anyagi körülményeire.

Mindenből megpróbált enyhítő körülményt faragcsálni.

A tárgyaláson nem volt jelen a vádlott édesanyja, de látszólag egyetlen rokona vagy hajdani barátnője sem. Hivatkozott arra, hogy büntetlen előélete van, és sok kortársnőjétől eltérően még apróbb összeütközései sem voltak a törvénnyel. A nyugdíjas rendőr, Vargha János bácsi, a középben ülő ülnök, nagyokat bólogatva helyeselt. Még azt is elmesélte, hogy kislánykorában látta, hogy milyen gyöngéd figyelmességgel játszott a négerbabájával.

Hevesen vitatta a szándékosság tényét, és kiemelte, hogy a tett indítékára sem kriminalisztikai, sem pedig orvos-lélektani szempontból nem sikerült minden kétséget kizáróan fényt deríteni.

Elmondatta Kondor tanárnővel, hogy milyennek látta a vádlottat tanulókorában, és milyennek írták le jobban ismerő kollégái.

A vádlott a védőbeszéddé hajlott szónoklatot elkerekedett szemmel és csodálkozva hallgatta. Honnan tud ez a csaknem idegen férfi öröla ennyi mindent? Honnan tudja ilyen pontosan, hogy hogyan látja ő a világot, és honnan tudja ilyen jól, hogy mi fáj neki, hogy mit gondol, hogy mit érez? Most életében először fordult elő vele, hogy komolyan hinni kezdett valaminek, ami a legtöbb embernek kézzel fogható valóság. Abban, hogy a jó jót szül, és hogy annak, aki ártatlan, semmitől sem kell félnie.

Életében másodszor látott férfiembert nagynak, csodálatosnak és erősnek az elhunyt édesapján kívül. E kettő közül az egyik nem régen, rövid ismeretség után elhagyta.

Mivel egyetlen gyermek volt, a családjának, pontosabban egyedül élő édesanyjának anyagi lehetőségei nem engedték meg, hogy a kislánynak barátnői legyenek, vagy unokatestvéreivel összejárjon. Most szűz testvéri érzelmei, amelyet csaknem minden emberi lénynek okosan kell megosztania egyívású szerettei között, arcán gyöngéden végiggördülő kövér könnycseppé sűrűsödtek össze, amikor kardoskodó megmentője felé fordulva megvilágosodott benne a felismerés, hogy ez a férfi olyan odaadással és törődéssel küzd érte, ahogyan erre csak egy olyan szerető testvér lenne képes, amilyen neki egész életében hiányzott. Immár azt sem bánta volna, ha ebben a percben meg kell halnia. Úgy érezte, mindenét képes lenne odaadni ezért az e pillanatban az élete értelmét helyettesítő, fenséges megtapasztalásért.

Joel az objektivitás szemüvegét magára öltve rámutatott, hogy az anyaság egy évszázaddal ezelőtt még áldott állapotnak számított, és valószínűleg áldott állapotként élték meg a nők, mivel annak is nevezték. Az emancipált korunk hajnalán másállapotnak kezdték hívni, korunkban azonban tehernek, vagyis terhességnek nevezik. Vajon milyen fizikai, lelki, és érzelmi teher ez egy olyan, gyermekkort alighogy elhagyó fiatal nőnek, aki édesanyjától nem számíthat komoly segítségre, sőt romló egészségi állapotát tekintve még ő is hamarosan gondozásra szorul.

Milyen iszonyú teher annak, akinek nincsenek barátnői és lelki társai, mert az édesanyja a rájuk fordítható időt is a maga és a megélhetésük számára köti le?

Említette, a szociális háló gyengülését, amely anyagilag nem fogja fel a gyermekét egyedül nevelő fiatal anyákat. Előtérbe helyezte a vádlott védtelenségét és kiszolgáltatottságát, amely csak alig kevesebb, mint amivel meghalt kisgyermeké rendelkezett.

Vádolta nevelési rendszerünket, amely a férfiakat nem tanítja meg arra, hogy vállalják a meg gondolatlanul szőtt, elhamarkodott szerelmi életük gyümölcseit. Méltatta a lány azon nemes tulajdonságát, hogy nem akarja a gyermekének az apját megnevezni, aki a jelek szerint elkötelezett ember, és ezzel valószínűleg egy másik családot is próbál mentetgetni attól, hogy erkölcsileg tönkre tegyen.

És végezetül pszichológiai szempontból az ellenkező értelmű, a Szigethy professzortól származó orvosi szakvéleménnyel szembe fordulva, kétségbe vonta a vádlott cselekvőképességét, valamint képzett jogász segítsége nélkül azon képességét, hogy érdekeit a törvény előtt maradéktalanul képviselni tudja. Hiányolta ennek kapcsán a törvény előtti esélyegyenlőség biztosítását.

Elmarasztalta a gomba-módra szaporodó alapítványokat, amelyek nem kutatják fel a megfelelő időben a legjobban segítségre szoruló embereket.

Az egybegyűltek közül némelyik nőnek a szíve legmélyéig hatoltak a szavak. Talán hajdani nehéz sorsára emlékeztette, amikor megkönnyezte a beszédet.

Látszólag a többieket is meghatotta ez a rögtönzött, gyakran keresetlen szavakat is tartalmazó, de tartalmában a jól felépített védőbeszédeket is meghazudtoló, tényfeltáró és ismertető, de elsősorban az egybegyűltek részvételére hatni kívánó szónoklat, mert a jelenlévők csendben, türelemmel és maguk elé meredten hallgatták végig.

A beszédnek alig lett vége, amikor egy bírósági alkalmazott lépett be halkán, majdnem észrevétlenül a terembe és valamit átnyújtott a bírónőnek. A bírónő átvette a kapott okmányt, és amíg néhány perc alatt átfutotta, addig a teremben megsűrűsödött a csend. Mintha ünnepélyes nyomatékot akarna adni annak, ami idáig elhangzott, vagy hogy bevezesse azt, ami az elkövetkezőkben történni fog.

Kondor tanárnő e beálló, szinte súlyossá nehezedett csendben most értette meg Debussy, a híres zeneszerző egyik gyakran emlegetett mondásának az értelmét, amely így szólt:

A zene nem más, mint a lepergő hangjegyek között beálló, megfelelő hosszúságú szünet.

A bírónő, amikor az olvasással végzett, az okmányt átadta a mellette helyet foglaló ügyésznek. Várt, amíg úgy tűnhet, hogy az ügyész is megértette, hogy miről van benne szó, aztán a dokumentumot megmutatta Rhédey-nek.

Az belenézett, visszaadta, és alig láthatóan felhúzta a vállát, jelezve, hogy semmi köze hozzá, és nem is ért semmit az egészből. A bírónő, az ügyész és az egyik ülnök úgy látszik egy másik dokumentumot vártak. A porondmester egy pillanatig tétovázott, hogy mitévő legyen, de aztán, mint aki elszánta magát, felállt.

Ünnepélyesen intett az egybegyűlteknek, hogy álljanak ők is fel. A hír több és jobb volt, mint amire Joel számított.

- A köztársaság nevében kihirdetem, hogy a 2553 666-os ügyiratszámú: Állam, kontra Polgárhy Krisztina perében a vizsgálóbírói testület újabb bizonyítékokat és tanúvallomásokat terjesztett elő, amelyek e per vádiratának megalapozottságát és létjogosultságát kétségessé teszik. Ezek fényében az ügyész úr indítványára elrendelem, hogy új vádirat megszületéséig a vádlottat felmentsék e vádemelés jogi terhe alól!

A teremben jótékony, megkönnyebbült moraj futott végig.

Ekkor a bírónő az ügyészre nézett és várta, hogy mit fog mondani. Az ügyész nem fűzött hozzá kiegészítést. A bírónő tovább fordult a vádlott felé. Most először nem követett el hibát, és a lányt immár nem vádlottnak szólította.

- Kisasszony, megértette, ami történt?

A fiatal lány tiszta, kemény hangjába valami megindult remegés fészkelte be magát, amikor válaszolt:

- Igen kérem, megértettem, bírónő!

Joel mintha csak egész életében erre a pillanatra várt volna, ismét élt a vádlottól kapott jogával.

- Bírónő kérem, az elhangzottak figyelembe vételéből kifolyólag, intézkedne a vádlott szabadon bocsátásáról is?

A bírónő szinte bocsánatkérésképpen sietett a kedvében járni a nála okosabbnak bizonyuló, jobb, bölcsőbb és előrelátóbb embernek, de most már úgy, hogy az egyenruhás vízilovak is minden kétséget kizáróan megérthessék.

- További intézkedésig a vádlottat a város elhagyásának engedélye nélkül, ezennel szabadlábra helyezem és elbocsátom!

Ezt megkönnyebbülten és szinte már majdnem nővéri törődéssel a hangjában mondta.

Most a per lezajlása után úgy látta, hogy egészen csinos egy férfi ez, és nem bánta, hogy az imént küzdeniük kellett egymással és a küzdelemben alul maradt. Sokkal jobb, hogy így történt, mint ha már ítéletet hirdetett volna, és később perújrafelvétel következtében derülnének ki elkövetett szarvashibái, valamint a törvénykező testület hiányosságai. Kissé hálás is volt ezért ennek a férfinak. Végül is a körülményekhez képest egész lovagias volt vele.

Hej, mi lett volna akkor, drága Dr. Kováts Ágota, ha tudta volna, hogy a meghalt kisgyermek édesapja a te kedvesed, akitől a karodon lévő aranyozott ékszerórát kaptad, és akivel már egy közös görögországi nyaralást is elterveztetek. Hogyan éled meg majd azt a pillanatot, amikor megtudod, hogy hamarosan neked is egy igen keserű poharat kell kiinnod szűklátókörűséged miatt, melynek nem rossz szándékod, csak fiatalságod és tapasztalatlanságod az okozója?

Akkor is ilyen fölényes önelégültséggel mosolyognál, ha tudnád, hogy hamarosan te is egy tisztítóüzben fogsz megfürödni, amint kiderül, hogy tudattalanul ugyan, de jogi értelemben véve összeegyeztethetetlenül kapcsolatban voltál azzal, aminek a bírójául szegődtél?

Hogyan fogod azok előtt az emberek előtt tisztázni magad, akik mindenről és mindenkiről, akinek hatalom adatott, eleve a legrosszabbat feltételezik?

Mit fogsz vajon mondani magas hivatalt viselő protektoraidnak mentségül akkor, amikor a bizalmukat megvonva, elfordulnak tőled?

Vajon fogod-e úgy állni a sarat, mint ez a kis Hókirálynő? Ki legmélyebb gyásza közepette, ami egy anyát érhet, támasz nélkül, egyedül, félve és fázva, hogy mindenki más bűnét elfedezze, hajlandó lett volna életének legszebb éveit jövendő boldogságának lehetősége nélkül börtönben tölteni. Hogyan fogod megélni azt, ha e jelentéktelennek tűnő hibák miatt a hivatásod, amire egész életedben készültél, elvétetik tőled, és olyanoknak adatik, akik megtermik annak bölcsességgel, figyelemmel, törődéssel és nagyobb együttérzéssel megédesített gyümölcsseit?

A bírónő ezennel lezártak tudta az ügyet, amikor az ügyész immár tapintatosabban jelezte, hogy az egyik ülnök, dr. Rhédey még szót kér.

A bírónőt azt hitte, hogy itt helyben megüti a guta.

Rhédey indítványozta, hogy mivel az igazságszolgáltatási apparátus hiányos működése végett a vádlottat több hátrány és szabadságában durva sérelem érte, az állam vagy a bíróság ennek kompenzálására anyagilag kártalanítsa. Ő maga felajánlotta, hogy egy ideig az egyik magánkliniká szanatóriumában, mint fogalmazta: rehabilitáció céljából, segít elhelyezni néhány napra vagy hétre, hogy kipihenje a megrázkódtatások fáradalmait.

Az ügyész pontosan tudta, hogy milyen motívumok vannak ennek a háttérben. Az egyik az, hogy Rhédey leköteli az egyik gyengén muzsikáló magánszanatórium tulajdonosát, akinek így szerez egy állami pénzen fizetett ügyfelet. Önmaga lekötettségévé lesz egy fiatalnak, aki hálásan köszöni meg az öregnek, hogy egy ideig nem kell újra a kisvárosi, szoba-konyhás lakás dohos levegőjét szívnia. Örök hálára indítja az ügyészség minden tagját, mert abban biztos lehet itt mindenki, hogy hatályos szakorvosi véleményt fog kapni a bíróság arról, hogy szegény lányt nem érte a megrázkódtatás és az alapot nélkülöző vádak miatt lelkileg, érzelmileg maradandó károsodás.

Így hát az eljáró személyekkel szemben nem lehet majd az ex-vádlottnak később extra anyagi követelése. A jelenlévőkben indítványával némi csodálattal vegyes tiszteletet fog kivívni, és ez jól fog jönni akkor, amikor hamarosan a városi testületben újra képviselőket választanak.

Lám-lám, az öreg Rhédey törődik mindenkivel, aki rászorul!

Ahogy egyszer a túlkoros ügyész egykori kollégája az idősebb Whincence, Joelnek a nagyapja mentetve az öreg Rhédeyt jellemezte: „Annak a háborúnak, amelyet a modern korunkban vívunk, és amelyben én hiszem, hogy a jó oldalon állunk, biztosan csak egyféle győztese, vagy inkább haszonélvezői vannak. Ezek pedig a Rhédey fajták, akik mindig ügyesen szánkázva, a jó szándék látszata mögé tudják rejteni nyereségvágyukat.

A leghevesebb harc közepette is, amely az igazság érvényre jutásáért és egy jobb világ megteremtéséért folyik, képesek erkölcsileg szürkék és elkötelezetlenek maradni.

Nem lenne szabad ezért megharagudnunk rájuk, hiszen ők is csak élni akarnak. Vajon mi választása marad egy ilyen fajta embernek, ha magas színvonalú munkához nincs tehetsége, a jószághoz nincs bátorsága, a bűnözésre viszont a hajlama hiányzik. Marad neki a szürke egyhangúság, és a nagyok asztaláról időnként elcsípett morzsák. És ha ezt nekünk sikerül elfogadni, már van némi esélyünk a győzelemre.”

Ez volt a legendás id. Ferdinand White Incence egyik hitvallása, akinek a sakkjátszmáiban nem csak a világos figurák küzdöttek a győzeleméért, hanem a szürke, jelentéktelennek látszó bábok is időnként az ő szája íze szerint rendezték át az állást a táblán, amelynek szélei hajdan elnyúltak ennek a kisvárosnak a legszélső határáig.

Az ügyész az indítványt elfogadta, a bírónő pedig jóváhagyta.

A bilincs lekerült a vádlottról, aki mint egy eldobott, jelentéktelen, szerepét veszített gyalogszerű sakkfigura, amely lekerül a tábláról, a sor végére maradt, amint a nemes testület valamennyi tagja kitódult a tereméből.

Joelt a folyosón megdöbbenésére apja, az egyik lelkész kollégája, és anyja, valamint egy bírósági tisztviselő várta már koszorúba fonódottan. Joelben egyszeriben megvilágosodott a felismerés, hogy ki is keverte a kártyát ebben az ügyben, és miért volt olyan, (*de ja vu*) érzése, amikor a szereposztást meglátta.

Egyszeriben összeállt benne logikailag a hiányos kép az itt lezajlott eseményekről. Apja volt az egyik világos bábokat mozgató király a háttérben, aki a megfelelő sakkfigurákat a megfelelő posztokra ügyeskedte. Ő volt az, aki hadvezérré és karmesterré az utolsó, majdnem végzetessé váló pillanatban, szeretett egyetlen fiát nevezte ki, akinek igazságérzete és becsületessége, valamint édesanyjától örökölt jóindulata ebben az ügyben a hivatalos szereplők közül lélekben maga mögé állított csaknem minden langyost, közömböst, gyávát, ostobát és tétovázót.

A játszmában, amelyben az ártatlanul megvádolt lány szabadsága volt a tét, apa is és fia is külön-külön, ugyan más módszerekkel és némileg más végeredménnyel, de gyakorlatilag győzelmet arattak.

Joel egyszeriben felfedezte a jelentőségét a korábbi beszélgetéseinek, amit erről az ügyről folytatott, olvasott, vagy amelyeknek fültanúja volt. A szokatlan küzdelemben egy ártatlan, nemes lelkű, csaknem gyermeklány szabadsága volt a tét. Apja és néhány fiatalabb aktív jogász kollégája pedig, amikor felfedezték, hogy az ármány sötét felhője készül eltakarni az igazságszolgáltatás amúgy sem messzelátó szemüvegét, úgy döntöttek, hogy a háttérből rá-

hatással lesznek az eseményekre. Olyan idealista törekvéseik, hogy a teljes igazság kiderüljön, nem voltak.

Először is a sötétség seregeit kellett megfogyatkoztatni, ahhoz hogy a célokat közelebből tekinthessék át. Sötét figurákat kellett egymás ellen fordítani, a teljes győzelemhez pedig ki kellett várni, amíg a másik táborból egy fontos figura a saját oldalra áll át.

Joelben megvilágosodott, hogy apja néhány megfelelően elhelyezett tiszt segítségével minden kikombinált csatát fölényesen megnyert. Valamennyi ütközetéről nem lehetett tudomása, amelyik a háttérben zajlott, de jó fantáziája révén nem volt nehéz kitalálni, hogy kire hatott jó szóval, kire jutalom segítségével, kinek ajánlotta fel a szívét, kinek a kardját, és kit fenyegetett vagy éppen zsarolt meg és mivel ahhoz, hogy a tények helyes megvilágítására a dolgok kedvezően alakuljanak.

Már az is világos lett számára, hogy a játszmában kik és milyen felállásban harcoltak a másik oldalon. Nem kétséges, hogy az események háttérében a sakktábla sötét oldalán a dúsgazdag, a fiára és annak jövőjére féltékeny öreg Máthé állt.

Hogy a csecsemő meggyilkolására milyen módszerrel vett rá ki és kit, azt még nem látta pontosan, de azt Joel már biztosan tudta, hogy a fiatal Máthé ebben a játszmában megdöbbenően, nagymellényű apja és hangos lelkiismerete közül legvégül kire, mire hallgatott.

Kitűnő emberismerő jogász édesapja bizonyosan jól tudta, hogy a végső stádiumban a fiatal fiú, bár nem igazán szokott sokáig vonzódni egyéjszakás kalandjainak alanyaihoz, azt nem fogja hagyni, hogy a lányt, akit egy vagy néhány hosszú éjszakán keresztül a magáénak tudhatott, apja bűne miatt elítéljék. Bár nem voltak benne soha sem látott kisgyermekével kapcsolatban apai érzései, azért igen nagy hatással volt rá, hogy *egyéjszakás*, megejtett, színleléssel, és kegyes férfiúi hazugságokkal elcsábított kedvese, mennyire féltőn óvta megcsalójának becsületét, törekeny hírnevét és nagyra tartott ázsióját.

Egy több ezer éves filozófia szerint az igazság olyan, mint a prérin elharapózó futótűz. A mezőn összesereglett mindenféle állat között mint egy okos, borotvaéles penge, képes szabályos válogató rendet vágni. A disznókat és a békákat a zavaros pocsolya homályába, a kecskéket és az ég madarait pedig a kösziklák magassága és világossága közé tereli.

Joel nelépett a szeretettől, meghatottságtól és büszkeségtől túlaradó emberkoszorúba. Mielőtt bárki bármit is mondhatott volna, hátulról a csapat fölé magasodó Závodszy Kálmán bácsi lépett hozzá, és nagyokat veregetett a vállára.

- Nagy voltál, fiú! A többiek még nem tudják, de a félemeleti kameraházból egy csaknem egész joghallgató évfolyam figyelte azt, ami a tárgyalóteremben zajlott. Megígértem nekik, hogy egyszer, ha kedvük van hozzá, találkozhatnak veled. Az biztos, hogy bírósági gyakorlónokként egészen más kép fog bennük élni az ülnök szerepéről és személyének fontosságáról, mint ahogy azt eddig tanulták.

Édesapja a meghatottságtól olyasmit tett, amit fia tizenéves kora óta nem. Két keze közé fogta gyermeke fejét és homlokon csókolta. Meg is érdemelte. Két csatát is nyert a mai napon.

Az egyik megnyert csatája, amelyet az ártatlan lány szabadságáért vívott, kiegészült még egy győzelemmel. Ebben édesapját győzte meg arról, hogy helyesen döntött, amikor nem jogdoktori, hanem lélekorvosi hivatást választott. Édesapja nagyon szerette volna, ha gyermeke valamilyen jogász pályát választ. Az öreg Ferdinand nem nagyon hitt más szakmák erkölcsi magasrendiségében. Most azonban, amit itt egyetlen örököse művelt, az meggyőzte arról, hogy fia választása nem megtagadása volt az ő életművének, hanem túlhaladása. Olyan hatásos, ámulatba ejtő és megalázóan nagyszerű volt ez a demonstráció, amelyet csak egy kétéves

fecske repülési akrobata-mutatványa képes produkálni egy évtizedek óta sikeres repülőgép-tervező szemében.

A másik győzelmét húszéves emberi lelkekben és éretlen személyiségekben aratta, és amelynek jelentőségét most még csak apja láthatta előre igazán. Felsejlett előtte a távoli jövő, amikor az imént itt bíraskodó ambiciózus dr. Kováts Ágota ennél is magasabb társadalmi tisztséget fog betölteni. Az itt leselkedő joghallgatók közül néhányan valószínűleg az alárendeltjei lesznek. Mennyivel könnyebben és más lelki hozzáállással fognak majd keresztül verekedni az addigra vaskalapossá vedlő Lady megcsontosodott elavult nézetein, ha bármikor tetszés szerint mulathatnak egyet a felettesük hajdani elemi bakijain a modern filmtechnika jóvoltából.

Édesanyja a büszkeségtől eltelve életében először látta huszonkilenc éves fiát komoly, felelősségteljes, felnőtt, érett férfinak. Olyannak, akit már soha többé nem szólíthat kisfiának, mert immár városuk nemcsak köztisztviselőként álló, de igen népszerű polgára is lett. Két megbúvó könnycseppel a szeme sarkában kérdezte gyermekétől:

- Mit szeretnél most csinálni fiam? Amit tenni szeretnél, azt hamar tedd, mert nem vár meg az esti harangszó!

És jól ismerve azt, ami gyermekében lezajlott, jelentőségteljesen, szeretettel a fiára nézett.

- Tudod, én apádat szintén így, vagy valahogy hasonló körülmények között ismertem meg. Boldog lehet, ha nem a világon a legboldogabb az a nő, akinek így teljesülnek gyermekmesékből táplálkozó álmai, amelyek úgy végződnek, hogy: És akkor jött a királyfi, a herceg, a hős, fehér lovon, kivont karddal, és eltakarodtak a sötét felhők...

Joel, valami benne megszületni készülő, csodálatos dolog ellen küzdött még az imént. Persze a korkülönbséget tekintve túlérettnek számítok, és egyébként is, amit legszívesebben tennék, lelkészek fejéhez is méltatlannak tűnhet - gondolta, de most, valamilyen rejtélyes módon, szülője szemében fény derült titkos vágyaira, és íme anyai áldás nyugszik rajta.

Hát persze, hogy szeretne még többet megtudni erről a nemes, a lényeges dolgokban határozott, rendkívüli lelkierejű, fiatal kora ellenére érett ösztönű és jólelkű lányról, aki nemcsak együttérzését, de legbensőbb tiszteletét és megbecsülését is kivívta rendíthetlenségével előtte az elmúlt néhány órában.

Vajon hol lehet ő most?

Körbenézett.

Mint ha csak erre a jelre várt volna az ügyész úr, aki átfogta vállban az egyenruha kabátot még mindig magához szorító Polgárhy Krisztinát, és vezetve odalépett a baráti koszorúhoz. Megszólította az ünnepelt karmestert.

- Fiatalúr, a kisasszony köszönetet szeretne mondani, azért mert kész volt hinni az ártatlanságában, és szót emelt érte!

A baráti koszorú lassan darabokra szakadt, hogy ne zavarják az egymással első ízben szabadon szemben álló fiatalokat, de még előtte Joel édesanyja mindenkivel megígértette, hogy este hét órakor egy ünnepi vacsorán újra együtt lesznek mindnyájan, hogy megünnepeljék Justicia istennő győzelmét, amelyet megint sikerült bekötött szemmel kivívnia.

Azután odafordult fiának újdonsült ismerőséhez, és kedvesen azt mondta neki: - Gyere el te is kislányom, és akkor egy kicsit jobban megismerhetjük egymást. A férjemnek úgy is sok mondanivalója lesz még a számodra.

Kálmán bácsi, az öreg fehér holló, a mindig bicajjal járó ügyvéd, most egy kocsikulcsot nyújtott át a fiúnak.

- Apáddal fogadást kötöttünk az autóinkra. Mivel nekem nem volt, hát vettem egyet. Csak az a helyzet, hogy a fogadást én nyertem meg, mert a kisasszonyt még ma szabadlábra helyezték.

Ez a kulcs apád Fiatjának a kulcsa. Mivel nekem nem kell, neked meg hamarosan szükséged lesz rá, ezért neked adom, úgyis egy vagyomba kerülne a nevemre íratása. De mivel én már csak maradok a jó öreg kerékpáromnál, nem kell nekem a másik autó se. Úgyis mindig elfelejteném megtankolni, úgyhogy ezt a kulcsot meg a veled járó autót, mondd meg apádnak, hogy őneki, mint fényes szelektől hajtott, vörös csillag fénye alatt fogadott *keresztfiamnak* ajándékba szánom.

Az autót ott hagytam a házatok előtt.

Ezután minden további magyarázat nélkül a nagy emberekhez méltón, fölösleges szószaporítás nélkül ő is magukra hagyta a fiatalokat.

Szabolcs, a lelkész kollégája még várt egy mondat erejéig, és különös volt, hogy nem Joelt köszöntötte először. Figyelme és megkönnyebbült mosolya Krisztina felé fordult.

- Ugye Krisz, igazam volt?

- Igazad volt, kedves Szabolcs - felelt neki meghatottan a lány.

Joelnek csak most esett le, hogy kollégájának milyen szerepe lehetett a mentési akcióban. Valószínűleg ő volt az első összekötő kapocs Krisztina, akinek iskolatársa lehetett, és apja között, akit Joel közeli kollégájaként és házuk gyakori vendégeként jól ismert.

Vajon ez idáig hogyan sikerült ezeknek az eseményeknek mind a mai napig a háta mögött, elrejtve maradnia? A megvilágosodás fénye ragyogta be a bensőjét. Felismerések sorozata, helyére illő puzzle-darabkák peregtek a helyükre a fejében, mindössze egy szemvillanásnyi idő alatt. Szinte beleszédült. Mint a halott, aki feltámad, és gondolatai, arca, ruhája újra ismerősek lesznek neki. S identitását nyeri vissza úgy, hogy minden emléke tudása egyszerre ömlik vissza a fejébe.

Szabolcs barátja igazi úriembernek bizonyult, és felajánlotta, hogy Krisztinát elviszi haza, vagy ahova csak kéri. A Hókirálynő azonban egy futó pillanatra Joelre nézett.

Joel életében nem érezte magát még ennyire boldogan, lovagiasnak.

Szabolcs pedig, aki kitűnő jellem volt, értett a ki nem mondott szavakból is.

Joel így hát maradéktalanul és szeplőtlenül élvezhette a Thészeusznak kijáró dicsőséget.

Ugyan kinek jutna eszébe ilyenkor a megmentő dicsőségét csorbítani azzal, hogy a hős kardját mennyei seregek kovácsolták, és tulajdonképpen apja forgatta addig, amíg ellenfele fő haderőit el nem vesztette. És ki törődik itt e sárgolyón ilyenkor olyan apróságokkal, hogy a szabadító hercegnek bajnokok még a fegyverhordozói is. Barátai és számosan jóakarói is vannak, akik nélkül soha sem vihette volna győzelemre igaznak tartott ügyét.

Ilyen cinikus ostobaságok legfeljebb csak a regényíróknak jutnak időnként az eszébe, hogy ünneprontó módon örömet keverjenek a főhős örömébe, nehogy annak korán a fejébe szálljon a dicsőség.

A nagyvonalú Szabolcs azzal búcsúzott el tréfásan Joeltől, hogy abból a süteményből, amit édesanyja vacsorára készít, hagyjon neki is, akkor is, ha netán késne egy kicsit az össze-jövetelről.

Krisztinát, mint ahogyan régi ismerősök között szokás, búcsúzóul melegen megölelte és megcsókolta, és végre a megmentő és a megmentett magukra maradtak.

A bíróság folyosója már kezdett elnéptelenedni, úgyszólván ők is indulni készültek.

- Hová Krisztina? - kérdezte Joel, és rámutatott a parkolóban már csak egyedül árválkodó, apja, illetve most már saját tűzpiros Fiatjára.

A válasz egyszerre volt költői és sokatmondó, akár egy rejtély.

- Arra, amerre Szabolcs, a leendő tisztelendő úr egyik prédikációjában ajánlotta. Mindig a napba lőtt nyílveszők után!

Belekarolt fázón a nagy és erős férfiba, és elindultak az autó felé.

Ettől a határozott, de bensőséges mozdulattól Joelnek egy, a lelke legmélyéről feltörő kérdés melegséggel elárasztó sugallotta ötlött eszébe.

Büszkeséggel eltöltődve tűnődött el: Vajon hány életerős férfi ereje kellene ahhoz, hogy le tudják tépni rólam a karjait, ha tudná, hogy én azt nem akarnám?

* * *

Joel Krisztinával robogott, a lány szülőháza felé. Útközben elhaladtak a kisváros négyhektáros platán-, hárs- és gesztenyefáktól zöldülni készülő parkja mellett. A langyos tavaszi délután a szerelmespárokat is kicsalta a jó levegőjű ligetbe, és sokan kézenfogva sétáltak a bágyadt délutáni nap alkonyatba nyúló fényénél.

Az egyik fordulónál a könyvtáros Klára kisasszony és egy magas izmos csinos fiú ballagtak egymás mellett felhőtlenül beszélgetve. Krisztina az együgyű lányokat utánozva fordította a fejét észrevétlenül más irányba, mintha egy más bolygóról származó élőlény figyelné a túloldali fagyaltatózó színes reklám-feliratait.

Krisztina hangja, mint Hókirálynőé csendült csengettyűként az autó halk duruzsolásába:

- Ma péntek van. Ugye nem tévedek, ha úgy emlékszem minden pénteken ilyenkor a könyvtárban szokott üldögélni?

Joel meglepődötten nézett az ablakon kifelé figyelő lányra.

- Igen. Valóban. Minden pénteken.

- És nem bánja, hogy miattam ma nem sikerült odaérnie?

Joel nem bánta. Az érett férfikor küszöbét egy nagy lépéssel átlépő Joelben egyszerre megvilágosodott, hogy ez a mellette ülő lány semmilyen módon nem hasonlítható össze azokkal a nőkkel, akikkel korábban kapcsolata volt. Most e kérdés kapcsán értette meg, hogy Krisztinához ezerszer több szállal fűződött, fűződik és fog fűződni mind bárkihez e világon. Olyan szoros kötődésekkel, amilyenekkel csak a poklot járt emberek képesek egymáshoz kötődni. Egyfajta próbatétel léte vagy nemléte teszi azt, hogy a látszólag együtt élő emberek úgy tudnak két külön táborban élni, hogy közöttük egy világnyi szakadék mélysége tátonghat egy életen keresztül.

Ahogyan a költő mondja: A pokol kínja tesz bennünket bölcsé, némelyünket elveszetté, némelyünket igazzá. Intézi, hogy akik túléltek, jobbá és érettebbé válhassunk tőle. Akik pedig még odaát vannak, egy lila, rózsaszín ködön át szemlélik, kisgyermek vagy részegember módra, balgán, érzéketlenül, esendően a világot.

Joel világosan látta, hogy a felnőttkort alighogy átlépő, az ötvös tűzében megfürdött, tiszta aranynak bizonyuló jellemű Krisztina minden tekintetben kész, érett nő. A diplomás Klára kisasszony pedig még nagyon sok évig fogja élni a burokban született, jómódú családok gyerekeinek fenntartott, álmodozó, huszonevésen is gyereklányok életét. Lám, lám. Krisztina az egyszerű, természetes ösztönű lány, mennyivel több empátiával rendelkezik, mint az a Klára kisasszony, akinek fizetése csak dilettáns festők harmadosztályú képeiben, női ruhákban, és nehéz illatú szépítőszerekben ölt hónapról hónapra testet. Mennyivel más világ az, amelyikben a Klára-féle kisasszonyok olvassák, és mennyivel más az, amelyekben a Krisztinához hasonlóak megélik a másodosztályú regények fergeteges, gyakran hátborzongató cselekményeit.

Lám ez az érett ösztönű csitri lány pontosan tudja, hogy mit fedezett fel, és hogy mire gondolt az iménti pillanatban.

A könyvtáros kisasszonynak pedig még azt is nehezen tudta elmagyarázni, hogy miért változtatott gyengébb fizetés és több munka mellett egy nagyobb kötöttséggel járó másik hivatást.

Amikor az imént a csitrinek tartott lány elfordította a fejét, már az is eszébe jutott, hogy gyakran találkozhattak a könyvtárban Krisztinával azelőtt. Csak akkor hátul összekötte fogta göndör haját. Mindig egy halom könyvvel a kezében szokott távozni. Sohasem beszéltek egymással, de egyszer az elpotyogtatott könyveit segítette neki összeszedni. Most már erre is jól emlékezett. Lám, lám a lány is emlékezett rá, és még arra is, milyen napon szokott könyvtárba járni, és finom női ösztöne azt is könnyűszerrel megsejtette, hogy miért.

Most pedig vitte, vitte őt, óvón, szeretettel, mint egy drágakövet szülőháza felé, hogy magához vegye néhány nélkülözhetetlen holmiját, és hogy anyjának, akihez közös múltjukon kívül immár semmilyen kötelességre épülő szál nem köti, búcsút mondjon.

Nem tudta még, hogy az öreg Whincence páncélszekrényében egy jogilag hiteles tanúvallomás volt elhelyezve, amely minden kétséget kizárólag igazolni, tudja, hogy *Polgárhly Krisztina*, és *Máthé Márk Adelmár* közös, *Artemon* nevű meghalt kisgyermeké életének ki volt és milyen indítékkal a kioltója.

Valamint Krisztina még azt sem tudhatta, hogy ennek az iratnak köszönhetően anyja is hamarosan egy önkéntes száműzetésbe vonul.

Amely ha börtönné lesz, nem a test számára épített rácsokat visel, hanem olyant, amit az ember lelkiismeretéből gyúrtak. Fogság, amelyből csak az szabadulhat ki, aki megtanulja önmagát másokkal együtt harmóniába olvadtan szeretni.

S csakis az léphet a rácsain kívülre, aki hajlandó vele szemben bárkinek megbocsátani, még azelőtt, mielőtt másokéra éhezve azokét, mindennemű büszkeséget félretéve elfogadhatná.

Krisztina nem sejtette, hogy Szabolcs közbenjárásának hathatós következménye lett, és mire őt először a bíróság elé vezették, addigra Joel édesapja már minden, a bünténnyel kapcsolatos lényeges körülményt kiderített.

Megdönthetetlen bizonyítékokkal és hiteles tanúvallomásokkal viszont nem rendelkezett még, valamint azt sem tudta pontosan, hogy kik állnak, állhatnak még jogászberkekben csatlósként a jómódú Máthé mögött.

Abban sem lehetett biztos tehát, hogy a per lefolytatására kinevezett bírónő elé, aki a gyermek titkolt édesapjának újdonsült kedvese volt, véletlenül vagy szándékosan került-e az ügy. Ha felülről szándékosan nevezték ki a bírónőt, és ő is benne van a büntény valódi körülményei-

nek elhallgattatásában, akkor egészen más stratégiát kellett volna kidolgozni a mentés lefolytatására.

Akkor nagyon nehéz dolga lett volna az öregnek és kis csapatának, és valószínűleg Krisztina sem került volna még a mai napon szabadlára.

Azt, hogy az idős Máthénak itt mennyire tellett tehetségéből vagy pénzéből, nem sikerült kideríteni, csak mindössze annyit, hogy a Szigethy menyét, aki neki a végsőkig a lekötöztetettje volt, megpróbálta némi segítségnyújtásra rávenni. A nő, hogy elkerülje a kenyértörést, és saját lelkiismeretével és az öreg Ferdinánddal való harcot, bölcsen távol maradt az ügyből, és így került a szűkségből és véletlenből kifolyólag Joel a helyére, aki szinte egymaga, előzetes felkészülés és tájékoztatás nélkül, csupán jó ösztönének, retorikai képességének, kemény következetes gondolatvitelének és megható beszédének következtében egyedül is, csaknem fölényes győzelmet aratott.

Apja nem várt tőle egyebet, csak annyit, hogy ülnökként végigülje a tárgyalás befejező szakaszát, és ott legyen, amikor a felmentő sereg érkezik.

E közben kellett kiderülni annak, hogy a bírónő hajlandó-e ok nélkül tovább fogva tartani a vádlottat, mint ahogyan azt jogilag szükséges, valamint hajlandó-e egyéb esetben is durván görbíteni az igazság amúgy sem mindig egyenes pálcáján.

Arra senki sem számított, hogy Joel minden erejét, ösztönét és tudását összeszedve átlátja az ügy ködös összefüggéseit, amelynek kibogozására több, egymással szövetkezett jogász is csak hónapos munkával volt képes, és elkeseredett harcba fog bocsátkozni a vádlott szabadságáért, és a bíróságot megosztva ezt csaknem teljes győzelemig is viszi.

Az ellenség úgy látszott, nem volt felkészülve a kétfrontos háborúra.

Úgy tűnt, hogy a bírónő nem próbált ködösíteni az ügy körül, és rossz szándékú, durván törvénybeütköző dolgokat sem művelt a per lefolytatása körül. Ami megnyilvánulása volt, annak legfeljebb szakmai hiányosság, hiúság, önelégültség és rátartiság volt az oka, valamint az a fajta érzelmi közömbösség, ami a lelkileg haldokló, nagyra törő asszonyemberek sajátossága. Éva késői utódaié, ahogyan ezt az ősz hajú Túl-Koros Árpai bácsi és egy filmszalag is tanúsíthatja örök időken át.

A bírónő dolgában tehát úgy látszik Kálmán bácsinak lett igaza, aki állította, hogy az eset véletlenül vagy legalábbis Kovács Ágota tudta nélkül alakult csak így, és a bírónő semmit sem tud a dolgok háttéréről. Legfeljebb sakkbábuként próbálta meg valaki felhasználni. Mint később ez néhány ravasz játékos, mint például Kálmán bácsi részére kiderült, nem csak felhasználni, de feláldozni is.

A feladat, hogy ezt kiderítse, az idős Árpai bácsira hárult, aki viszkedett ugyan az új bírónőtől, de mivel másra nem lehetett bízni ezt a kényes feladatot, azért Kálmán bácsi támogatásával és Ferdinánd W. Incence-nek, egykori kollégájának asszisztálása mellett elvállalta.

Kálmán bácsi szerepe pedig arra szorítkozhatott, hogy a megfelelő embereket tudja az ülnökök, és az ügyész helyére ültetni. Még kapóra is jött, hogy Krisztina nem kért védőügyvédet, és egy szakképzett, de be nem avatott jogász okvetetlenkedése nem zavarhatta meg a mentési ügymenet előre eltervezett sebészi koreográfiáját.

Joellel persze nem számoltak előre.

Kálmán bácsi játszmájának legfontosabb kérdése az volt, hogy vajon a pénz és a törvénykezési hatalom milyen összefonódásba kerülhetek egymással ennek az ügynök kapcsán. A lány megmentése mellett még ennek a kiderítése is igen fontosnak számított. Két legyet kellett

ütni egy csapásra. Tudta, hogy ha alapos gyanú merülne fel, akkor az ő háborúja még csak most kezdődne igazán. A filmfelvétel is azért készült, hogy ha a sejtése igaznak bizonyul, azt tárgyi bizonyítékkal is megfelelően alá tudja támasztani.

Persze az ellenséget sem ejtették a fejére. Sajnos.

Mire Krisztina fejére elhangoztak a vádak, addigra már az idős Whincence kezében volt egy vallomás, amelyben az ifjabb Máthé tanúsította apja szerepét önkéntelen felbujtóként a gyermek halálában, és elmondta, hogy a lány anyja, aki véletlenül tanúja lett a gyilkosságnak, megszedülve a kínálkozó lehetőségtől egy horribilis összegért hajlandó lett volna tartani a száját. A vallomást tevő fiatal felzaklatott fiú tanúságtételének a feltétele volt, hogy az apját nem hurcolják bíróság elé, és a neve egyáltalán nem kerül nyilvánosságra.

Az öreg Whincence előtt állt a feladat, hogy salamoni körültekintéssel egy kivezető Ariadné-fonalat találjon, a jogi és etikai csapdákkal, valamint saját lelkiismeretéből épített falakkal teletűzdelt útvesztőből, és kimentse a védtelen lányt a Minotauros karmaiból.

Az öreg Whincence pedig megoldotta a problémát. A hivatásától visszavonult ügyész a fiú vallomását megmutatta a féltékeny apjának, akit ezzel zsarolva egy idősek otthonába küldte azzal a feltétellel, hogy élete végéig ott marad, és fia életébe többé semmilyen módon nem avatkozik bele. Száműzetése a feltétele annak, hogy fiának vallomása örökre a páncél-szekrényének rejtéskadó hűvösében maradjon. A másik feltétel az volt, hogy Krisztina anyja, mint zsaroló és bűnpártoló, követi önkéntes száműzetésébe, és ketten együtt vezekelnek vétkeikért. Széles e világon úgysem tudnának beszélni egymáson kívül másnak a bűneikről és megbánásukról.

Ezután olyat tett a tisztességben megöszült Whincence, amelyet még soha életében. Tanúvallomást hamisított. A tanúk az öreg Máthé, és Krisztina anyja voltak, akik az irat szerint tanúsították, hogy különböző összefüggésben milyen felbujtószerrepük, illetve tudomásuk volt a csecsemő halálában, és annak körülményeiről, majd az irat szerint az elkövetőt is megnevezték. Ezzel megkereste a végrehajtót, a valódi tettet, akinek kilétéről a fiú elmondásából következett. A cél az volt, hogy a tanúvallomás segítségével az elkövetőt megszarolja. A tettes a Gazdag Máté egyik bizalmas belső embere volt, aki mint alkalmazottja, csupán azért, hogy kedvére tegyen istenített urának, és megoldja problémáját, saját szakállára végrehajtotta a szörnyű tettet.

Ennek az embernek volt köszönhető, hogy a fiára féltékeny Máthé előbb tudta meg, hogy nagyapa lesz, mint a fia azt, hogy Krisztina, akinek már a vezetéknevére is csak halványan emlékezett, közös gyermekük édesanyja.

Ferdinand Whincence, hogy végül valamilyen módon neki se kelljen a középpontba kerülnie, valamint a fiatal Máténak tett ígéretét is megtarthassa, kilátásba helyezte a tettes számára, hogy ha feladja magát és elismeri, hogy egyedül ő a felelős a gyermek haláláért, akkor védekezését e tanúvallomások nélkül lefolytathatja, és tetszőlegesen védekezhet. Így lehetősége volt arra, hogy a vádat előre megfontolásból gondatlanságra cserélje fel. Életében először blöffölt, de olyan sikerrel, ahogyan a pókerben a sógorától oly gyakran megtapasztalhatta.

Tehát az öreg egy tőle szokatlan vádalkut kötött. Tudta, hogy szűk mozgástér adódott a cselekvésre, ezért egyebet nemigen tehetett. Ismerte jól az embereket. Ezeket a húrokat eddig lehetett feszíteni. Tudta, hogy ha mindenki letagadna mindent, alig maradna esély arra, hogy a makacsul hallgató, nemes lelkű kislányt megmenthesse.

A gyilkos, mint egy sarokba szorított kutya próbált menekülni a felelősség alól, de végül belátta, hogy kimenekedésének, hogy komoly büntetés nélkül megússza a dolgot ez az egyetlen némi halvány reménnyel kecsegtető módja, és végül beadta a derekát.

Biztosan az is szerepet játszott ebben, hogy nem akart imádott kenyéradójának rosszat, de talán úgy még a szeme elé sem kerülni.

Azt vallotta, hogy készpénz eltulajdonításának céljából ment be a házba, de amikor a csecsemő felsírt, megijedt, hogy a szomszéd szobában szunyókáló nagyanyja tetten éri, és ezért a csecsemőt kezébe vette, de a gyermek kicsúszott a pólyából és arccal előre a földre esett. Ettől megijedt és azonnal elfutott a helyszínről.

Az új vizsgálóbíró, aki végigkísérte az ügyet, furcsállta, hogy a boncolási jegyzőkönyv jelentése szerint a halál nem kifejezetten az arc-, szem- és koponya-sérüléséből kifolyólag és a gyermek eszméletvesztésének következtében, hanem fulladás miatt állt be.

Az is szöveget ütött a fejébe, hogy egy olyan jólöltözött, jólszituált férfi miért pont egy olyan szegény asszonytól akar lopni, mint az özvegy Polgárhyné. Sem ez, sem az, hogy a gyermek mitől fulladt meg, tehát számára nem derült ki.

Az öreg visszavonult ügyész számára is csak egy volt egészen biztos. Az, hogy a kisgyermeket nem a féltő szeretettel, sajtó lelkiismerettel és kétségbeeséssel ölelő anyja szorította halálra, hiszen abban az idő-stádiumban, amikor a tanúk szerint hazaért, már valószínűleg egy órája nem lélegzett.

Akkor, amikor tehát a kétségbeeséstől szinte megnémult, csaknem katatóniába esett Krisztinától sikerült erővel elvenni, a legszigorúbb orvosi becslés jelentése szerint is már több mint másfél órája halott lehetett.

Márk tudomást szerezve apjának a családjukba látszólag betolakodni készülő nincstelen lány iránt érzett mérhetetlen gyűlöletéről, zavarában, kétségbeesésében, mivel hajdani kedvesét nem találta otthon, így annak anyját értesítette erről. Ennek révén szerzett tudomást Krisztina anyja arról, hogy ki a gyermek valódi apja és nagyapja.

Krisztina, a jó ösztönű lány jó előre érezte, hogy gyermekének és neki is jobb volna, ha az apa személye titokban maradna.

Amikor Krisztinának szegénységben megöszült anyja felismerte, hogy jómódú család gyermeke hagyta cserben a lányát, és mik a szándékai, vérszemet kapva, zsarolni kezdte a nagyapát, és felajánlotta, hogy némi készpénzért cserébe segít letörölni a fiának apai becsületén esett foltot.

Ezt nem találta bonyolult dolognak, hiszen jól tudta, hogy lánya nem akart gyermekének apjára akaszzkodni. Amikor megvilágosodott Krisztina előtt, hogy a kedvesét már nem érdekli tovább, elhatározta, hogy ha kell, egyedül is, apja hozzájárulása, neve, pénze és szeretete nélkül is felneveli a szép és *egészséges* kisgyermeket.

Anyja bizvást remélte tehát, hogy hajlandó lesz némi anyagi támogatásért vele menni egy távolabbi vidékre, így hát könnyűszerrel megoldhatta volna az öreg Máthé problémáját. Miért ne zsarolhatna akkor mellé egy kis pénzt is ki a gazdag öregemberből?

Szerencsétlenségére, Krisztinának véletlenül egy telefonbeszélgetés néhány mondatát sikerült elcsípnie, amelyben anyja arról beszélt a gyermek nagyapjával, hogy néhány százezerért, ha kell, eltünteti a problémát a jó hírű aranyifjú neve mellől.

Nem akarta ő a csecsemő halálát, de némi kizsarolt pénzből mindhárman elköltözhetek volna jobb körülmények közé, nem lettek volna többé szem előtt, és nem zavarhatták volna jelenlétükkel újjgazdagék köreit. A szegénységben, nélkülözésben megőszült nagymama megrészegült a könnyű vagyonszerzés lehetőségétől.

Ezért, mikor a kisgyermekét Krisztina hazatérve elkéült, véraláfutásos arccal, kimerevedett szemmel, eszméletlenül és élettelenül meglátta a földön, joggal hihette, hogy anyjának keze is benne van a szörnyűségben.

A csecsemőjét elvesztő, érzelmileg megtört lány nem tett anyja ellen terhelő vallomást, mert azt gondolta, hogy gyenge egészségi állapota miatt a bezártságot és az ezzel járó megalázó bánásmódot nem élné túl, és inkább hajlandó lett volna börtönbe vonulni helyette.

Úgy gondolta, hogy tartozik ezzel anyjának azért, mert felnevelte. A megkeseredett asszonynak évek során sikerült elérnie, hogy lánya önmagát okolja, amiért özvegyen nem sikerült újra férjhez mennie. Hiszen ki venne el egy szegény özvegyasszonyt, kinek minden idejét gyermekére és megélhetésükre kell fordítania.

Úgy gondolta, ezzel letörleszti azt az adósságát, amelyet anyja munkája során két hosszú évtizedig ráldozott. Önfeláldozásra épülő igazságérzete csak arra engedte ösztönözni, hogy azt vallja, hogy felelős a gyermeke haláláért.

Hogyne gyötörte volna a lelkipurdalás, hiszen egy félreértés kapcsán ugyan, de úgy vélte, értesült a gyermekét fenyegető veszedelemről.

A bíróságot nem győzte meg túlságosan a „*tolvaj*” vallomása, és mivel az önmaga ellen tanúsított vádiratnak ügyészi szempontból több gyenge pontja is volt, csak gondatlanságból elkövetett emberölés vádjával állították bíróság elé.

Mivel egyetlen terhelő vallomás volt ellene: csak a sajátja, és szinte egyetlen használható ujjlenyomata sem maradt a lakásban, a bíróság méltányolta, hogy nem hagyta, hogy mást ítéljenek el miatta. Tízévi börtönbüntetést kapott, öt évre felfüggesztve.

* * *

Ebbe a perbe viszont már Ferdinand White Incence-nek sem kívülről, sem pedig belülről nem lehet betekintése. Keserűen gondolt arra, hogy amit nemrég még győzelemként ünnepeltek tág baráti és családi körökben egy ünnepi vacsorán, legjobb esetben is csak egy erős döntetlen volt. Bár nem Krisztina és Joel szemszögéből az bizonyos. Úgy látta viszont, hogy a sötétség seregei másodsorra szorosabb gyűrűt vonnak érdekeik köré, ami mögé immár akárkinek nem lehet rálátása és ráhatása. Vajon milyen beláthatatlan következményei lehetnek még a jövőben ennek? *Egy gyilkos megúszta komoly büntetés nélkül!*

* * *

A Fiat Tipo, amiről azt tartják jó humorérzékkel rendelkező autótesztelők, hogy belülről nagyobb, mint kívülről, halkan suhant a felmentett, félóra járásnyira lévő hajdani otthona felé. Életében először Krisztus *hitetlen* katonája büszkén tartotta kezében autónak és az életének kormányát is. Büszke volt édesapjára, a barátaira, segítőire, és egy kicsit talán önmagára is.

S megint eltűnődött a történetek Istenhez való viszonyán, s úgy találta, hogy mégiscsak a materialista világnézet adja a világ dolgainak működésére a legkézenfekvőbb és legegyszerűbb magyarázatot. Röpké pillanatok alatt végiggondolt minden olyan momentumot, amin beosztotta az isteni gondviselés számtalan jelét fedeznék fel, és tennének róla bizonyosságot minden testvérüknek.

Joel mindent végigpörgetett agyában minden apró *dezsavű*-szerű érzést, s mindennek, aminek eleinte nem értette, de végül is megtalálta a magyarázatát.

Mindössze egy elemen akadt meg magyarázat nélkül az elemzése. A per katalógus-számán. Melynek számai - még most is jól emlékezett rá - **2553-666**: az egyik az ő igazolványának a száma, a másik pedig a gonoszra utaló szám, mely úgy virított ott az ajtón mintha egy B.E.K döntő csapat nevei lennének odabiggyesztve, jelezvén, hogy kik fognak ma az adott pályán megmérkőzni egymással.

Lehetne persze véletlen is, de szentül megfogadta, hogy utánajár a dolognak. Az biztos, hogy ha nem véletlenül történt, akkor jó humorérzéke lehet az illetőnek, akár Szabolcs kollégája, volt az elkövető valamelyik jogász segítségével, akár maga az Atyaúrstenen volt ebben a dologban a tettes. Azt már biztosan tudta, hogy kollégái előtt biztosan hallgatni fog róla. S arról is, ha nem talál elfogadható magyarázatot, akkor lehetséges, hogy nem fogja a pusztá véletlennek beszámítani, hanem elfogadja annak a rejtőzködő Istennek névjegyeként, akinek meggyőződésből vagy anyagi okokból, hittel vagy anélkül, de szolgájául szegődött.

Ezalatt a mellette lévő ülésen, fejét a támlára hajtva aludt el hónapos gyötrelmeitől megszabadulva édesen a Hókirálynő, akinek az arca immár nem volt fagyosan falfehér. Acélosra feszült arcizmai újra megnyugodva, kisimulva, némi rózsaszín pírral árulkodtak arról, hogy tulajdonosuk nem hajlott korú nő, hanem olyan valaki, aki alig egy éve még nem számított felnőtt korúnak.

Immár csak az igazak álmát aludta, hogy száz nap-évnvi fáradságától megszabaduljon.

Így, ebben a pózban már sokkal inkább hasonlított az öregtoronyban egy évszázada alvó Csipkerózsikához, aki várja, hogy halálos sebbel szúrt alvó lelkét egy új, egy szebb jövőre szólítsa, a sűrű, tüskés bozóton átkelt, elszánt, megmentő hercegének életre keltő csókja.

* * *

Rhédey, a szürke zakójába bujt tisztiorvos, hazafele bicegve most kezdte, életében először komolyan irigyelni a nemrég látott melegszívű, mosolygós, baráti ember-koszorút. A tettekészeket, a bátrakat, azokat az embereket, akik az ügyükért, meggyőződésükért és a megismert igazságért, bármikor készek azonnal szót emelni, kiállni, és ha kell hivatásukat és jó hírüket kockára téve küzdeni is. Azokat az embereket, akik között a barátságnak és az egymással való törődésnek különös mércéje és jelentősége van.

Neki igazából többnyire csak beosztottjai, üzletfelei, lekötelezettjei, adósai és felettesei vannak. Azonban soha, egyetlenegyszer sem hívta senki közülük családi körükbe vacsorázni.

Életében, mint már sokszor, most is megfogadta, hogy egyszer erkölcsileg is méltó lesz ehhez a lassan testületté duzzadt, nemes baráti körhöz, és mindjobban újra és újra megerősödött benne a hit, hogy a jó jót szül, és aki ártatlan, annak semmitől sem kell félnie.

Legalább is, amíg a világon ilyen becsületes és önfeláldozásra kész emberek is vannak, akik a hétköznapi életben látszólag szürke kisegerek,

de a sötétségben tiszta erkölcsükkel, és éles eszükkel világító szentjánosbogarak,

ha tavasz borul a világra, kedves beszédükkel, lebilincselő tarka pillangók,

ha pedig kell, olyan tántoríthatatlanok, fényesek, és egyenesek, akár a napba lőtt nyílvevesszők.

2004. 10. 01.

Tizenhét-huszonhárom éves korosztálynak!

Mátyás király, Pácban

Egyszer régen, mikor a világ sokkal fiatalabb volt még, mikor a föld is komótosabban forgott még a tengelye körül, történt, hogy Mátyás király felkerekedett, álruhát öltött és jó szokásához híven néha itt, néha ott felbukkant birodalmának valamelyik poros országútján, mindég arrafelé, ahol a szegény ember nehéz sorsáról daloltak a sárgarigók.

E szép kora nyári nap is így kezdődött, ahogy izzadt homlokát törölgetve meg-megállt, és hosszan türelmetlenül kémlelte a látóhatárt, mikor látja meg végre a Páckevei templom öreg-tornyát.

Ej, pedig nem a tornyot kellett volna kémlelni ilyentájt, hanem azt a sok szegény elcsigázott szegény embert, akik a nehéz mezei munka után a déli rekkenő hőség elől Lipicai uram kocsmájában kerestek menedéket egy pohár pincehideg bor erejéig. Ha utánuk megyen, biztosan megtalálta volna a templomtornyot, mivel ott vagyon az egy kőhajításnyira Lipicai uram kocsmájától már vagy három emberöltő óta. De mivel királyunk a templomtorny csücskét követte, mise meg nincsen ilyentájt, azért ő is csak Lipicai uram kocsmájába tért, hogy ez a tüzes kevei nap valahogy ne leégesse azt a maradék bőrt az orra hegyéről, ami úgy látszik, csak nem akart beleférni az alá a tépett karimájú kalap alá, amit az amúgy deákosan felöltözött királyunk viselt.

A tréfás kedvű Lipicai uram nem is állta meg szó nélkül a messziről jött vándort látván, hogy a köszönést is megelőzve egy czifra össze-vissza ágyazott körmondattal meg ne kérdezte volna tőle rögvest:

- Ej, azt a borba-mártott, hétrőf-kolbász nagydarab teremburáját a világnak, hogy mifelénk a szegény emberek csak évente egyszer látnak ujjnyi kolbásznál nagyobbat, mások meg az orruk hegyén hordanak hétrőfös darabot belőle. Igaz-e, deák uram? Hozta isten minálunk! Hát rendjén van-e ez egy olyan világban, aminek az igazságos Mátyás király, Isten, a mi urunk Jézus Krisztus, meg öszentsége a Pápa után legelébb a helytartója?

A deák nem lepődött meg a tréfán, nem is vette zokon, hanem mindjárt illendően köszönt a bent lévőknek, ahol szokás szerint mindig csenddel fogadják és alaposan megnéznék minden jövevényt.

- Mátyás deák a becsületes nevem, Budára igyekezek, és egy pohár borra tértem csak ide, de ha már megkérdezte kocsmáros uram, hogy igazságos-e, hogy némely embereknek a teremtőnk nagyobb orrot mért az arcára, hát akkor úgy gondolom, hogy ha valaki az enyémre áhítozna, szívesen elcserélném arra a kis darab kolbászra, amit a kocsmáros uram a tavalyi évben megtöltött magának. No meg, mivel azért orr nélkül csak nemigen élhet férfiember mifelénk, előbb adja oda kend a magáét. Na, nem mintha olyan formás volna, csak hát anélkül nem tudnék mit beleütni az asszony nép dolgába. Oszt az is megér mifelénk legalább annyit, mint a deákok kolbásza.

Lipicai uram jót nevetett a deák feletén. Ebből egyből látta, hogy nem valami csiribiri emberrel van itt dolga, és a söntéspult alól elővette a kisebbik iccés poharat. Ez a pallérozottak, kiműveltek pohara volt arrafelé. Mer hát köztudott, hogy akinek annyi tudomány fér a fejébe, hogy időnként másnak is jut belőle, az bizony ránézésre már nemigen tudja megmondani hány korty is pontosan a páckevei icce. Mert ennek a fontos dolognak a tudományát már más dolgok foglalták el előtte. Mint például az, hogy hány hét a világ, meg hogy milyen

diófalevéllal cserzik az oláhok a bőrüket, hogy még háromheti csutakolás után se lesz szófogadó, jó adófizető bécsi polgár belőlük.

A páckevei iccébe férő kortyokat csak a helyi öregek meg a húsz év fölötti legények tudják pontosan számon tartani, de ők is csak a harmadik pintes üveg aljáig. Utána már nekik is elállítódik a mérce. Addig a kocsmáros bizony kénytelen a nagyobbik pohárból mérni a szőlőtőke termését.

De mert a vándor nem volt idevalósi, meg hogy a gyanút is eloszlassa, ami a mércehamisítást illeti, vagy mert amúgy igen jó szíve volt, így felelt a vendégnek:

- No, deák uram, a jó feleletért minden vendégnek az első icce bor mifelénk ingyen jár. Igaz-e legények?

A legények meg csak vidáman, hamiskásan:

- Igen, úgy van! - kurjongattak.

No, a deáknak se kellett több, igen szomjas lehetett szegény, s mert jó színe volt a páckevei bornak, hunyt szemmel, jóízűen felhajtotta.

Majd mint aki nem hisz a szemének, nézegette, forgatgatta a poharat, és megjegyezte:

- Hej, de jó, hogy Budán lakok, mostanság ott biz, ahol Mátyás király hivatalnokai isznak, nagyobb pohár az icce. - Eltűnődöm azon, hogy vajon mit szólna ehhez a dologhoz a páckevei bíró?

A legények elismerően csettintettek a nyelvükkel. Lám, lám nem egy tudatlan emberrel kerültek egy földél alá, hanem egy olyan tudós emberrel, akinek van legalább annyi a kalap alatt a jóból, mint nekik, tudniillik, hogy jól működik benne a kortyok utáni mérce. Egyből megkedvelték, maguk közül valónak találták a messziről jött vendéget, ki biztosan ugyanolyan szegény legény, mint ők maguk, mert hát biz a nagyurak nemigen számolgatják, hogy hány kapavágást kell a napszámosnak megtenni, mire kikerül belőle borból egy icce.

Az egyik asztaltól felállt egy sihederbajszú legényke, odalépett a deákhhoz, és a kezében lévő pintes üvegből újra teletöltötte a deák iccés poharát.

- Na és, deák uram - szólította meg hamiskásan a nálánál egy fejjel magasabb, hozzá képest erősen fölnőtt korú deákot -, vajon Budán a király hivatalnokai hány icce bort ihatnak a kocsmáros kontójára, ha jól felelnek neki?

Erre biz a deák sem tudott okosat felelni, csak elmosolyodott azon, hogy a szegény népből, aminek ő volt a honban a legelső szolgája, az ínséges száraz nyár ellenére nem fogyott ki a tréfás kedv, sem a vendégszeretet.

A deák látszólag szedelődzködni készült, hogy továbbinduljon, de a sihederbajszú legényke szóval útját állta.

- Ha a deák uram maradna még vagy két fertályórát, kiokosodhatna abban a tudományban, hogy miért kétféle mifelénk az icce. Ahol jön, ni Páckevey bíró uram az írődeákkal, és ne legyen a nevem Széphajnal János, hanem Esős Jankó, ha deák uram nem visz magával rögvést egy jókora adag tudományt abból, amit a budavári kocsmárosok se tudnak soha megtanulni, csak ha előtte Páckevére jártak oskolába.

A deák erre illendően leült egy kis üres asztalhoz, és jól belenézett a pohár fenekébe, és ingyen bor ide, ingyen bor oda eltűnődött azon, hogy mégiscsak jobb volna, ha valamicskét nagyobb volna az icce.

Amint a kocsmajtó kinyílt, és az imént említett bíró uram belépett rajta, az ajtónak háttal visszaült Szép nevű sihederbajszú legényke elkurjantotta magát:

- Azt a teremburáját, Lipicai uram, már megint üres ez a fránya pintes üveg, a devla vergye meg! Csak nem akarja kend tán, hogy az asztag pora összeragassza a torkomat?

A legények a kuncogást elfojtva néma csöndbe burkolóztak, hogy a legényke hangja jól be tudja tölteni a zsupptető alját, és vegye már észre, hogy más is érkezett a kocsmába. A belépő bíró uram először falfehér lett, majd a fejét úgy előntötte a vér, mint kétéves kakasnak, ha egy másikat lát a baromfiudvarban. Még a füle hegye is lángra kapott tőle.

- Jankó fiam, tán a róka osont el a kalapoddal, hogy azt is elvitte, ami alatta vót, hogy ilyen hamar elfeledted a páckevei törvényt?

A legény meglepődöttséget és ijedtséget színlelve fordult hirtelen a rárivalló nagydarab ember felé.

- Nem. bíró uram, tudom én a törvényt - illetődött meg legény -, káromkodtam, hát büntetést kell fizetnem. Egy illetlen beszédért egy krajcár, vagyis százfillér büntetés jár. Éppen ennyi van is nálam, ihol ni - és a legény büszkén mutatta a tegnapi keresményét. - Az írnok úr majd beírja a könyvébe.

- Nem úgy van az, hékás, jól számon tartom ám a bűnöket meg a törvényt. Nem csalsz meg, minket. Háromszor beszéltél illetlenül. Egyszer a terem buráját, vagyis a teremtő egét emlegetted, másodszor a fránya szót ragasztottad Isten és az ember egyik legszebb közös teremtésére, a pintes üvegre, harmadszor pedig a devla ördögöt szólítottad, hogy a rontást hozza erre a szép közös munkának a gyümölcseire. Ez biz, Jankó fiam, háromkrajcárnyi büntetést von maga után, vagy hatnapi ingyenmunka az egyházközség vagy a bírói hivatal javára.

- Dejszen bíró uram a három krajcár az csak három napszámnak az ára. Miért kéne akkor nekem hatnapnyi büntetést dolgoznom érte?

- Elhallgass, te akasztófáraló bitang! Vagy ideadod az írnokomnak most rögvest a háromkrajcárnyi büntetést vagy a hajdúkkal vitetlek el! Még hogy én járjak a város járandósága után? Zsiványnak a tömlöcben a helye! A hollók vájják ki a szemét, tépjék le a kutyák a fejét annak, aki nem tiszteli a páckevei törvényt!

Na erre a kocsmáros sem bírt szó nélkül maradni. Huncut mosolyát idejekorán elrejtette a bajusza mögé, úgy szólt komolyan a magából kikelt bíróhoz:

- Nagyméltóságú bíró uram, egyet mondok, három lesz belőle. Ne fáradjon kegyelmed ezzel a kölökkel, akinek az apja a fejére ejtette a kovácsüllőt csecsemőkorában - csitítgatta Lipicai uram az elöljárójukat. - Ugye a maradék tavalyelőtti aszúért tért be kend ide mihozzánk?

A bor említésének hallatára Páckevey uramnak alábbhagyott kissé a mérge, és a csaposhoz fordult, hanyagul rámutatva a viasszal lepecsételt hegyaljai üvegre. A csapos azonban nem nyúlt az üveg után, hanem ott folytatta, ahol abbahagyta:

- Miért fáradna kend meg a hajdúk ezért a gyerekemberért. Egy krajcárja van neki, adok a másik kettőért kendnek két pint óbort. Nekem pediglen nem kigyelmed fizeti ki, hanem ez az akasztófára való siheder, de még a jövő héten. Kegyelmed meg a bor árát, ha hazaért, beleteszi a város kasszájába, oszt ezzel ki van elégítve egyszerre az égbeliek, na meg a földiek számlája is. Mit szól hozzá, bíró uram?

Mivel a bíró uram még egy gyűszűnyi bort sem kapott, és hogy valahogy már ugorgyunk egyet a történetben is, nagy dérrrel-dúrral beleegyezett abba, hogy így vigyék pénzügyileg dűlőre a dolgot. Lipicai uram le is tette a bíró elé a kisebbik iccés poharat, és széles mosollyal tele-töltötte azt a legfinomabb háromputtonyos hegyaljai nedűvel.

- Kocsmáros - színlelt haragot a bíró. - Engem meg nem csalsz ezzel a kupával, dejszen ez csak fele akkora, mint a királyi iccés pohár. Abba mérd ki nekem az aszút!

- Nem úgy van az, bíró uram! - felelt komoly fölénységgel a nagydarab kocsmáros. - A királyi rendelet csak arra az iccére vonatkozik, amelyért fizet az, aki issza, aki nem fizet a kocsmárosnak érte, arra nem kötelező a királyi mérce.

Na, mostanra a deák úr is kikétszerkettőzte, hogy a három krajcárból kettőért, amit büntetés-ként a Széphajnal Jánosra kiróttak, vagyis amit a jólelkű Lipicai úr átvállalt, a kocsmáros uram csak alig másfél krajcárnyi bort mért ki apránként a bíró úrnak a kisebbik iccés pohárba. Megtehetette, hiszem a bíró úr nem fizetett a borért a kocsmárosnak, hát a mértékért sem háboroghatott. Amikor pedig szokásához képest szépen benyakalta a másfél pint bort, utána már nem vette zokon, hogy a harmadik krajcárért is, amit a Jánostól egyenesen a kocsmároshoz rendelt, a kisebbik pohárba kapta a lőrét, hiszen addigra úgyis kettőt látott belőle. Így esett, hogy Jánosunknak a kirótt három krajcár büntetésért a kocsmáros úr jóvoltából csak alig kettő krajcárt kellett a Lipicai uramnak kifizetnie.

Ej, mit ki nem kell fundálniuk a szegény embereknek, hogy ki tudják fogni a szelet azoknak a vitorlájából, akit a jóisten védő kosoknak rendelt a nyája köré, de akik mindenkoron farkas-ként rabolták meg a rájuk bízott nyáj igazságát, s falták fel életerejét.

A deák úrnak roppant módon tetszhetett az előadás, mert hát még egy óra múlva sem kelt útra, s hát ugye Buda ide, Buda oda, ilyen csűrést, csavarást nem lát mindennap az ember abban a királyi városban, ahol az igazságos Mátyás uralkodik.

Páckevey uram nem volt azért annyira ostoba, hogy ne tudta volna egy parancsra kiszámol-tatni az írnokával, hogy mennyi volt a veszteség a kocsmái légyotton, hanem hát tudta ő azt jól, hogy mivel a krajcárt sem ő, sem az írnoka kézbe nem vette soha, csak Lipicai uram, ezért nekik elszámolni sem kellene vele. Ha a főbíró vagy az országbíró úr megkérdezné, hogy fizettek-e be pénzbüntetést a városháza kasszájába, hát nyugodtan állíthatják mindketten, hogy ilyen befizetés sem nekik, sem a kasszába nem történt.

Na, hanem miután Páckevey uram így szerencsésen benyakalta a város szerzeményét, az írnok támogatása mellett kiballagott a kocsmából, a két hajdú felsegítette a szekérre és elhajtottak a városháza irányába.

Széphajnal János pedig nagyot pödört alig pelyhedző bajuszán úgy, ahogyan azt a bátyjaitól látta, és odafordult a mosolygós deák úrhoz: - Na, deák uram, kiokosodott-e afelől, hogy milyen rafinált dolog a kevei törvény, meg arról hogy miért van az, hogy aki „Pác”-ban van, annak nem árt, ha kétféle az icce?

A deák hálásan meglengette a kalapját.

- Na, uraim és legények, én már sok világot láttam, sok földet bejártam, de ilyen okos dolgo-kat, mint a páckevei törvény meg a páckevei icce még nem pipáltam. Meglássák, ha netán Budán járok és találkoznék a királlyal, megemlítem neki, hogy tegye tiszteletét Páckevén, hol ilyen törvénytisztelő és törvénytudó emberek ilyen jól ismerik és ilyen hűségesen betartják a páckevei törvényt.

Na és mivel mink deákok elfogadhatjuk a szíves vendéglátást és akár két icce bort is mellé, de mivel mink is a tanításból élünk, ezért minálunk meg az a törvény, hogy a kiokosítást nem vehetjük ingyen, s ezért a törvény-tanításért, ami a páckevei törvényt illeti, legyen a legények jutalma négy krajcár.

El is regélem rögvest ha hazaérek minden valamirevaló írástudó embernek a környéken, hogyan lövik Páckevén jóra való magyarok a napba a nyílvevesszőket úgy, hogy még a bajszuk se pörkölődik meg tőle.

A legények megéljenezték a bőkezű deákokat, és azzal bocsátották útjára, hogy mindenhol, ahol szegényeket lát, tanítsa meg őket a páckeveiek okos törvényére.

* * *

Harmadnapon, amikor az aratástól elcsigázott asszonyok, férfiak meg vízfordóleányok a déli nap ereje előtt ismét a boglyák meg asztagok árnyékába húzódtak pihenni. Amikor jó szokásukhoz híven a fiatal legények meg az idősebb, főleg özvegyemberek újra Lipicai uram kocsmájának az árnyékába menekültek, megjelent a főtéren két könnyű páncélba öltözött lovas katona meg egy trombitás hírnök. Betértek Lipicai uram kocsmájába is, és egy óriás természetű gyalogos katonának az embermagas hollós címerrel díszített pajzsát hozták be és akasztották hozzá a falhoz. Az egyik szolga két hatalmas szelindek kutyát kötött a pajzshoz jobb- meg baloldalt, és a harsonás hírnök kihirdette, hogy Mátyás minden magyarok királya tiszteletét kívánja tenni Páckevén, hogy mindenben segítse a törvénytisztelő és királyához hű alattvalóit, no meg azért is, hogy kíséretével egy időre a hőség előtt valami menedéket és pihenőhelyet találjon.

Nosza a hír egy fertályóra alatt bejárta Páckevét.

- Jön a király! Jön Mátyás király Páckevére!

- Itt fog a király éjszakára megszállni! Egy századnyi a kísérete!

- Lipicai uram fogadójában kért vetett ágyat!

Lett nagy sürgés a faluban meg a környékén. Az aratók elhagyták a mezőt, mindenki látni akarta a királyát. Mátyást, az Igazságot!

Nem úgy a Páckevéy bíró uram. Ő biz nem törődött a pór nép lelkesedésével. Visszakergetett mindenkit az aratáshoz, és csak annyit mondott, hogy nincs bent a páckeveiek törvényében, hogy ha jön a király, akkor nem kell aratni.

Páckevéy uram meg a hirtelen összeverbuvált fogadóbizottság tagjai Lipicai uram fogadója előtt várták a királyt.

Várták, várták, várták, aztán hogy elunták várni, hát szépen lassan kezdtek hazaszökdösni a kényyszerű várakozás előtt, amikor is egyszercsak úgy alkonyattájt, minden hangos lódobogás és harsonaszó nélkül megérkezett Mátyás király, kísérete, apródjai, meg valami húsz feketepáncélos lovas, az országbíró meg a nádorispán.

Mivel a fogadóbizottságból már csak a bíró úr maradt, hát kéretlen-kelletlen ő köszöntötte a vendégeket, és ajánlotta pihenőhelyül Lipicai uram fogadóját.

Hát bizony elfáradt és megszomjazott a király meg a kísérete is a hosszú úton, de biz a királyt rég nem látták már ilyen ébernek, frissnek és ilyen elevenen csillogó szeműnek.

Hát, amikor belépett a fogadóba és Lipicai uram első zavarában így köszöntötte minden magyarok királyát:

- Isten hozta a fogadóban nagyorrom-királyom! Adjon a mindenség ura felségednek sok örömet, dicsőséget, gazdagságot, hazáját, népét szerető szívet, hosszú életet, és - és - és - csinosabb orrot, ha lehet!

De ezt már csak zavarában mondta szegény, mert hát rádöbbsent ő arra hirtelen, hogy ezt a fiatal, hosszú orrú férfit már ő ismeri valahonnan. S mert szeretett királyát sem szavakkal túllőttöztetni nem akarta, sem eltitkolni, hogy felismerte volna, hát találóan vagy zavarában így harapta el a köszöntő végét.

- No urak, ha már ily szép köszöntésben volt részünk, lássuk, rászolgáltunk-e a dicsőségre? No nádorispán úr, tisztelje meg házigazdáinkat azzal, hogy elmondja könyv nélkül, mi a törvénytisztelő páckevei fogadó törvénykönyvének első szabálya.

No, hanem az országbíró nagyot nézett ám, hogy Páckeven ilyenek is vannak, de mert ismerte királyának tréfás kedvét, hát ügyesen vágta ki magát:

- Én bizony tudom, de válaszoljon rá a páckevei bíró! Halljuk, vajon ő jól tudja-e?

Hát bizony Páckevey bíró uram sem tudta, mi a Lipicai kocsmájára vonatkozó első páckevei törvény.

- Nahát urak, szégyellem magamat mindnyájunk miatt, hogy így felsültünk a tudományunkkal, mert hát, amikor elindultam, azt gondoltam, hogy az ország eszét és erejét hoztam magammal. Lehet, hogy nem a jobbik felét, hanem a gyöngébbiket hoztam. Vagy az erőt a koponyáktól remélem, az észet pedig izomból akartam facsarni?

Hanem az urak már nagyon szomjasak és fáradtak voltak, és javasolták a királynak, hogy ugyan már, uram király, hát nem volna jobb dolog ülve és poharazgatás közben beszélni a törvény dolgairól?

- Nem tudjátok urak, hogy mit beszéltek! Hátha olyan a törvény Páckeven, hogy nekünk nincs is jogunk ebben a fogadóban poharazgatni.

Az urak nem tudták mire vélni, amit a király mondott, de csak tovább erősködtek.

Erre a király megszólította a kocsmáros:

- Nos, Lipicai uram, van-e az uraknak joguk itt poharazgatni?

A kocsmáros uram felbátorodva a király huncut tekintetén, így felelt:

- Még nincs, felséges királyom!

- No, akkor mondd el kocsmáros, hogyan szól az első törvény a fogadóban!

- Hát tudják meg uraim, a primus az, hogy az első pohár aszú ingyen jár annak, aki a kocsmáros első kérdésére helyesen és találóan meg tud felelni.

- Nos, urak - kérdezte Mátyás király -, helyes-e ez törvény? Országbíró uram, mit szól a törvényhez?

Az országbíró, aki noha igen gazdag volt, szerette az ingyen dolgokat, sietve azt felelte, hogy bizony ez egy igen jó és helyes törvény! A kíséret tagjai sorban egymásután bólogattak.

- No akkor kocsmáros, halljuk az első kérdést!

A kocsmáros megköszönte a torkát, mint aki hosszasan gondolkodik, pödört egyet a bajuszán, majd még kettőt, és komolykodva fordult oda a tisztas gyülekezethez.

- A kérdésem, tiszteletreméltó vendégek, hogy mi célból van itt a falon a hollóscímer a pajzson és mit keres idekötvé mellé ez a két szelindek.

Az úri gyülekezetre döbrent csend telepedett, mert hiszen ezeket nyilván a király hozatta ide, de ki tudná azt megmondani, őfelségén kívül, hogy mi célból vannak ezek itt.

Azért az egyik fiatal lovag, aki talán szintén gyanította a király szerepét ebben, kissé bátortalanul, de azért egy lendülettel megkérdezte:

- Ezeket tán felséged hozatta ide, nyilván tudja, mi célra valók?

A király, hogy szerepéből ne essen ki, ezt felelte hangsúlyosan a lovagnak:

- Én hozattam ide őket, egy fiatal deák kérésére, aki tegnapelőtt járt erre. Én bizony nem kérdeztem tőle, hogy miért akarja ezeket idehozni, de hát azt gondolom, akinek a kedvéért idejött, az tudni fogja, hogy mihez kezdjen vele.

Na de, uramfia hiába, egyetlen lélek sem tudta kitalálni, hogy vajon mihez kéne kezdeni és kinek ezzel a nehéz pajzssal, meg az éhes ebekkel. A bíró sem tudta megmondani, és hiába tartotta magát a legokosabb embernek, azért csak úgy vélekedett, hogy hiába a sok ész, ezt azon kívül, aki kérte, más biztosan nem tudja megmondani.

- Na fogadós, - szólalt meg végre a király leereszkedően, - lássuk akkor, hogy van-e olyan a keveiek között, akinek még nem csúszott bele az esze a szakállába?

- Hát, uram-királyom, egy siheder van csak még itt a legények között, ki már nem bújik az anyja szoknyája mellé, ha valami fehércseléd ránéz, de akinek még hiába próbálták a lányok beletörölni a babos kendőt a bajszába - vélekedett huncutul a kocsmáros.

Na, a Páckevey bíró uram is menten kitalálta, hogy kiről lett itt szó hirtelen, és jó hangosan, hogy Budán is tudják, kinek vág az esze legelőbb Páckevén: - A Széphajnal Kovácsnak a fia, a Jankó.

- Na, bíró uram - mosolyodott el a király -, ha már ilyen jól ismeri kend az ekléziát, akkor kerítse elő hamarjában nekünk azt a legényt, hátha okosabbak leszünk tőle.

- Jaj, uram-király, mihaszna egy legény az, nem hagyta még az sohase el a falu határát, hát honnan tudná szegény akkor, hogy honnan, merre, millen irányba forog el mostanság a világ kereke.

De bezzeg eddigre már a kocsmáros két kis ikerfia, a Bence meg a Gergő, kétoldalt fogva, mint hajdúk a rabot, cibálták, vezették a király elé a meglepődött legényt, aki falfehér lett már az ijedtségtől. Próbálta is kikétszerkettőzni magában, hogy vajon akasztani vagy kerékbe törni akarják-e nagy hamarjában, és vajon melyik bűnéért most éppen. De aztán azzal nyugtatta meg magát, hogy holnapra ez már úgyis mellékes körülmény lesz, addig meg csak kibírja valahogy. Ha elevenen nem, hát akkor meg majd holtan. Annál rosszabb meg úgyse történhetik vele.

Hanem a nádor úr pedig, aki nagyon szerette a fehérnépet, alighanem többet látott meg hamarjában, mint a gyülekezet többi tagja, mert kétségbeesetten így szólt a királyhoz:

- Na alighanem, felség, elkéstünk a futárral, amint azt mutatja az a két hosszú szalmaszál a legény hajában, meg a kilógó babos kendő vége a mellényének zsebéből.

Úgy látszik a legényt nemcsak az ikrek kapták rajta azon, hogy a szalmakazal körül Emőkével, a nővérükkel beszélgetett a leghíresebb ókori bölcsök legkedveltebb filozófia-témájáról.

Az országbíró uram így toldotta beszédét a nádor szavához:

- Na, alighanem ennek az esze is lecsúszott már a gatyájába.

De a király meleg szóval így a szólt a megcsúfolt legényhez:

- Na, te legény, Széphajnal János, itt a stáció, hogy megmentsd a falud becsületét, mert hát még a bíró úr sem tudta megmondani, hogy mit keresnek ezek a dolgok itten - és a hollós pajzsra meg a két szelindekre mutatott.

Hát Jánosunk ekkor lepődött csak meg igazán, míg végighordozta tekintetét a díszes társágon, míg végül tekintete megállapodott a királyon, annak is az orra hegyén. Majd a bíróra nézett, aztán a két nyugodtan lihegő kutyára. Most már kezdett neki derengeni valami homályos emlék néhány nap távlatából, majd mint az alvó kutya, ha hússzagra ébred fel, hirtelen megvilágosodott elmével csapott éles esze a gondolatra.

- Hát, ha csak ez a kérdés, megmondom én, nagyorrom-királyom. Biztosan a bíró uram egy vándordeákkal kérette ide Budáról fölséged udvarából, talán éppen egyenesen fölségedtől, hogy segítsen a páckevei bírónak betartani velük a páckevei törvényt.

- Hát miféle törvény az, amihez holló kell meg két szelindek?

- Hát kérdezze meg a bíró uramat felség, ő a törvénytudó minálunk.

- Páckevey uram, maga kérette ide ezeket?

- Nem én, fölséges királyom!

- Nem is tudja, mire valók ezek?

- Nem én, királyom!

- Hát te, János?

János nagyot néz, most már dereng, pislákol neki valami, valami ahhoz hasonló huncutság, amit ő szokott kitalálni a fiatal legényekkel egyetemben.

- Hát biz, ha már senki sem tudja, majd kitalálom én nagyorrom-királyom. Ugyanis tudom, hogyan szól az egyik páckevei törvény. A páckevei törvény - egyenesen a bíró úr szájából hallottam a minap -, úgy szól, hogy zshiványnak tömlöcben a helye, a hollók vájják ki a szemét, a kutyák rágják le a fejét annak, aki nem tiszteli a páckevei törvényt. Nyilván emlékeztetőül van itten e három jelkép. Igaz-e, bíró uram?

A bíró uram majd elszédült meglepetésében, hogy saját szavait hallja vissza harmadnap távlatából, ráadásul az ország nagyjai előtt.

No, de nem azért itta meg egy fertályórával előbb azt a hat kupica szilvóriumot a jegyző úr lapos kulacsából, hogy a hidegvérét meg ne őrizze, és nyomban így felelt vissza:

- Való igaz, uram-királyom, így lehetett a dolog, éppen nekem is ez jutott eszembe, s ha ez a legény előttem ki nem böki, magam is ezt mondtam volna.

Hanem a király tovább folytatta, s a bírót kirázta a hideg a gondolatra, hogy bölcs királya úgy fog átlátni rajta, mint muslinca a borfelhőn, és ha nem vigyáz, hát még majd rajtakapják, hogy nem úgy bánik a rája bízott jószággal, mint a jó pásztor a prédikátor beszédiben.

- Úgy hallottam, bíró uram, hogy Páckeven igen törvénytisztelő emberek laknak, s hogy alig-alig akad ember, akit valamilyen pénzbírsággal sújtottak volna ebben az esztendőben. Tényleg igaz volna ez?

Páckevey uram nagyot nyelt zavarában, mert hát, ami igaz, igaz, bírságról ítélet az biz nem került bele a város jegyzőkönyvébe, így hát pénzbüntetésből egy fillér sem a kasszába, ezért hát hirtelen rábólintott a király szavára.

- Való igaz, felség, az idén még egy bírság se került jegyzőkönyvbe, olyan törvényisztelő nép a páckevei.

- Akkor az is igaz-e, bíró uram, hogy egy fillér nem sok, de annyi krajcár bírság se folyt bele a városkasszába? - S a király szúrós szemmel nézett az ingnyakát mind szorosabbnak érző bíróra.

- Így igaz, felség, egy fillér se - szuszogta a bíró, mint akinek a rekedtségtől vagy az ijedtségtől teljesen elment a hangja. Biz a király belelát, bizonynal belelát az ember belsejébe - döbbsent meg a felismeréstől.

- Na és harmadnappal ezelőtt ezen a szent helyen, mikor Széphajnal János a terem búróját emlegette, bíró uram, azt biz tán csak nem felejtette el? Vagy arra sem emlékszik kegyelmed, hogy én amott ültem annál a kicsiny asztalnál deáknak öltözötten?

A bíró uram majd hanyatt esett a kimondott szavak hallatára. Uram, Teremtőm, dehogynem emlékszek rá. Jaj, de most már mit tehetnék itten, hogy a bőrömet mentsem - és a zsvány-sághoz és hazudozáshoz szokott ember így felelt királyának:

- Jaj, jaj uram király, hát persze, hogy meglehet, de ha még emlékszik rá, én annyira felöntöttem aznap a garatra, hogy bizony az ilyen apróbb részleteket már jócskán elfeledtem.

- Nem is maradhatsz tovább a bírói hivatalodban tovább - felelte neki meleg atyai szigorral a király. - Hiszen feledékeny ember nem jó bírónak, mert a törvényt is előbb vagy utóbb, de el fogja felejteni. Meg hát már most sem emlékszik jól a törvény betűjére, még arra sem, amit kelmed próbált a sihederbajszú legények szíve táblájára vérsni. Itt már a fiatal legények is jobban emlékeznek rája.

S a bírói süveget levéve a bíróról, a sihederbajszú legénynek, Széphajnal Jánosnak a fejére tette.

- Na fiam, János, elvállalod-e, ellátod-e tisztességgel a tisztséget?

A keréketöréstől hirtelen megmenekedettek megrendülésével felelt a hirtelen komoly férfiúvá cseperedett legény:

- Nagy megtiszteltetés ez nekem, uram-királyom, de engedelmevel új bíróhoz új törvény dukálna, s ha fölséged beleegyezik, hogy megváltozzon a páckevei törvény, akkor szíves-örömezt elvállalom mindenki megalégedésére.

- Javítsd ki kedvedre, édes fiam - nézett szeretettel a király alattvalójára -, s ha jónak találjuk, ráadjuk a hivatalos királyi pecsétet is. Igaz-e, országbíró uram?

- Fölséged bizonynal megint bölcsen fog dönteni - felelt egyhangúlag, az országbíróval az élen, a király kísérete.

Látszott rajtuk, hogy már nagyon fáradtak, és a gondolataik már inkább csak a borosüveg meg a vetett ág felől forogtak.

Széphajnal Jánosra ma bizonynal ráillett a neve, mert ma reggel olyan szép hajnal köszöntött rá. Nem is gondolta volna, hogy mátkájának babos kendője mellé még a bírói címet is a magának mondhatja, de hát a jó Isten olyan, hogy a jókat nem szűnik meg jutalmazni, s az ajándékai se lesznek soha egyedül, még bölcsességet is ajándékozott a fiúnak, hogy így tudott megszólalni az ország nagyjai előtt.

- Én, Széphajnal János, Mátyásnak, minden magyarok királyának akaratából Páckeve bírāja elrendelem, hogy mától a páckevei kocsmában csak egyféle, a királyi rendelettel meghatározott méretű legyen az icce. Másodsorban pedig, aki a kocsmáros kérdésére helyesen felel, annak aznap az első icce bort a hivatalából elbocsátott Páckevey uram fizeti. Ez mindaddig így legyen, amíg valakit rajta nem kapnak, hogy akár másra, akár magára vonatkozólag illetlenül beszél. Akit tisztátalan beszéden kapnak, annak nem jár többé a hajdani bíró úr kontójára az ingyen icce. Ez legyen a páckevei első törvény.

A király mosolyogva bölintott a keleti bölcseket megszegyenítő furfanggal megalkotott törvényre.

Nosza a falubeli legények a vállukra kapták újdonsült bírójukat, és úgy hordozták köröskörül a faluban, mindenkinek elbeszélve, hogy s mint fogadta a kegyeibe a fiatal furfangos eszű, jólelkű férfit az igazságos királyunk.

Ekkor, hogy az ítélet megszületett, s ingyen csak a Széphajnal János ihatott volna, a király jó példával előljárván, egy marék aranyat vetett a kocsmáros elé, és meghagyta, hogy amíg a kontó tart, tartsanak mindenkít jól belőle, s a maradékból építsék fel annak a házát, akié mellett ellovagoltak és szemmel láthatóan a fedelét elvitte a vihar.

Meg is lett a következménye a falura nézve a király látogatásának. Hónapokig csak arról beszéltek, hogy királyuk milyen igazságos, milyen bőkezű, a fiatal menyecskék pedig arról, hogy hosszú orra ellenére milyen csinos képe van.

Epilógus

Semmi ez ahhoz képest, hogy olyan szép, és választékos beszédet se hallottak még az országban, mint akkortájt a páci kocsmában, és környékén. Ezt onnan tudható, hogy Páckevey bíró uramnak hamarosan minden birtokát pénzzé kellett tennie, ha ki akarta fizetni a sok szépen szóló, s jól felelő borivó embernek a számláit.

S tanulságul szolgálhat e történet arra vonatkozólag, hogy némely embereket a pénz és jómód tesz csak galáddá, a szegénység pedig megnemesít, némelyeket pedig fordítva.

Mikor Páckevey uram vagyona szépen lefolyt a Lipicai uram kocsmájába betérők torkán, Páckevey uramnak, ha nem akart éhen halni, be kellett állnia a napszamosok közé, ahol a kemény munkának köszönhetően, testsúlyából és büszkeségéből is jócskán veszített az idők során.

S hogy egyre szorgalmasabban és kitartóbban fogta meg a kapa vagy kasza végét, a földművesek egyre inkább maguk közül valónak érezték, és végül befogadták maguk közé.

Mivel a kocsmái számlát már egyre többször csak a napszámból kellett volna kifizetnie, hogy éreztessék vele azt, hogy megbocsátottak neki az idők, során, egyre gyakrabban fordult elő, hogy Lipicai uram nehéz kérdéseket tett fel, melyre nem volt kielégítő a felelet. Osztán egyre gyakrabban lehetett hallani azt is, hogy egy kemény napi munka után valamelyik legény, hajdani bírójuk irányába tett elismerés helyett, mondott valami cifrát, örökre lemondva ebből kifolyólag az egykori bíró kontójára iható első iccéről.

S az időközben megemberesedett Széphajnal János pedig már alig-alig győzte az írnokkal bevésni a nagy könyvbe, hogy ki, mikor és miért tett meggondolatlanul egyetlen kijelentést.

Fölfedezvén hajdani bírójuk erénye gyarapodását, szomorúan állapította meg, hogy egykori bírójuk jellemének nemessége, valamint a szép és választékos beszéd a páckevei kocsmák környékén fordított arányban állanak egymással.

Vége

Az alkony első csillagai

(versgyűjtemény)

Amikor

M. Ibolyának

Amikor a tavaszra rózsaszín fátyol borult
Amikor a réten ezernyi virág virult
Melletted éreztem akkor én,
Hogy az élet mily gyönyörű szép
De nézd csak amottan a sötét felleget
A gyanút, mely az őszinte szóra hint lepelt
A Sárkányt, a tűzszavút, mely
Mindig halált lehele,
Az égiháborút, melynek soha sincs estele
S a keserút, mely a szerelem szélalmára térdele
De várj csak,
Él még Don Quijote szelleme.

1981

Lovagkor

Antal Szilárdnak

Ezernégyszázat írtak akkor
De nem számít mostan a kor
A tájon sötét csend honolt
A messzeségben lovag kóborolt
Magasra tartotta a halálfejes kopját,
S felidézte maga elé
Szíve hölgye arcát
Testét vastag mocsok fedte,
De a lelke tiszta volt
S fenn az égen megjelent
A sápadt fényű telihold
Kigyúltak a csillagok is
Fénybe borult az éjszaka
Vezessen lovag utadon minden
Szép
Jó
S az Ész maga

1982.

Nyári metafora

Az Álmod Tündérének

Hajad aranysárga búzatengerében
Két szál búzavirág a két szemed,
S a piros pipacsok csókjaiddal
Felém minden levelével intenek

1982

Őszi kép

Az Álmod Tündérének

Kósza szél kergeti a fáról a levelet
Aranyba borítja a messzi hegyeket
Suhanva kergeti a rétet, ligetet
Ezüstön fodrozza a parti vizeket.

1982

Szemed álmaimban

Az Álmod Tündérének

Szemed, mint két gyöngyszem
Ajkad, mint piros rózsaszál,
S hajad szőkesége, akár a sárguló kalász
Nem tudom ki vagy te, te fényes tünemény
Életem szépítő s romboló vak erény
Álmomon átsuhansz
Láthatatlanul
Szememre fátyol köd borul
Mégfoghatatlanul
Állsz előttem tisztán, és
Feddhetetlenül
Könnyeimen át nem láthatlak,
Minduntalanul
Minden izmom pattanásig feszül
Akaratlanul
S te megjelensz előttem
Hallhatatlanul
Ölelni, csókolni akarlak
Istentelenül
De te rögtön tovatúnsz
Feledhetetlenül
Reggel ébredek lassan
Boldogtalanul
Szeretlek téged, szeretlek
Kimondhatatlanul

1982.

Hó és virág

Imádom a napnak ragyogását
Imádom a szemed csillogását
Imádom a napfelkeltét
Nyári emlék, kaland hevét
Imádom a szent betűket
Hazug szavak messze tűnnek
Imádom a folyót, habot
Imádom a csengő hangod
Imádom a vörös tüzet
Vörös szüzet, hűvös vizet
Kék eget a sápadt napot
Életed mely bennem ragyog
Imádom az ajkad tüzet
Imádom a lány melegét
Szeretem a szívdobogást
Ajkad tüzet ajkamon át
Imádom a nyarat, telet
Az időt, mikor velem lehetsz
Búsuló őszt, vidám tavaszt
Virágzó nyárt, s a fehér havat

1982. február. 17.

Masztodon

Ars poetica 1982

Nem vagyok itt e
Földiek mása
Nem hasonlítok
Senkire, másra
Nem tudom, mi vagyok
Csillagbéli lény-e
Kit idevonzott a föld
Csalóka fénye
Vagy masztodon vagyok
Mi a múltból maradt rád
Te elsötétült, enyészett
Világ
Csak azt tudom, és
Hajtogatam egyre
Engem nem ért,
Nem hall,
Nem lát,
Nem Szeret senki se.

1982 Kaposvár

Egyedül

S. Juditnak (levélrészlet)

Nem kívánom azt, hogy imádj
Sem azt, hogy mindig légy velem
De simogasd az orcám,
Vagy fogd a két kezem
Nyomj csókot a homlokomra,
S idézd fel szellemem
Ne szóljon semmit a szád,
Mondjon mindent inkább a két szemed

Józsitól

1982

(Részlet egy levélből)

S. Juditnak

Nem kívánhatom tőled édes Dittám,
Hogy légy kedves, és légy hű mindig hozzám
De ha elhagysz, cédrus leszek, az ám
Mibe mennydörgéssel behasít egy villám
Ha szeretsz, a bánatomból végy el,
Hogyha nem, majd másokétól égsz el
Csak tudd, ha elhagysz mindörökre
A szívem tépted széjjel

1982

Nyár este

S. Juditnak

Nyár este volt
Fejünkre már fátylat borított az alkony
Ültünk a párkányon és egymást néztük
Szép este volt
Szívembe örök parázst
Szítt szemed,
Szemem kedvese
Emlékszem még az első csókra
S minden mi szép s jó volt, arra is
Emlékemben, mint egyetlen reménysugár
Él ma
És lesz holnap is

1976 Fonyód

Lejegyezve 1982

Mi az ember?

Dr. K. Tibornak

Mondd, mi az ember?
A sár a szellem,
Vagy a Jang, és a Yin fia?
Hűtlen a hű szerelemben
Ki hűtlenségre nem vágyik soha.
Mezítlábas társa mellett elmegy
Tekintete a végtelenben jár,
Lelát a föld mélyébe messze,
De nem látja, ha hervad egy virág
Messze mindig szabadságra vágyik
De megpihenni sehol sose tud
Lába még az új földeket járja,
Tekintete már a messzeségbe fúr
Szól az Ember:
Legyen világosság!
S lőn fény a városok felett,
Ellopja a csillagok fényét,
De nem úr még önmaga felett.
Vigyázz ember!
Ellenséged nem vad vihar,
Nem hegyek és tengerek
De nem vagy még úr és király
Saját természeted felett.

1984. dec. 7.

A Tisztánlátó Érzékeny Sebezhetőség

M. Juditnak

Ami másnak semmi
Az nekem a zene
Mi neked a lámpa
Az a hajnal fényjele
Mi neked a szép
Az nekem csodás
Mi neked a bánat
Nekem a hervadás
Mi másnak harmónia
Az nekem a káosz
Mi neked a béke
Az út a háborúhoz
Mi másnak élet
Az nekem a halál

Ahogy a kis hal vízbe
A sas égbe vágy
Így fáj nekem az élet
Szúrnak a tövisek
Légy kemény páncél
Örködj a szívemen!

Samuray

Kb. 1985 Nagyatád

Szomorúság

(M. J.-nek)

Mért búsulok, ha ősz van
Miért, ha tavasz bontja szirmait
Mért sírok, ha veled vagyok
S miért fáj, hogy ha nem vagy itt?

Mikor kicsiny voltam
Nagy akartam lenni
Most a tündéerkert csöndje
Érzem, visszavár
Ha élek, az elmúlást kívánom
Ha alszom, égek a fehér fény után
Száguldok, a messzeség a vágyam
Ha béke van, a rohanás volna jó
Otthon vagyok, de messze húz a vágyam
S értem jön egy csodaszép úrhajó

Szétáradni a végtelen térben
Vagy aludni végig
Míg élek én
Vagy elbujdosni messze-messze
Míg véget ér a szenvedés?

Szeretném, ha kinyújtánám karom
S mindig érinthetnék én
Élnék veled egy csöpp kis házban
Vidáman,
És könnyedén

Ember vagyok,
Istenségre vágyom
Ha isten volnék, lenne végzetem
Sokat tudok
Bölcsnek tartom magam
Mégsem tudom, miért létezem

Szeretném, ha szemed kékjét mindig látnám
S egyszerre foghatnám minden barátom kezét
Szeretném, ha nyárra tavasz jönne
S nem volna többé sem ősz se tél.

Hol gondolatban élek, ott mindig süt a nap
Hol képzeletem jár, ott mindig zöldek a mezők
Az én hazám egy ringó búzatenger
Mert álmaimban mindig látom őt

Samuray

1984. Nagyatád.

Fütyy az élet

Antal Zoltánnak (Lófej-nek)

Fütyy az élet fiúk
Elszáll,
Mint minden sűrű köd

Fütyy az élet fiúk
Ebben leld meg
Minden örömöd

Fütyyentsetek,
Ha gondok árja jó el
Rázzátok le terhetek,
Ha nincs kiút

Fütyyentsetek,
Ha én már nem tudok!
Rigófütyy az élet fiúk

1985. május
Pécsről hazafelé

Ordasok között

Bertényi Péternek

Vonít a falka
Vérszag a légben

Szakad az íny a hús
A szarvasok völgyében

Suhan nesztelen a falka
Mászik hegyet,
Ugrik patakot,

Ordasbőrbe bújt a bárány
Nem bírja már az iramot.

Hazugsággal egy életen át
Nem lehet élni
Szorít a páncél
A szürke szörkabát
Jöjj, bújjunk alá együtt,
S könnyebb lesz átúszni úgy
A böggő óceánt
Nagykovácsi, kb. 1985.

Szózat a napba lőtt nyílvevesszőkhöz

*Csapattársaimnak
Karatedó-klub*

Zúzzatok le minden zárat, pántot
Törjétek át minden kerítést
A szögesdrót nem akadály nálunk,
Mutassuk meg erőnk mennyit ér
Folyó árja törjön gátat
Söpörjön el mindent, mi ósdi itt
Előítéletnek minden halmát
Mindent, mi szívet nem derít
Oszlassátok el a homályt
Mindent, mi szemet megvakít
A lelketek csiszolt gyémánt legyen
S karcold véle a világ képébe
Törhetetlen álmaid!

Samuray

1985. szeptember 14.

A perc

Hoffer Józsi barátomnak (Hofinak)

A perc minden rózsáját leszakítsad,
Mert csonka lesz majd néked az élet csokor
S ha életed alkonyán a múltban elmerengesz
Emlékkönyved csak tépett rózsabokor
Ragadd meg a jelent
Ízeled magadban minden pillanatát
A felhő alakja csak egyszer olyan, mint most
S csak emléked viszi a messzi jövőbe át
Öleld meg kedvesed!
A pillanat őt is percről percre
Más formába edzi át.

Kit ma látsz,
Azt holnap nem ölelheted,
Kinyújtja karját felé,
S rányomja bélyegét a változás.

Megcsal véle egy pillanatban,
S hiú reményed csak abban áll,
Hogy nemesebb szívvel adja
Egy perccel később vissza át

A pillantás futó,
S szegénnyé tehet egy búcsúpillantás.

Kb. 1985

Jang Yin ciklus

Dobban a földön
Lépked a sáncon
Rottyan a térden
Roppan az ágon

Szétszór a földben
Vad sánc ölére
Hajlong a térdben
Pénné közelében

Úszik az égen
Kúszik a réten
Benn él a tűzben
Sós tó vizében

Fészkel a földön
Alantas részben
Yin-é az erő
Az ember szívében

***

Szösszen a légben
Madár énekében
Zöld levélkéken
Virágok kelyhében

Benn van a kézben
A Simogató részben
Csontoktól messze
Bárány vérében
Csillogó tóban
Két szemem tükrében
De nem a bornak
Bíborszín tüzében

Fészkel a földön
Fészkel az égen
Egy cseppnyi belőle
Az ember szívében

1985. október 10. Zalaegerszeg

Korai nyár

Megered a langyos eső
Duzzadnak a patakok
Visszavágyom tavasz, ha jő
Ha napsugár int, itt vagyok
Szárnyra kél a röpke szellő
Fényes tűz mi felragyog
Száll napunk a kéklő égen
Szólj egy szót, s én itt vagyok

1985. november 21.

Búcsú

László Évának

Ne sírj, ha elválni fáj, s indulni oly nehéz
Ha vén diákszíved tépett,
Mert szemed messze-messze néz
Szőke hajad hadd kócolja szellő,
Jelezzen már az első kakasszó
S ha vihar tépi lenge ruhád
Köszönts bátran,
Hahó, halihó!

Ne bánd, ha nyomod eső mossa széjjel,
Nézd, a piramisok is elporladtak rég
Nézd, a fecske sem húz kék csíkot az égre
Nem örök már semmi szenvedély

De, ha lépted szemmel nem is látszik,
Ahogy a fecske is eltűnik tova
Szívünk tavasz-lángját ne bántsza az idő,
Legyen a sors bármily mostoha.

Örök kincsünk nekünk,
Ha nem is osztozhattunk rajta már
Az érzéseink, de tudd,
Nem szép önmagának semmilyen virág.
Könnyed árja ne mossa az arcod
Nem sír az, ki oly nagyon szeret,
De ha kéklő égen egyszer visszaszállunk
Újra tavasz lesz idelent

1985. 05.

Éji vándor

*Nagy Robinak
Marcali*

Nagy szememmel a sötétben
Bagoly módra messze látok
Egyszerre és nagy egészben látom a
Változó világot
Látok okot, okokat, százat
Következményeit sok-sok apróságnak
Alapot, keményet, hármat
Pénzt
Hatalmat
Feneketlen vágyat

Utakat, mik felvisznek az égbe
Ösvényeket, mik nem ágaznak széjjel
Középutat, aranyat, és támaszt
Józan-észhez, igazított vágyat
Tudnod kell, hogy a béke zárját mily ajtókon keresd,
Mily kulcs kell, hogy az ajtó
Kitáruljon neked

Nem messze van tőled e kincsesláda pántja
Izzadt homlokod, és szemed mögé zárva
Kincseidet önmagadban kitartóan keresd
Magad búját könnyen, másét sose feledd
S ha elérted a zárnak kulcsát
Véled lesz a hatalom, s az erő
Szív fölött az értelemmel
Gerinc, és a Velő

Samuray

1985. augusztus 29.

Nem tudom még

Z.T.-nak

Nem tudom még, hogy te vagy-e te
Csak azt, hogy hiányoztál nagyon
Nem tudom, hogy szárnyra kél-e
De él még a kék madár a fagyon

Nem tudom azt, hogy jöhet-e
Vihar több még ezután,
Csak azt, hogy éled az élet
Egy hosszú-hosszú tél után

Nem tudom, hogy nyílnak-e még,
Lesznek-e rózsáink a kertben vajon,
Nem tudom, hogy te vagy e te
Csak érzem, hogy hiányoztál nagyon

1985. november 15-16. Balatonszentgyörgy

Hajnali látomás

N. Ildikónak

Ma reggel hallottam egy szép dalt, bizony
Benne volt az egész lényed
Benn az egész alakod
Hallgattam a dallamoknak táncát
S a világban egyszerre minden terólad dalolt

Napraforgó mutatta a hajad színét
Az égben láttam a szemed
Kismadár énekében hallottam a hangod
Szél zúgta kedvesen neved

Megannyi tündér táncolt a légben
Középütt köztük láttam termeted
Sajgó szívem sohasem ér hozzád
Ezt dalolták sírva énnekem

Tapolca, 1985. szeptember

Szeptember

Szeptemberi őszi reggel
Hullik már a falevél
Rásöpri az útra, majd le
Így játszik az őszi szél

Erdők felett fátyol lebeg
Harmatos köd sejtelem
Búcsúzik a fény a meleg
Így múlik el ifjú életem

Húsz évesen ősz a hajam
Fejem gondoktól beteg
Vállamon egy nehéz teher
Jöjj, hát jöjj el kedvesem!

Samuray

1985. szeptember 26. Lenti felé

Tűzben, Vízben

Tűzben

Vízben

Hóesésben

Ballagok a léten át

Hóesésben

Tűzben

Vízben

Nincs ki esőkabátot ad.

Hóesésben

Vízben

Tűzben

Nem fogja fel semmi az út porát

Vízben

Hóesésben

Tűzben

Csak te vagy, ki oltalmat kínál

1985

Higgyük!

Z. Tímeának

Higgyük, hogy nyílik még virág a réten

Higgyük, hogy új élet reménye vár

Higgyük, hogy jön még a borúra derű

Higgyük, hogy eljön még télre a nyár

Higgyük, hogy rügy fakad holnap az ágon

Virágos lesz majd az egész határ

Éjsötét palástját eldobja napunk

Higgyük, hogy kedvesünk karjába zár

Higgyük, hogy elfogy az égen a csillag

Fénylő kék arcával nevet le ránk

Lehullott csillagunk szemünkben ragyog

Mert világít belül egy élet sugár

Higgyük, hogy hangos lesz daltól az erdő

Madárfütty járja a lelkünket át

Árnyas fák hűsítik izzadó arcunk

Langyos szél zenéje jókedvet ad

Pillangó röppen a virágról ágra

Tekintet röptével versenyre száll,

S nyílik majd réten a derű virága,

Megjön a jéghideg télre a nyár

1985. dec. 18.

Az utolsó

Z. Tímeának

Az utolsó végvár vagy ki
Oltalmába befogad
Csak egy cseppnyi kis halom rom
Takarja árnyékomat

Bár a vértem horpadt régen
Vér szívemből nyál csorog
Kis váram majd megvéd engem
S várromból lesz várorom

Felépíteni lesz erőm rá
Bár a karom törve lóg
Dísztermében trónon a szív
Tündökölve szónokol

Szőlőt, lugast telepíttek
Hús árnyára kis madárka száll
Feledve mi messze rég volt
Sötét ármány minden vad nyilát

1985.

Napfogyatkozás

N. Ildikónak

Még fel sem hasadt a hajnal sugára
Már alkony borítja be a mezőt
Még bimbó sem nyílott a rózsaszálon
Már szél cikáz egy őszi temetőn

Még fel sem ocsúdtam a kábulatból
Vagy már kábulatba sem esem
Még ki sem zöldült a levél az ágon,
Már dér szorítja, fojtja mereven

Álmomban egy film pergett előttem
El sem kezdődött, s már vége lett
Eltemettük hamvas szerelmünket
Pedig még meg sem született.

1986. július elseje

A vágyak városába

N. Ildikónak

A vágyak városába beköszönt a reggel
Felveszi palástját a hajnali nap
Fürdenek szemeim az arcocskád tükreben
S virágba borul mi régen kihalt

1986.

Út

Láttam, hol a forrás ered
Olyat, aki kincset keres
Láttam, mikor a nap felkel
Hogyan múlik el a reggel
Láttam, ahogy a hold feljő
Ahol kél az esti szellő
Csillag ragyog az ég fagyott
A napsugár még nem én vagyok
Láttam nyarat, hideg telet
Gyöngé vihart, erős szelet
Láttam, hol a vándor pihen
Te kebleden, szép szelíden
Vándor nem lát fönt csillagot
Messzi tűnnek esti fagyok
Süvít a szél, vihar jöhet
Nem ér minket hazajövet

1986.

Zászló

Egy zászlót tart a kezünk
Szívünk is egyszerre dobban
Bár nem egyformák fegyvereink
Egyforma részünk a diadalban

Van kinek a kardjuk élesb
Van kinek a páncélja kemény
Van kinek a lába gyorsabb
Kinek esze előbb célhoz ér

Az utolsókból lesznek elsők
Míg az előtti viszi a mezőnyt
Az elsők vívják a diadalmat
A maradék védi a szenvedőt

A jó harcban renddé az úr
Fölül a fej a szív az ész
Úgy alant a kéz bízva engedelmes
Övébe tűzve mind jó fegyverét

1986.

Nézd!

*Felföldi Tamásnak
Makrancos Katáról*

Nézd, ha száll
Halld, ha szárnya percen
De szavát ne értsd meg soha
Így szól, könyörög a pillangó
Álom, mint repkényen bársonyos moha
Szagold, ha virág,
Vágd, ha tüskés
De ne érintsd soha
Ilyen a lelke a bolond lánynak
Kavargó víz
Bomló pocsolya
Kézzel szúrni, árral vágni
Társulni nővel nem lehet
Mint papírba csomagolt ágyúgolyó
Szakad, zilál bennem a döbbenet

1987. szept. kb. 25.

Csindella virág

*Kisgéczi Jenőnek
A Hwarangdo zászlajáról*

Harcosaink keserű sorsa
Mondd mért oly keserű
Csindella virág?

S ha leszáll az esti szellő,
Mondd mért fagyos fuvalma
Csindella virág?

S ha hosszú a menetelés,
Mondd mért mindig szembe, fúj a szél
Csindella virág?

A harcban mért az pusztul előbb,
Kit asszonya s gyermeke vár?

Mondd, meg oh
Mondd, meg oh
Csindella virág!

S kit nem érdekel más csak
Rang vagyon,
De lelke tompa
Csindella virág
Mért hiszi ő egy darabka földdel
Boldognak s gazdagnak magát?

Csak te és én tudjuk ketten,
Hogy mennyit ér a tavaszi napsugár

Súgd meg a világnak
Súgd meg, oh,
Súgd meg, oh,
Csindella virág!

Samuray

1987. április 7.

Indián nyár

L. Katalinnak (Katicabogár-nak)

Az ősz még féltve őrzi titkát
Kincse bennem még elrejtve,
S ha lombjuk porban hever a fáknak,
Talán a bánat is el lesz temetve

Oly fiatal vagy pettyes bogárom
Gyöngé vállnak oly nehéz e teher
Jégeső koppan a száraz ágra,
S minden elfáradt levelet lever

Virág a földből nyílani készül,
Bár őszi nap bágyadt fénye fogadja,
Ha szív parancsol az értelemnek
Boldogságnak téli puszta nem lesz tanúja

Tudom, jégvirágból nem lehet koszorút fonni
Ha ajkamhoz ér, eltűnik előle,
Tudom, veled nem lehetek boldog,
Mégis kérem, légy az enyém örökre

A szív nem lát,
Hangja nem kérdez,
Nem számol a jövővel előre.
A jég elolvad, lépteimet benövi a fű,
Felleg elszáll messze az égen,
Csak fényképem őrzi,
Hogy milyen gyönyörű

1987. szept. 5.

Éjszaka

*Meiji Tenno-nak
Ars poetica*

Ha elszorul a szívem, úgy fáj
Szememben tenger könny ragyog
Tükröződik az éj sötétjében
S belőle lesznek fönt a csillagok

Samuray

1987. április 1.

Dal a hűtlenekről

Szabados Árpinak

Láttam olyat, hogy kismadár
Tavaszzal haldokol
Láttam olyat, hogy holdsugár
Sűrű felhőn át nem hatol
Láttam olyat, hogy harmatcsepp
Egy virág előtt térdepelt,
Láthattam, hogy a nap szavára
Eltűnik messze, s nem felelt
Láttam, hogy a tündérlányok
Egy rózsakertben játszanak
Olyat sajnos nem találtam,
Ki szerelméhez hű maradt

1987. szeptember 25.

Hold sír

*Zsolt Péter
Karate „do”-mester részére*

Hold sír
Könnny fénye harmat
Alkonyi mezőt
Fuvallat hasítja át
Szélcsend
Fagy foga tég
Letűnt mesterek
Szelleme bolyongva jár

Ősz van
Köd ül a tájon
„DO” száradó kert
Virága tavaszra vár

Samuray

1987. november

A férfi

A férfi
Az férfi
A nő
Az nő
De addig férfi csak a férfi,
Amíg nő, a nő

Sárkány ellen papucs való,
Hugi ellen nagy pofon,
Háziasszony ellen szórj el csikket,
Feleség elől idegen ágyba bújj!

Anyós, ha van
Másik ház kell,
Vagy dorong egy nagy halom,
Ha pedig nőd okoskodna,
Zengjék néki el dalom

1988

Csak én

Fehér ló szárnyal?
Bütykös hattyú az.
Tündér libben?
Csak nyáresti fuvallat.
Isten szól hozzám az égből?
Csak kősziklák közt zenél a szél,
Képzelet játszik azzal,
Ki légvárakban él

Csermely csobogása?
Vízcsap, mi hibás
Mennyei csillogás?
Csak távol,
Homokdűnéken
Ragyog a napsugár

Mily lánc tart fogva
Bilincsben engemet?
Csak én vagyok, ki téged szólít,
Csak én vagyok
Ki tehozzád szólt kedvesen!

Orgonák mik szólnak?
Jégcsapok az ereszen.
Én vagyok, ki téged szólít.
Én vagyok, ki téged imád
Kedvesem!

Szirének szólnak?
Nem, csak a vágy üzen.
Jöjj a karomba,
S a női természet
Majd megfelel neked
Hosszan, elnyúltan, s
Kedvesen,
Kedvesem!

1988

Cseresznyevirágnak

Nem szeretlek, ha nem gondolok rád?
Én majdnem mindig rád gondolok,
Csak akkor hagy ki az agyam néha,
Ha már alszom, de még nem álmodok.

1988

Hegy megy

Hegy megy most a Mohamedhez
János bátyánk szent Péterhez
Vörös csillag le a völgybe
Csíkos zászló föl a mennybe
Nekünk ugyan egyre megy
Máma egy van, holnap kettő
Holnapután egyremegy
Nekünk ugyan egyre megy?

1988

Bezzeg ha

Honfitársaimnak

Ezer ütéstől fáj a lába
Sebeiből mind-mind vérezünk
Mint barom, kit igába hajtnak
Úgy kínlódik bízva nemzetünk
Ostor csap, hát húz az ökör
S jobban húz még, ha újra csap
Bezzeg ismerve erejét
Remegne a föld az inas láb alatt.

Samuray

1988. október 28.

Kérdés

Matsuo Basho-hoz

Ősznek hívod,
Ha levél hull a fáról,
S hogy neveznéd,
Ha dicső harcosok hullanak?

Samuray

1988. dec. 25.

Mit nekem

Mit nekem az évezredes bajok,
Hogy csillag vagy korona díszítse-e zászlónk,
Ha ki nyúz, mind egyforma,
Ha ma nincs mit ennem,
Ha mosolyát többé már nem láthatom.

1988

Fürj nevelt

Szobodicsanez Józsi bácsinak

Fürj nevelt egy
Sasfiókát
Mikor felnőtt
Tovaszállt
Elfelejtett virágot,
Fészket
Felhők útjain
Messze szállt

Ne bándd,
Ha fiad szabad lélek,
Ha vágyik messze,
Magasra
Nem szédül,
Nem fél ő
Ha táj
A mély
Suhan, siklik
Alatta

1988. október 26.

Köszönöm!

*Tóth Judit Mária „Jucek”
Júlia kisasszony részére,
aki nem akart a földön járni*

Köszönöm, hogy vagy
hogy te, te vagy
hogy te az vagy
hogy vagy az, aki
aki a leg
a leg, és az egyetlen
az egyetlen, aki lehet
aki lehet, és van

Köszönöm az első pillantásod,
Ami az enyém volt, még meg sem születted
Köszönöm az első pillantásod,
Mi az enyém lett, mikor bennem újjászületted
Köszönöm a levelet, ha lehull a fáról
Ha kezed érintésétől hull az ölembe
Köszönöm a kezed érintését
Ha szerelmed hullajtja kezed kezembe.
Köszönöm, hogy a föld gyümölcse vagy
Hogy most, s nem máskor születted
Köszönöm, hogy az enyém leszel,
S ha nem,
Hát köszönöm,
Hogy lehetnél!

Samuray

1988. október. 19-20.

Újhold

Karatedó-mesternek

Ha újholdkor felhő borítaná be az eget
Nem hagyva utat a csillagok fényinek
A kardon villogó fényből
Fognak születni új csillagok

1988. december 24.

Apámnak

A Genézis egyetlen Istene
Sem tudta elviselni,
Ha teremtménye tökéletesebbre
Sikerült, mint önmaga

1990

A sötétség

Vers öt ajánlással!
1 Egy Ninja Sensei ihletésére
2 Akik el vannak rejtve a Krisztusban
3 Egy szépségkirálynő halálára
4 Bagoly éjféli dalocskája
5 Egy vak kislány részére

Gyújts gyertyát, mert félek
Vigyázz, mert lángja megéget
Gyújts lámpát, hogy lássak,
Hogy legyek merészebb
Oltsd el, mert fénye elárul egészen
Fojtogat a félsz, ha nem látom hova lépsz
Rögvest megütöd lábadat
Maradj nyugton, vagy lassan járj
A sötét megőrzi híven árnyadat
Bizonytalan vagyok az éjben
Gondolatom összevissza
Lidérc viszi, messzire száll
Aludj békén
Álmodj szépet
Az éj betakar
Lelkedre senki sem talál
Itt, csitt
Akkor sikolts, ha látnak
Ne félj,
Itt senki se bánt
Az éj takar, ha velem vagy

Ölel, mint jó anya kölykét
Vagy, mint fiú a lányt
Nézd, hogy táplál
Érezd, hogy szeret
Tiszta lélek kell ide nem merészség
Más élet ez
Más szabályok
Fül világa
Ez a SÖTÉTSÉG.

Samuray

1990

Fohász az éjhez

Elhullatta fátylát az éj
Szememre köd borul
Semmit se lát
Szív, ösztön, érzés
Szenvedély parancsol
Mert az értelem
Alussza téli álmát

Süket denevér
A fák közt
Éj leszálltakor
Észvesztve suhan
Vér, düh, éhség
Szenvedély hajtja röptét
Ahogy az ág, tüske közt
Vesztébe
Rohan

Add nekem,
Hogy megtaláljam,
Lásd, keresem
Örök hajlékomat
Kéjt, ízt, érzést
Ajándékul add meg most
Szép nyári éj
Lelkemnek
Táplálékomat!

1990. dec. 20.

Gangaku

Lajos Lacának

Vízmosta sziklára
Vén daru lép
Szárnyait lobogtatja
Felfele néz
Várja már az ég

1990

Haikyu Ni Rey

H. Nikolettának

Hó, ha elolvadt
Megcsillan a fény
Felveszi szép ruháját a rét
Elöttem nőj, úgy virulj
Kis virág

Eső, ha elállt
És elült a szél
Madárka röppen felém
Mesél
Vállamra szállj ott pihenj
Kismadár

1990

Ha nő kell!

Horváth Peti barátomnak

Ha nő kell, légy férfi, és ne nyafogj
Madarat röptében fogj,
Inkább fecskét,
Mint háztetőn ülő galambot

Ajtót kulcs híján ököllel nyiss
Ha ész nem használ.
Nőnek való a lány beszéd
Sava, hogyha elér,
Mebontja a férj eszét

Erőtlen kéz nem lehet gyöngéd,
Csak gyöngye ne feledd
Eszedet fejedben hordjad,
Bal felől elrejtse jól a szívedet
Szándékod ne lássa senki,
Néha jobb, ha te se tudsz róla
Nőtől ne várj, ne is bízz rá semmit,
Úgyis kibújik alóla!

Nem árt, ha két agyad van,
Hogy tudd, mit gondol, aki más
Női észhez logika kevés
Kötélideg is kell és hallgatás

Parancsolni a tekinteted is tudjon
Úgy nézz, ha kell, hogy megálljon a nap
Szíved ördögszív, arcod angyalarc
Úgy jó, ha tétován megáll előtted a pap
S ha társadból még így sem lesz nő,
Vedd gyorsan a kalapod
Búcsúzól még előtte
Húzz a fenekére egy jó nagyot!

*1990. április 6. születnapom,
Irodalmi találkozó*

Szólófürt szabálytalan dalocskája

K. Henriettnek

Lettem mag egy virág elgondolásából
Két kicsiny porszem szerelméből
Születtem a föld éltető erejétől
Korhadt levél zizegésétől
Bimbóztam egy báránnyelző könnyeiért
Szél úrfi kedves játékáért
Virágomat bontottam egy méhecskéért
Illatomat odaadtam mézecskeért
Tápláltam a szépen szóló madarakat,
Hogy neked dalolják trilláikat
Értem a napsugár simogatásától
Édes lettem sós verítéktől
Összetörtem egy nehéz kar szorításától
Forró lettem a hordó ölelésétől
Édes vérem pince börtönébe zártam
S lettem mámorító borra,
Hogy születendő bánatodat, sóhajodat
Messze úzzem

1990. november 23.

Éjszaka

K. Ágnesnek

Éjszaka a tó
Mellett, a réten
Harmatcseppek csillagok
Törött kardként
Lomhán
Csúf rozsdásan
Hüvelyéből kitépve
Ballagok.
Csillagfény csorog rám
Rozsdát talál
Fénye rajtam nem ragyog
Valaki szól hozzám
Lenti mélyből
Mégvárom, míg utolér
Hallgatom
Társra leltem itt az éj
Csöndjében
Hú társam árnyékomon
Ketten megyünk régi
Jó barátok
Egymás mellett
Én, és a
Bánatom

Samuray-tól

1990. július 4.

Időkoszorú

Szobodicsanecz Tibornak /Bizsdnek/

A tábortűz mellé telepedtünk
Magunkra maradtunk
A barátom néz bízva rám
Eltévedt az úton
Már nem szomorú.

Csendben ropog a láng
Ütemet ad az időnek
Diktálja a taktust,
Ne siess
A jövőnek.

Szellemidézés folyik
Körénk telepszene
Elfelejtett árnyak
Meleg fények százan
Időkoszorú.

Ladányi Misi mellett
Lao-cse térdel
Vele szemben Micimackó ül
Balról Exupéry fogja
A kisherceg kezét
Középen a barátommal
Az összekötő
Időutazó
Taoista fenegyerek
Én

Nincsenek már csak leomlott gátak
Ugyanúgy ragyognak ránk a csillagok
Úgy nő a fű, mint régen,
A gondolat egyforma,
Különbözők csak a lábnyomok.

A tűz körül hirtelen sokan leszünk
A láng arcukról világít előre
A sötétbe
Mutatja merre is a
Szép
Merre az
Út.

Samuray

1990. július 15. edzőtábor Gyenesdiás

**Az ellenállhatatlan erőről,
És a rendíthetetlen akadályról**

Zenon-nak

Rendíthetetlen akadályok nincsenek.
Az erő ellenállhatatlanságával viszont
Mindig lehet némi probléma.

1990

Az üresség

A ZEN-TAO dicséretére

Mielőtt a korsódba bort töltenél
Öntsd ki belőle a tejet
Mielőtt megtöltenéd szíved, elméd
Készíts neki maradéktalan helyet

Várj, míg a tej utóíze elvész
A bor ízét, ha sietsz, lerontja,
S nem várt, kívánt olcsó nőket
Lök, taszít a karodba

Tisztán úgy látsz
Ízt úgy érzel, ha semmi el nem homályosít
Ürítsd ki előbb mindig magad
Midőn kedved borban találtatik!

1991. január 06.

Klaudiának

B. Klaudiának

Kicsi lepkeszárnyán
Törékeny lány
Röppen virágra
Ágra
S mosolyog
De derült arcát
Félni látom
S arcomba tűz lop
Szelíd nyomot

Óvnám aggódva
Szíve dobbanását
De messzi van tőle
Az én karom
A tavasz hívja őt
Hát tovalibben,
S hogy velem maradjon
Hiába akarom

Samuray-tól

1991. november 5.

Tavaszi ég

B. Zsuzsanna emlékkönyvébe

Tavaszi ég

Kék

Szép

Tisztán, ragyogón, fényesen

Néz

Még

Szét

Füst száll

Ideleln,

Könny a

Szememen,

Bú a szívemen

Á-

rad

Szét

Ráfogom

Ő volt

Az oka

Nem a tavaszi

Szép

Kék

Ég

1991

Gondolat a fejlődésről

Ficzere Anitának

Az élet egy olyan játék,

Amelynek mindig

Akkor változnak meg a játékszabályai,

Amikor úgy véljük,

Végképp elsajátítottuk őket

Samuray-tól

1991

Vágyom

*K.H.-nek
Lady Szivárványnak*

Vágyom látni,
Hogy ébred veled
A reggel
Hogy pereg az eső
A sóhajod nyomán
Hogy lesz kék az ég
Egy pillantástól
S miként a napsugárból
A szemedben szivárvány

Vágyom látni az alkonyt
Csukott pilláidon
A harc
A béke nyomait
Vágyom, mert a vágy
Én magam vagyok
S tőle harap mélyet a rozsdá
Ősi láncomon.

Samuray

1991. június 28.

A napfény

K. Henriettnek

Ablakodon a függöny
Mindig behúzva van
Nem hatol be fényével
A kelő nap
Kívül marad minden
Új hangulat
Tiszta érzés
S minden megváltó gondolat.

Ott belül érzem a sötétet,
Hogy minden kavarog
Botlik, ha lép
Pislog, ha néz
S nem szó
Nem szül
Andalító álmokat.

Gazból gyomba
Hívén, hogy gyógynövénybe
Lép egy pici láb
Juj tövis volt,
Vagy csak védekező rózsaaág?

A függöny este is
Behúzza van
A nap elmúlt
Ha nem nézel ki rajta
Nem int búcsút az alkonyat
S nem sző,
Nem szül
Andalító álmokat.

Samuray-tól

1991. január 15.

Szentivánéji álmom

Képzelet rabolta álom
Csontszín
Vér szív
Szőke hajjal
Gyakorta látom
Őrütl szenvedély zabolázva
Pihen egy fakó arc börtönébe zárva
S a lélek
Éhezön, félve
Feléd küldi gyászát,
Mégis,
Nevetve köszönt,
Üdvözöl
Vidd át így a gondolatom
Június sötét éjjelén
Lepkeszárnyon
Repítsd az álmom
Felé!

Samuray-tól

1991. június 24.

A műfordítónak

A nyelv börtönébe zárva pihen
Érzés,
Gondolat

Ki viszi át, hogy szüzen és vidáman
Benne is megszülessen
Ugyanaz
A
Hangulat?

1991

Hogy végre!

*N. Margitnak
Az ezerszirmú virágnak*

Hogy végre őszintén élhessek
Arra vágyom
Hogy nemes maradjon
A nevem, az arcom
Úgy lépjek,
Hogy nyomában fű teremjen,
S ha küzdök,
Tiszta legyen a harcom
Hol szárazság van
Enyhet hozzak
Vágyom arra, hogy
Neked a békét
Puha párnán karomban hajtsd álomra a fejed,
S én leszek, ki neked köszönheti létét!
Oszd meg velem
A gondolatod
Temesse bizalmad
Kezembe a kezét
Nyerjük egymástól a
Szabadságot,
S tompítsa el szeretetünk
a
Szabályoknak élet!

Samuray

1991. Nyár

Nem vagyok!

N. Margitnak /Sziszinek/

Nem vagyok búzaszem
a világ szájában
Sem rozsdafolt az
idő kerekén
Nem vagyok gondolat
az ostoba agyában
Sem acél a
puska elején
Nem vagyok kincs
a földnek porában
Sem ékszer a
vénlány karperecén
Nem vagyok lámpás
a gonosz nyomában
Sem síri csend átkos
szemfedelén
Nem vagyok selyem
a puha párnában
Sem ököl,
ha silány a tét
Nem leszek tét a
hamis kártyában
Sem eszköz a
kínpad veretén

Vagyok,
mert nem vagyok, amit megfoghatnának
Látok és szólok
Egy másik világ
Szemeként

Samuray

Kb. 1991. május

Megyek

*R. Edinának
Kistigrisnek*

Megyek.
S ha sietsz előttem
Nagyobbat lépek,
Sőt, ha kell hát
Szaladok
Vagyok,
Mert látom a
Múltam mögöttem,

Jövőbe nézve
Tervszerűn haladok
Leszek.
Nem ismerve fáradtságot
S lehetlent,
Ha térden állva is, de kibírom.
Segít a játék,
A kíváncsiság.
Bajban én fel nem adom
Bújsz hozzám még
Szerelmesen
Mert szent nekem e
Két szó:
ÉN AKAROM

Samuray

1991. május 2.

A hold udvarába

Volarics Józsinak

Ki a hold udvarába vágyik
Vesse meg jól a lábát idelent
Utazni
Álmodni jó
Én nem kétlem
Vágyva messze
De tél foga, ha szorít
Jó bundád, kesztyűd legyen
Bölcs, ki előre lát, ha gond-öl
Okos, ha meghallja
Szerencsés, ha előre érzi
És átéli a jövőt, magát
Annak a jelen játék,
Az élet ajándék,
S ő maga az a fa
Mely maga az élet
A célja
Acélja,
S produktuma
S míg csak él, úgy élhet,
Mint ki vágyik a hold udvarába

Samuray-tól

1991.

Igazság!

Ágicának

Igazság,
Adok neked
Egy lépés előnyt
Hogy belém
Hatolj
Tégy a magadévá
Hogy általad
Messzebb lássak
Előbbre jussak
Hogyha lehet,
Csakis őt,
Bennem,
S vele magam,
Úgy, ahogy hiszem
Ha tudni úgy lehet,
Maradéktalanul,
Kedvesen,
Bensőségesen,
Ha kell,
Magunkból kivetkőzve
Így egymásra találva
Boldogan elviselve
S ha lehet megkedvelve
Mert ha másként nem
Hát egy verssel,
Ha már elordítani
Nem merem
Leírom neki ide kétszer
Hogy
Szeretem.
Szeretem.

1992. 08. 04.

Lépésről

Benjamin Hoff-nak

Minden lépésben benn a megérkezés
A sors szelíd szele **Faragatlan Tönk**-öt farag
Nagy mű, szobor készül itten
Mire nem szállnak rá a madarak
Elhalkulnak távoli léptek
Kikent, kifent, csillogó fényű fejszék
Élükkel
Merre tartanak?

Samuray

1992. január 12.

Vágyom

*N. Margitnak
Sziszinek*

Vágyom merre
Szárnyat kap a gondolat
Vágyom, merre
Szárnyra kél a vágy
S a nap tüze, ha tóban gőzzé válik
Elér,
Megráz,
Éget,
Egy olthatatlan láz
A várfalakon csipkerózsa
Tüske szúr
És oly magas az orom
S a királylány,
Vajon vélem álmodik?

Samuray

1992. 04. 12.

Vallomás

*N. Margitnak
Az ezerszirmú virágnak*

Ha elmerengek,
Gyakran rám kiáltnak
S mindenütt sziréna zúg
Dühös sikoly
Kalapács ütötte nótát,
Téli szél fagya mar
Fülembe fúj
Zörgés, csattogás
Vigyázz,
Mint süketet engem úgy becéznek,
Mintha vernék, úgy simogat
Kinek bőre vékonyabb az átlagosnál
Tollpíhéből óhajt álmokat
S ha minden elcsendesül
S a nap lángja tóba merül
Lelkemben mégis
Ezerszirmú virágom
Hívón egy hárfá
Távolhangja bűg
Úgy álmodom

1992. 10. 16.

Látlak-e még?

*Tanítványomnak
S. Enikőnek*

Láttam tavasszal, ha hullott a szirma
S hogy gyümölcsöt érlelt belőle a nyár.
Látlak-e még, ha ősz lesz majd a hajam
Csodállak-e kis cseresznyevirág?

1992 kb.

Tükör az ezerszirmú virághoz

Sziszinek

Kicsi virág levelébe bújva gyűjti
Fák csúcsáról álmait,
Felidézi álmaiban
El nem csókolt csókjait
Ezernyi szirmát levél alá rejti,
S csak ki hisz benne, hogy szép
Sejti, hogy
Ritka virág lapul itten,
Kivel kedvesen meghitten,
Lapulni tovább elrejtve,
Gyönyörűn, egyszerűn,
Élni lehetne.

Ezernyi leple, hófehér kincse
S ki egyre-egyre rátapint
Érte tépi, leszakítja,
Feláldozza szirmait

Szép haját az erejének
Egyet-egyet tapintatának
Változó hangulatának.
Egyet a szerencsének,
Jóindulatának,
Szilárd becsületének,
Kioltott haragjának.
Egyet hűségének,
Szép mozdulatának
Egyet erényének,
Seb gyógyításának.

Kilencszázat szerelmének
Tízet szerető barátjának,
S ha maradna egy kicsi végül,
Legbelsőbb önmagának.

Ott keresd, hol csend vegyül a zajba
Hol elül a szél zúgása,
S ha elhullatta mind, mire rátalálnál
Áldozz egy csepp harmatot
A mosolyára.

1992. 04. 06-16.

Az aranysárkány legendája

Bejdzsi-nek

Minden sárkányok királya a
Leghatalmasabb, hétfejű fekete
Azt határozta el,
Hogy trónját az öröklő majdan,
Ki úgy hoz leányt a földről,
Hogy nem rabolja el.

Elindult hát ő is, hogy megkeresse
Merre van a palota
Ami minden sárkánynak van már
Ki nem túl szép, vagy elég ostoba

Zárt ajtók, felhúzott hidak
Elfüggönyözött ablakok
Fogadták, amerre ment
Sötét tekintetek,
Fojtott indulatok

Elhagyott falvakon átkelt
Átkelt elsötétített városon
Míg csak egyszer megpillantott a holdfényben
Egy aranysárga ablakot

Haj volt az az aranysárga
Fátyolos a szem, amelyet rejt
Félelem nem látszódott rajta
Álmodozó volt, mely mindig titkot fejt

Felszól a sárkány csendben
Gyere le és játssz velem!
Oly régóta úton vagyok
És még nem szólt énhozzám senki sem!

Nem tudom ki vagy te
De hangodból ítélve nagy vagy és nemes,
Félelmetes volnál, ha nem játszani hívnál,
De mert játszani hívsz, hát megyek

Szívesen játszom főleg este
Mert amúgy sem látok
Elkerülnek, mint szegény koldust
Testvérek és barátok.

S ti barátaim, ha láttok egyszer
Az égen szállni egy aranyszínű felleget,
Üdvözlöm az Aranyhajú kislányt,
S az Aranysárkány herceget.

Kb. 1993.

Ha őzikének

N. Margitnak

Ha őzikének volna lepkeszárnya
Ki galambtól örökölt szívet
Írnék neked verset, metaforát
Rövidet, egyszerűt, hiteleset

Ha vadvirág tündökölne,
Mint rózsza,
De szerénységét nem veszítené
Ki ismeri hangod édes lantját,
Mit méhecske gyűjtött,
Sóként hintené

Ha volna remény mi örök,
S világít belőle a fény
Szembogara pillája remegő tükrében
Lelkem, s magamat megmelegíteném

De a fénye kialudt
Melegét nem vetette rája
Hűlt helyén naponkint elmerengek,
Ó, ha őzikének volna lepkeszárnya.

Samuray-tól

1993. április

A hársfavirágok

Hederics Mária Arankának (feleségemnek)

Az éj csöndjében hársfavirágok úsznak
Nézem a holdvilágnál félhomályban arcod
S lelkem boldog remegő izgalmába félelem vegyül

S a hold, egészen elsápadt a fénye
Takarja, hogy hasonlóan érzek én
Bennem remegni kezd a rend
Félelem, és a szenvedély

Ott túl zárva nekem az éden
Ő most mégis itt a szívemen dörömböl
S reszketek egyszerre remegve
Félelemtől és örömtől

Kezemre érzem, bilincset ver az éj
Ő mellettem van, velem, de távol
Kinyújtott karommal
Simogatni vágyom,
De nem érem el
Ágai elhajolnak
Ó a hársfán illatos virágom

Józsitól

1994. június 29.

Örökké összeláncolva

Feleségemnek

Mosoly vagy a bajuszomon
Könnycsepp vagyok az arcodon
Virág vagy a két kezemben
Csillag vagyok a szemedben
Por vagyok az utad mentén
Utamon vagy te a mentém
Csönd vagyok az éjszakádon
S vagy nekem a legszebb álmom
Íz vagyok az ételedben
Hajnal vagy az életemben
S ha a szél visz messze tőlem,
Felhő leszek
Hogy utolérjem

Józsi

1990-94. október 28.

Hársfavirág illata

Hársfavirág illata
Kicsalt napot
Lehullott néhány csillag is
Tücsök udvarolt a cinegének
Beleszólt néha pacsirta is

1994

Zizy fut

Z. Aliz-nak

Zizy fut

Szalad, rohan

Mellette elsuhan

Madár, vagy lepke

Ki tudja mi volt,

S mi lelte

Rigó füttyült,

Vagy vonat sípolt?

Innen már

Régen nem hallani.

Sós, keserű

Savanyú, édes.

Neki e titok

Hétpecsétés,

De nem meri bevallani

Lám csak egyszer,

Jön egy pofon,

Szembeszáll

Pontosan jön,

Eltalál

Hanyatt lök,

Úgy bíz ám

Sír, szipog ez a lány

De egyszerre meglátod

Kitárul, kitisztul

Messze a nagyvilág

Felette az ágon madár dalol

Szoknyája ráncára

Pillangó száll

Könnye sóját

Nyelve hegyén érzi

Édesebb mellette

Így a csók

Míg mások savanyú

Ábrázatát vívja ki ezzel,

Nem lesz többé

Keserű a bor

Samuray

1994. május 29. - július 7.

Őrizd

Z. Aliznak

Őrizd nekem a szemed fényét
Szívedben minden meleget
Őrizd a mosolyt, ha tél fagyát látod
Őrizd, ha minden idegen
Óvd meg nekem a szellemed lángját
Ha minden rút lesz, és kietlen kies
Ha hinni nem lehet már, de tudni még nem
Ha nem lesz már semmi sem nemes
Őrizd nekem a rózsaszálat
Ha körös-körül minden tüske lesz
Őrizd meg a szíved nekem
Hogyha már majd minden múltó, feledett
Tőled kétlépésnyire vár engem a magány
A puszta föld mit látok idelent
De rád nézek, és ifjúságom látom
Mi színes, tiszta volt
S ha látlak, el nem feledem

1994. szeptember 17.

Ha színész volnék

Hét életem volna
Hétféle hangom
Hétféle akkordja
Hétféle hangon szólna, szólna, szólna
Hét illatom volna.
Hét örömem
Hétféle könnyem hullna.
Hét hegedűm
Hétféle hangon sírna,
Hétféle céloom
Hétféle módon
Elérhető volna.
Hétféle álarcom
Gyenge arcomat
Hétféle húzna.
Hétféle barázda, hétféle irányba
Tépne, szakadozna.
Eltépett képemből, az igazi
Vajon melyik volna?
Ha a szivárvány minden színe
Tarsolyomban volna.

Ha nem volnék színész
Csak egy életem volna
Egyféle ajakon egyféle a nóta
Bőrömmek egy színe, szaga volna
Hét hegedű helyén
Hét hangból
Egy énekem szólna.
Egy óra hatvan perce mind-mind egy-egy cél volna.
Ahogy mulatnám, mulatnám az időt
Mind elérne sorba.
Örömem, és bánatom
Mind szívemből szólna
Életem kincse, sara, gyöngye
Csak az enyém volna

Barátom csak az lón
Ki ehhez igazodna.

Jövőre a színeket
Egy kötegbe fogva
Mondandóm lényegét átlagából vonva
Mozdulatom egy nekem tetsző pózba
Elindulok lassan egy élhetőbb valóba.
A szivárvány íveit
Jó szorosán
Gyújtópontba fogva

1998. Ősz

Fekete

Kályha lapjának melege,
Barna bundának takaró árnya,
Béke ködének leplező szárnya.

Fekete lányka, barna szemének
Ringató sugára

Fekete macska, ha dorombol, dörgölőzik
Selymes szőre lágyan simogat,

Motor, ha suhan a táj ölén,
Mélysötét aszfalt
Távolin hívogat

Gonosz lelkeimmel, ha megbékélek
Éjszaka csöndjének betakaró árnya

Ily jó, ha fekete sötét,
Ragyogó fehérnek kedvese
Szerelmes párja

1999. 01. 26.

Mesebelivándor

Mythical Wanderer

Okos ember lassan megyen
Lassan menve jól halad
Szájában az ételt lassan rágja
Úgy lesz majdan jóízű a jó falat

Okos ember előre lát,
Meggondolja hová lép
Ha szeretne többet látni
Lassabban jár, s mindenhová odaér

Csak arra tér, merre szíve viszi
Zsákutcákat elkerül
Ha figyel, hogy hová menne
Hát majd arra
Tiszta útja
Jó szélesen elterül

Épségére jól vigyázva
Minden bajból kikerül
Naplemente gyönyörében
Önfeledten elmerül

Ha a folyót ladikoddal
Szerencsésen áthatod
Ne cipeld az úton terhét
Hagyd hátra csónakot

Sűrű erdő dzsungelében
Jókedvűen füttyöréssz
S észreveszed meglepődve
Hogy csak egyszer másik oldalt
Jókedvűen általérsz

Ne szedegess virágokat,
Hisz mind, mind neked ontja illatát
Ne veregesd, szél lefújja
Ruhádról az út porát

Minden lépted egy hang legyen
Úgy lesz majdan muzsika az életút
S nem lesz majdan egyetlenegy
Barátod sem életunt.

S ha legvégül majd úgy érzed,
Hogy elfáradtál,
S elfogyott a vándorút
Higgyél benne, s lehet, hogy már
Csak rád vár a vén tejút.

2000

Betlehemi csillag

Karácsonyi hideg éjen
Csillag szállt a sötét égen
Betlehemben végül megállt
Utat mutatva jászolra szállt

Fényét hinti a világra
Fagyos szívbe, éjszakába
Ott csillog a fenyő ágán
Gyermekarcon, aranyalmán

Fényét lopja fehér hóba
Frissen kisült kis cipókba
Fényes kendő vándor vállán
Fenyő csúcsán, ezüst ágán

Világít a kályhalyukba
Megmelegszik nagyapóka
Nem rejti el csengő hangja
S táncra perdül nagyanyóka

Felfedi őt angyal szárnya
Gyenge szellő susogása
Új hajnalnak bíbor árnya
Olajfák virágzó ága

Ott csillog a szánkó talpán
Aranyszarvas patkolásán
Télapónak bajuszában
Kisgyermek mosolyában

Költözik csillagszóróba
Rongyos ruhákban lakókra
Kisvasútnak füttyjelébe
Eladó lány kelengyébe

Megtalálod hamarjában
Ajándékok masnijában
Jó emberek szándékában
Bárány meleg gyapjújában

Nem nyeli el sűrű erdő
Fénye, fénye egyre csak nő

Világítsa utunk végig
Kezdetektől végidőkig

S míg csak élünk öröm hátán
Uralkodjék szívünk álmán,
Ünnepünknek szivárványán

2001. Karácsony

Pókháló fonálon

S. Kálmánnak

Élni az életet
Tarka lepkeszárnyon
Ízlelni a mézét
Mezei virágon

Megpihenni dús
Hús erdei árnyon
Tülevélen jó szó,
Mindennap karácsony

Tenni szép dolgokat
Zizegő levélen
Elmerengni csodás,
Csillagteli éjen
Elutazni hozzád
Dongó bogár hátán
Támaszkodni tónál
Aranyhíd korlátán
Építeni várat
Álmokból, nótákból
Inni a harmatból,
Hús vizű forrásból
Nevetve megélni titkokból
Csodákból
S végül
Dalolva elmenni
Ebből a világból.

Nyújtózni az égre,
Hajnali sugáron
S felvinni mindent
Egy pókháló fonálon

2001. február 21.

Ars phoetica-k

Masztodon

Nem vagyok itt e földiek mása
Nem hasonlítok senkire, másra
Nem tudom, mi vagyok. Csillagbéli lény-e,
Kit idevonzott a föld csalóka fénye
Vagy Masztodon vagyok, mi a múltból maradt rád
Te elsötétült, s enyészett világ
Csak azt tudom s hajtogatom egyre
Engem
Nem ért
Nem hall
Nem lát
Nem szeret senki se.

Füstös József

1982 Kaposvár

Alkonyi csillag

Ha elszorul a szívem, úgy fáj
Szememben tenger könny ragyog
Tükröződik az éj sötétjében,
S belőle lesznek fönt a csillagok

Samuray

1987. 04. 01. Balatonszentgyörgy

Mesebelivándor

Bármerre vessen is a sorsom
E világegyetemben otthon vagyok
Vezetnek a csillagok, s bár az út nehéz,
Voltam
Leszek
Vagyok.

1991. április 1.

A boldogság kék madárkájának meséje

Réti Ildikónak és Nagy Robinak Marcaliba

Élt egy fiú és egy kislány
Fent északon, hegyek alján

Együtt játszottak a réten,
Napsugárnak gyöngy tüzében

A szelet futva utolérték
Játszottak, a bút nem érték

Míg egyszer csak így szólt egyik
Boldog mért nem vagyok mindig?

Elmentek egy öreg bölcshez
Adja nekik bölcs tanácsát

Hol van, merre keressék meg
Boldogságuk a kék madárkát

Szól az apó, s ujjal mutat
Egy erdei keskeny utat

Ott, ahol majd két részre vált
Találjátok a madárkát

***

Sátrat kérnek, csomagolnak
Készülnek a hosszú útnak

Megkísértsék, megtalálják
Boldogságuk a kék madárkát

***

Másnap reggel pacsirta szólal
Pirkadat és szellő sóhaj

Nem várnak a jövő óra
Elindulnak kakasszóra

Kézen fogva, mint a réten
Nekivágnak úgy, mint régen

Hosszú úton mendegélnek
Estefelé csillagfénynek

Szól a fiú: Bontsunk sátrat
Lazítsuk a fáradt lábat!

Lány a sátrat kifeszíti
Asztalt formál, megteríti

A fiúval tüzet raknak,
Melegednek, falatoznak

Alusznak a sátor mélyén,
Úgy, mint régen a rét ölen

Mikor napsugár terítette rájuk
Melegített szél dunnájuk

Csillag elfogy, jön a hajnal
Napsugár kél madárdallal

Ébrednek, szedelőznek
Hosszú az út, messze néznek

Míg elmúlik a meleg nyár,
Mendegélnek közös pályán

De őszi már a bomló határ
Szél játszik egy ködös hárfán

Míg csak egyszer véges végre,
Valahol a messzeségbe

Elérnek egy keresztútra,
Beszélgetnek, tanakodva

Kék madárka bizony sehol
Csak az utak balról, jobbról

***

Nosza hajrá, erre, erre
Hova bújt el merre, merre?

Keresgetik játszva kedvvel
Ölelgetnék önfeledten

Nézik, nézik, hogy nem látják?
Hiába hívják, nem találják

Ki a hibás ebben itten
Ki megkérdezni elfeledte?

Merre fészkel az a madár,
Ott lenne hol madár se jár?

Napok múlnak, várva-várják
Hetek múlva sem találják

Kék madárka bizony sehol
Csak az utak balról, jobbról

Tanakodnak, beszélgetnek
S hogy nem, végül összevesznek

A példát még meg nem értették,
Apókat megkérdezni elfeledték

Hogy merre él a szívük álma
Boldogságnak madárkája

***

Elindult a lányka balra,
Merre fájó szíve hajtja
Megtalálni azt az álmát
Boldogságnak madárkáját

***

Néz a fiú hosszan, s látja
Megy a lányka, köd utána
Áll az úton, szíve lobban
Majd elindul tőle jobbra

***

Mennek, mennek, mendegélnek
Hosszú úton hova érnek?
Merre visznek sáros utak,
Madaruknak fészke hol van?

***

Ment a lányka széllel szemben
Ha erősebb lett sebesebben

De a madár mégsem látszik
Ővéle csak visszhang játszik?

Jön az est a nappalra
Rideg zúz, a rőt avarra

Hideg van a sátor mélyén
Tűz sem gyullad vizes rőzsén

Hideg étel, hideg sátor
Hiányzik ki fiú, s bátor

Sejtelmes a téli erdő
Bagoly huhog, farkas is jó

Messziről vonyít a falka
Csendes erdőt felkavarja

Félelem az úr az erdőn
Lányka szíve dermedté lőn

Ó hogy buta miért voltam,
Társamat el, miért hagytam?

Ne tartson utam, bár az égig
Csak ő ki vezethessen végig!

***

Egyet tesz, míg kettőt gondol,
Sátrat bont és máris indul

Visszafele, s ha siet nagyon
Jövő télre nála vagyon.

S együtt indulhatnak tovább,
Megkeresni a madárkát

***

A fiúnak nincs kabátja
Őszi szél meg egyre rázza
Sátrat verne, de míg készül
Tűz lelohad, eső készül
Míg felépül, és áll a sátor
Tűz elalszik, eső táncol
Mire újrarakná, már átázott
Éhesen feküdt, dideregve fázott
Kettőt tesz, míg egyet gondol
Gyorsan, mert a szél dorombol
Ha sietek a jövő télen
Kislány társam utolérem
S együtt indulhatunk tovább
Megkeresni a madárkát

***

Vége lett a zordon télnek
Útkeresztre mostan érnek
Egyszerre, mint elindultak,
Ugyanottan találkoztak
Boldogságnak párja nincsen
Úgy örülnek mind a ketten
Hogy hamarabb találkoztak
Egymásnak úgy hiányoztak

***

Most veszik csak észre végre
Tavaszi jött a hosszú télre
Ni csak fenn a fán mi dolog
Sok-sok kis madárka dalol
Nézd, a csőre és a lába
Kék a feje és a szárnya
Eszükbe jut ősz barátjuk
Megpihen a fáradt lábuk
Megértik az öreg példát
Ősz apóka intő szavát
Boldogságért ezért másra
Nem gondolnak, csak egymásra

***

Boldogságuk megvan végre
Most röppen a kéklő égre
Hogy-hogy eddig meg nem látták
Pedig nagyon, nagyon várták

***

Fiú és egy cseppnyi kislány
Játszanak a szelek szárnyán
Egy tavaszi színes réten
Most is úgy, mint egyszer régen
Napsugárnak gyöngy tüzében
Kelt: 1985. Balatonszentgyörgy

-&-